

Latvijas Kultūras akadēmija

Starpkultūru komunikāciju un svešvalodu katedra

LARSA SOBIJA KRISTENSENA NOVELES „DUETS” TULKOJUMS

Bakalaura darbs

Autore:

Akadēmiskās bakalaura augstākās izglītības programmas “Mākslas”
Starpkultūru sakaru (Latvija un ziemeļvalstis) apakšprogrammas
4. kursa studente Laimdota Bauere
(ID Nr. 20120206)

Darba vadītāja:

M.Phil. Ieva Pīgozne

/paraksts/

Rīga

2016

SATURS

IEVADS.....	3
1. LARSA SOBIJA KRISTENSENA DAIĻRADES RAKSTUROJUMS.....	7
1.1. Larsa Sobija Kristensena biogrāfijas un literārās darbības pārskats.....	7
1.2. Noveļu krājuma „Vietas izjūta” un autora individuālā literārā stila raksturojums.....	10
2. NOVELES „DUETS” TULKOŠANAS SPECIFIKAS ANALĪZE.....	13
2.1. Tulkošanas pieejas izvēles pamatojums.....	13
2.2. Īpašvārdu atveidojums latviešu valodā.....	17
2.3. Lamu vārdu ekvivalences problemātika.....	21
2.4. Frazeoloģismu atveides piemēri.....	24
2.5. Uzrunas formu problemātika.....	27
3. NOVELES „DUETS” TULKOJUMS.....	30
NOBEIGUMS.....	101
KOPSAVILKUMS.....	103
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS.....	104
SUMMARY.....	107
SAMMENDRAG.....	108
PIELIKUMI.....	109
1. pielikums. Noveles „Duets” teksts norvēģu valodā.....	109

IEVADS

Bakalaura darba tēma tika izvēlēta, pamatojoties uz to, ka tiek uzskatīts, ka tieši tulkošana visefektīvāk nostiprina un papildina tulkotāja valodas prasmes gan dzimtajā valodā, gan tajā, no kuras tiek tulkots. Tulkošana sevī neietver tikai mehānisku vārdu pārvešanu no vienas valodas citā. Lai tulkojums būtu kvalitatīvs, tulkotājam ir jāorientējas gan kultūrā, no kuras nāk tulkojamais darbs, gan tajā, uz kuras valodu tas tiek tulkots. Visu augstāk minēto iemeslu dēļ bakalaura darba autore ir izvēlējusies tulkot norvēģu rakstnieka Larsa Sobija Kristensena (*Lars Saabye Christensen*) novele „Duets”.

Darba novitāte ir tā, ka pirmo reizi latviski tiek iztulkota šī Sobija Kristensena novele. Līdz šim latviešu valodā tulkoti un publicēti tikai divi Larsa Sobija Kristensena romāni, latviešu lasītājiem rakstnieka noveles nav pazīstamas. Tulkojuma autore uzskata, ka Sobija Kristensena darbiem raksturīgais humors un ironiskais stils ir tuvs norvēģu un latviešu kultūrai. Noveles „Duets” tulkojums ir labs pienesums latviešu valodā iztulkotajai norvēģu mūsdienu literatūrai.

Bakalaura darbā tiek veikts noveles „Duets” tulkojums un tiek uzrādītas un analizētas galvenās tulkošanas gaitā radušās problēmas.

Darba mērķis ir radīt kvalitatīvu Larsa Sobija Kristensena noveles „Duets” tulkojumu no norvēģu valodas latviešu valodā.

Darba uzdevumi:

1. iepazīties ar Larsa Sobija Kristensena biogrāfiju un literāro daiļradi;
2. tulkojot ievērojamā norvēģu rakstnieka darbu, izvērtēt un pielietot atbilstošas tulkošanas metodes;
3. veikt kvalitatīvu noveles „Duets” tulkojumu;
4. uzrādīt un analizēt galvenās tulkošanas procesā radušās problēmas kā arī piedāvāt to risinājumus.

Darba pētniecības jautājumi:

1. Kādas ir Larsa Sobija Kristensena galvenās rakstības stila iezīmes?

2. Kādas tulkošanas metodes ir pielietojamas Larsa Sobija Kristensena noveles „Duets” tulkojumam?
3. Kādas problēmas rodas šīs noveles tulkošanas procesā un kādi ir veiksmīgākie to risinājumi?

Darbā izmantotās pētniecības metodes:

- aprakstošā metode, lai veiktu kādas parādības vai objekta sīku, detalizētu izpēti, kā arī izmantotu esošās zinātniskās atziņas un teorijas;
- analīzes metode, lai sadalītu pētījuma objektu atsevišķās sastāvdaļās un analizētu katru atsevišķi;
- sintēzes metode, lai savienotu atsevišķus pētījuma objekta elementus vienotā sistēmā un pētītu to kopsakarības;
- loģiski konstruktīvā metode, lai veiktās analīzes rezultātā izdarītu secinājumus;
- avotu un literatūras analīzes metode, lai noskaidrotu teorētiskās atziņas un veiktu situācijas analīzi.

Pētniecības galvenās teorētiskās nostādnes:

Galvenās bakalaura darbā izmantotās pētnieciskās teorētiskās nostādnes smeltas norvēģu tulkotāja Snorres Karkkonena-Svensona (*Snorre Karkkonen-Svensson*), filoloģijas doktora un Latvijas Tulku un tulkotāju asociācijas valdes priekšsēdētāja Jāņa Sīļa, latviešu valodas mutiskās tulkošanas nodaļas vadītājas Eiropas Komisijā un tulkotājas Ievas Zaubergas un angļu tulkošanas zinātnes profesores un Mančesteras Universitātes tulkošanas centra vadītājas Monas Beikeres (*Mona Baker*) darbos.

Darba struktūra:

Pirmajā nodaļā tiek sniegta noveles „Duets” autora Larsa Sobija Kristensena biogrāfijas pārskats un raksturotas rakstnieka literārā stila galvenās iezīmes, kā arī raksturots noveļu krājums „Vietas izjūta”.

Otrajā nodaļā izklāstīta un analizēta tulkošanas gaita un tulkošanas procesā radušās problēmas, sniegta tulkošanas paņēmieni izvēles pamatojums, raksturota frazeoloģismu, īpašvārdu un lamu vārdu ekvivalences problemātika.

Trešajā nodaļā sniegts noveles „Duets” tulkojums latviešu valodā.

Darbā izmantoto terminu skaidrojums:¹

Novele – neliels prozas darbs, kurā ir neparasts, bet reāli iedomājams dramatisks notikums, kas tiek risināts strauji, ar izvērstām atkāpēm nenovirzoties no galvenās sižeta līnijas. Noveles atrisinājums parasti ir negaidīts un dramatisks.

Īpašvārds – lietvārds, ar kuru tiek apzīmēts kāds konkrēts priekšmets, lai to atšķirtu no citiem attiecīgās klases priekšmetiem. Īpašvārdi tiek rakstīti ar lielo sākumburtu. Pie īpašvārdiem pieder vietvārdi, personvārdi, pseidonīmi, iesaukas, segvārdi, organizāciju nosaukumi, grāmatu un preses izdevumu nosaukumi, debess spīdekļu nosaukumi, dievu, mitoloģisko būtnu nosaukumi.

Personvārds – īpašvārds, kas nosauc kādu cilvēku – vārds, uzvārds, tēva vārds, iesauka u. tml.

Iesauka – neoficiāls personvārds, ko lieto papildus cilvēka vārdam un uzvārdam. Iesauku parasti lieto nosaucamā cilvēka paziņas vai ģimenes locekļi, retos gadījumos iesauka kļūst plaši pazīstama un iegūst daļēji oficiālu raksturu.

Vietvārds – īpašvārds, kas nosauc ģeogrāfisku objektu.

Lamu vārds – vārds, ko lieto, lai savu neapmierinātību, sašutumu izteiktu rupjā, nepieklājīgā veidā vai lai kādu apvainotu, nozākātu, vai aizskartu kāda godu, pašcieņu.

Ekvivalence – divu vai vairāku vienumu satura, formas, kvalitātes, apjoma, funkcijas u. tml. raksturlielumu savstarpēja līdzvērtība (vienādība), piemēram, tulkojuma atbilstība oriģinālam, termina atbilstība jēdzienam un šī paša jēdziena apzīmējumam citā valodā.

Frazeoloģisms – leksiski nedalāms, sastāva un struktūras ziņā relatīvi stabils, ar valodas tradīciju nostiprināts vārdu savienojums, kura nozīme parasti saistīta ar visa vārdu savienojuma vai atsevišķu tā komponentu nozīmes pārnēsumu.

Avotteksts – teksts, kas tiek tulkots.

¹ *Valodniecības pamatterminu skaidrojošās vārdnīca*. Rīga: Valsts valodas aģentūra, LU Latviešu valodas institūts, 2007.

Avotvaloda – valoda, no kuras tiek tulkots teksts.

Mērķvaloda – valoda, kurā tiek tulkots teksts.

Mērķauditorija – lasītāji vai klausītāji, kuriem konkrētais teksts adresēts.

Oriģinālvaloda – valoda, kurā tapis tulkojamais teksts.

Hibrīdteksts – teksts, kas apvieno gan avotvalodas, gan mērķvalodas un mērķa kultūras iezīmes.

Asimilācija valodā — valodas vienību savstarpēja pielāgošanās, ko nosaka valodas sistēma.

1. LARSA SOBIJA KRISTENSENA DAIĻRADES RAKSTUROJUMS

Zināšanas par daiļliteratūras darba autoru, lasot romānu, noveli vai kāda cita veida literāru darbu, ir svarīgas, jo ļauj izprast darbu niansētāk. Bieži vien tieši autora dzīve un kultūralais fons ir tas, kas veido šo literāro darbu varoņu iekšējās pasaules. Vēl svarīgāk tas ir tulkotājam, kura uzdevums ir šīs nianse iekļaut arī tulkojumā, lai tas nezaudētu savu nozīmi citā valodā. Šajā nodaļā tiek sniegta informācija par noveles “Duets” autora Larsa Sobjija Kristensena dzīves gājumu, kā arī sniegts viņa literārās darbības pārskats. Tāpat tiek veikts noveļu krājuma “Vietas izjūta” raksturojums un analizēts autora individuālais literārais stils.

1.1. Larsa Sobjija Kristensena biogrāfijas un literārās darbības pārskats

Norvēģu rakstnieks Larss Sobjijs Kristensens ir dzimis 1953. gada 21. septembrī Oslo. Viņa tēvs arhitekts Mogens Jorts Kristensens (*Mogens Hjort Christensen*) nāk no Dānijas, bet pārcēlies uz dzīvi Norvēģijas galvaspilsētā, kad apprecējis rakstnieka māti Grēti Sobjiju (*Ghrete Saabye*). Lai gan Sobjija Kristensena darbi ir rakstīti norvēģu valodā, pats rakstnieks sevi vairāk asociē tieši ar savām dāņu saknēm un viņam ir Dānijas pilsonība.

Sobjijs Kristensens uzauga Skillebekas rajonā Oslo, taču dzīves laikā, pēc studiju beigšanas, piecpadsmit gadus pavadījis arī Norvēģijas ziemeļu pilsētiņā Surtlannē, un abas šīs vietas ir nozīmīgas viņa daiļradē – lielākā daļa rakstnieka darbu sižetu tiek „izspēlēti” tieši šo pilsētu vidē. Šobrīd Kristensens dzīvo Oslo kopā ar sievu Karnu un kaķi vārdā Serepta.² Sobjijs Kristensens studējis literatūru, norvēģu valodu un mākslas vēsturi. Savas karjeras laikā rakstnieks darbojies vairākos literārajos žanros. Viņš raksta dzeju, lugas, noveles, bērnu literatūru un filmu scenārijus, bet ārpus Norvēģijas ir vairāk pazīstams kā romānu autors.³

Savu pirmo dzejoli Larss Sobjijs Kristensens sarakstījis 13 gadu vecumā. Par rakstnieka debiju literatūrā tiek uzskatīts⁴ dzejas krājums „Stāsts par Glī” (*Historien om Gly*), kas izdots 1976. gadā. Par šo dzejas krājumu autors saņēma Tarjeja Vēsosa debijas

² Elsberga, Solveiga. Pēcvārds. No: *Pusbrālis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005, 711. lpp.

³ Norsk Forfattersturm. *Lars Saabye Christensen*. Pieejams: [https://snl.no/Lars Saabye Christensen](https://snl.no/Lars_Saabye_Christensen) [Skatīts 2016, 23. apr.].

⁴ *Christensen, Lars Saabye*. Pieejams: http://www.forfatterweb.dk/oversigt/christensen-lars-saabye/print_zsaabye00 [Skatīts 2016, 23. apr.].

prēmiju. Tomēr, pētot rakstnieka biogrāfiju un literāro darbību, izdevās noskaidrot, ka jau pirms tam, 1972. gadā (19 gadu vecumā) Sobijs Kristensens par saviem līdzekļiem izdevis dzejas krājumu „Zaļā gaisma” (*Grønt lys*), kuru pats pārdevis uz Karla Johana ielas Oslo.⁵ Dzejoļu krājums esot maksājis nepilnas trīs kronas.⁶ Tāpat laikā, pirms Kristensens debitēja kā rakstnieks, proti, pagājušā gadsimta septiņdesmitajos gados, vairāki viņa dzejoļi publicēti humanitāro zinātņu studentu iecienītajā pagrīdes literārajā izdevumā „*Dikt og Datt*”.

Sobija Kristensena pirmais publicētais romāns ir humoristisks darbs ar nosaukumu „*Amatieris*” (*Amatøren*), kas izdots 1977. gadā un stāsta par jaunu, neveiklu studentu, kurš vienmēr smejas brīžos, kad to nevajadzētu darīt.

Iepazīstoties ar Larsa Sobija Kristensena literārajiem darbiem, jāatzīst, ka viņš ir apdāvināts stāstnieks, kam ir ļoti attīstīta iztēle, bet tajā pašā laikā viņa rakstīšanas stils ir it kā vienkāršs un nepretenciozs. Viņa darbi ir mūsdienu reālisma piemērs, viņš rada poētisku ainavu, izmantojot lielpilsētas kultūru un valodu. Rakstnieks nereti lieto slengu un lamuvārdus, un tas padara viņa darbus īpaši pietuvinātus neizskaistinātai ikdienas dzīvei. Sobija Kristensena varoņi parasti par sevi izsakās ironiski. Autors bieži runā par skumjām lietām, saglabājot ironisku stilu un par tām pasmejoties. Larsam Sobijam Kristensenam tuvi sabiedrības atstumtie cilvēki, ikdienas dzīves problēmas, kā arī pubertātes disharmoniskais laiks cilvēka dzīvē. Pārejas vecuma lielie un mazie jautājumi ir tēma, ko rakstnieks apspriež vairākos savos darbos.⁷ Pubertāte tiek aprakstīta kā pārmaiņu laiks, kad rodas un pieslīpējas cilvēka personība, kad apkārtējā vide un sabiedrība ir īpaši svarīga un atstāj uz cilvēku spēcīgu iespaidu visu atlikušo dzīvi.

Intervijā ar izraēliešu rakstnieku Mičaju Šalevu (*Maichai Shalev*) Larss Sobijs Kristensens stāsta, ka ir audzis mājās, kurās grāmatas tikušas turētas godā. Puika bijis nasks lasītājs, bet iedvesmu sākt nodarboties ar rakstniecību guvis, klausoties rokmūziku, it sevišķi britu rokgrupas Bītli (*The Beatles*) skaņdarbus, kurus izjutis kā īpaši tuvus.⁸ Kā

⁵ Norsk Forfattersenturm. *Lars Saabye Christensen*. Pieejams: https://snl.no/Lars_Saabye_Christensen [Skatīts 2016, 23. apr.].

⁶ *Christensen, Lars Saabye*. Pieejams: http://www.forfatterweb.dk/oversigt/christensen-lars-saabye/print_zsaabye00 [Skatīts 2016, 23. apr.].

⁷ turpat.

⁸ Shalev, Amichai. *Five questions for Lars Saabye Christensen*. Pieejams: <http://www.haaretz.com/jewish/books/five-questions-for-lars-saabye-christensen-1.344045> [Skatīts 2016, 25. apr.].

viens no spilgtākajiem un Skandināvijā populārākajiem Sobija Kristensena darbiem minams tieši slavenās mūziķu apvienības vārdā nosauktais romāns „Bītli” (*Beatles*), kas tika publicēts 1984. gadā. Romāns vēsta par četriem puisiem Oslo sešdesmito gadu sākumā, aprakstot viņu draudzību un ceļu uz pieaugušo pasauli vecumā no 14 līdz 21 gadam. Romāna nodaļas nosauktas Bītlu dziesmu vai albumu vārdos, tāpat arī visiem četriem romāna galvenajiem varoņiem dotas iesaukas – rokgrupas dalībnieku vārdi.

Tieši Bītlu dziesmu teksti īpaši ieninteresējuši jauno Sobiju Kristensenu. Viņa pirmie mēģinājumi rakstniecībā bija mēģinājumi iztulkot šo dziesmu tekstus norvēģu valodā, taču panākumi izpalika. Tad rakstnieks atklājis Knuta Hamsuna (*Knut Hamsun*) daiļradi, īpaši romānu “Bads” (*Sult*), kas sagriežusi viņa dzīvi kājām gaisā, un viņš nolēmis, ka tieši rakstniecība ir ceļš, pa kuru viņš vēlas iet. Tāpat Sobija Kristensena darbos ir jūtamas ietekmes no franču rakstnieka Marsela Prusta (*Marcel Proust*), dāņu autora Hansa Kristiana Andersena (*Hans Christian Andersen*) un amerikāņu dziedātāja un komponista Toma Vaita (*Tom Waits*) darbiem.⁹

2001. gadā latviski izdots romāns „Pusbrālis” (*Halvbroren*) ir viens no Eiropā zināmākajiem Sobija Kristensena darbiem. Romāns stāsta par kādu it kā necilu norvēģu dzimtu 50 gadu garumā un diviem pusbrāļiem, kurus viņu neparastā dzīve izšķir, līdz beidzot saved kopā pie mātes nāves gultas. “Pusbrālis” ir spēcīgs un emocionāls darbs, kas ieguvis dažādus apbalvojumus, tai skaitā Ziemeļu Padomes literāro prēmiju 2002. gadā. „Pusbrālis” pārdots 22 valstīs. Tāpat latviešu valodā tulkots arī romāns „Nātru dzimta” (*Maskeblomstfamilien*), kas vēstī par jauna puīša ceļu uz iekšēju iznīcību pēc tam, kad pārāgri, puikam tikai 12 gadus vecam esot, mirst viņa tēvs, bet māte pēc vīra nāves cieš no psiholoģiskas slimības.

Kopumā līdz 2016. gadam Larss Sobijs Kristensens ir izdevis 23 dzejas krājumus, 17 romānus, trīs lugas, piecus noveļu krājumus, divas bērnu grāmatas, trīs bilžu grāmatas, kā arī sarakstījis vairāku kino scenārijus. Dažas no šīm filmām demonstrētas arī Latvijas kinoteātros, piemēram, 1990. gadā radītā filma „Hermans” (*Herman*), kas tika piedāvāta latviešu skatītājiem 2013. gada Norvēģijas filmu dienās, ko organizēja Norvēģijas

⁹ Shalev, Amichai. *Five questions for Lars Saabye Christensen*. Pieejams: <http://www.haaretz.com/jewish/books/five-questions-for-lars-saabye-christensen-1.344045> [Skatīts 2016, 25. apr.].

vēstniecība Rīgā sadarbībā ar Norvēģijas filmu institūtu. Tāpat rakstnieks ir pārrakstījis vairākus Knuta Hamsuna darbus ekranizēšanai.

2006. gada 24. oktobrī Kristensens tika apbalvots ar Norvēģijas karaliskā Sv. Olafa ordeņa komandiera pakāpi. Tāpat kopš 2008. gada viņš ir arī Francijas Mākslas un literatūras ordeņa kavalieris. Šobrīd populārais rakstnieks darbojas Norvēģu valodas un literatūras akadēmijā, kuras galvenais uzdevums ir regulēt norvēģu valodas rakstības standartus.

1.2. Noveļu krājuma „Vietas izjūta” un autora individuālā literārā stila raksturojums

Larsa Sobija Kristensena noveļu krājums „Vietas izjūta” tika izdots 2013. gadā Norvēģijā sakarā ar autora 60. dzimšanas dienu, un tas ir jaunākais lasītājiem pieejamais rakstnieka noveļu krājums. Ja savos iepriekšējos darbos Kristensens bieži pievērsies problēmām, kas saistītas ar pārejas vecumu un ar šī perioda sarežģījumiem cilvēka dzīvē, tad šajā noveļu krājumā atainotas jau nobriedušu cilvēku ikdienas dzīves problēmas.

Larss Sobijs Kristensens savā rakstniecībā izkopies īpatnēju un ļoti aizraujošu rakstīšanas veidu. Kā vienu no spilgtākajām viņa literārā stila iezīmēm var minēt tradicionālajam norvēģu valodas rakstības stilam neparasti garos teikumus, kuri, kā norādījusi rumāņu literatūras kritiķe Andra-Lučia Rusa (*Andra-Lucia Rus*), nedaudz atgādina Īru rakstnieka Džeimsa Džoisa (*James Joyce*) apziņas plūsmu romānā „Uliss” (*Ulysses*), taču daudz vieglāk uztveramu.¹⁰ Tajās bakalaura darba ietvaros tulkojamās noveles daļās, kurās tiek stāstīts par varoņa izjūtām vai tiek risināts iekšējais monologs, teikumi mēdz būt ļoti apjomīgi, un reizēm var šķist, ka teikuma vidū rakstnieks vienkārši aizmirsis ielikt punktu, taču tieši ar šo paņēmienu Sobijs Kristensens spējis ļoti detalizēti un plūstoši attēlot savos darbos aprakstīto cilvēku iekšējo pasauli, kas palīdz lasītājam iejusties noveles varoņa ādā.

Katra Sobija Kristensena novele šajā krājumā tiek iesākta ar frāzi „Nu nevajadzēja gan man...”. Tai seko darbības apraksts, ko nevajadzēja veikt noveles galvenajam varonim, jo tā izrādās esam dzīvi pilnībā izmainoša pieredze, kas atrisinās varonim nevēlamā veidā. Kā piemērus var minēt Ziemassvētku vecīša piekaušanu, došanos ceļojumā ar velosipēdu

¹⁰ Rus, Andra-Lucia. *The City in the Novels of the Norwegian Writer Lars Saabye Christensen*. Bachelors thesis. Cluj-Napoca: Babeş-Bolyai University, 2009, p. 44.

no Amsterdamas uz Parīzi tikai tāpēc, lai par to varētu pēcāk pastāstīt franču valodas kursa sievietēm, vai pamatīgu piedzeršanos lidmašīnā uz Austrāliju. Noveles ir par sapņiem, nepareizi pieņemtiem lēmumiem, nožēlu un kļūdām, no kurām cilvēks nemācās. Tās ir par tā saukto „tauriņa efektu” – ideju, ka tauriņa spārnu vēziens vienā pasaules malā var izraisīt taifūnu otrā. Tieši tāpat šķietami pavisam neievērojama darbība, kāda ir pieteikšanās sinhronās peldēšanas nodarbībām, var novest pie trīsdesmit gadus ilgušas laulības izjukšanas.

Sobijam Kristensenam savos darbos izdodas meistarīgi šķetināt notikumus tā, lai ar katru lappusi pavērtos arvien jaunas galvenā varoņa personības šķautnes. Rakstnieks savus darbus saliek gluži kā puzzle, nedodot pilnu attēlu jau sākumā, bet ļaudams lasītājam atklāt to pašam varoņa domās un darbībās. Caur varoņu iekšējiem monologiem rakstnieks noved lasītāju pie viedām atziņām par dzīvi un tās uzjautrinošo absurdumu, kā piemēram šajā bakalaura darbā tukotajā novelē „Duets”, kuras galvenais varonis proktologs Aksels nonāk pie secinājuma, ka vienīgās reizes, kad viņš ir pārliecināts par to, ko redz, ir tās, kad viņš ieskatās savu pacientu taisnajās zarnās.

Krājums „Vietas izjūta” sastāv no deviņām dažāda garuma novelēm. Lai gan stāsti veidoti par savstarpēji nesaistītiem notikumiem, visām deviņām novelēm ir vairākas kopīgas iezīmes. Liriskais Es katrā no tām ir vīrietis, kurš jūtas vientuļš un kura dzīve ir piesātināta ar muļķīgiem pārpratumiem; viņā mājā vēlme izbēgt no ikdienas rutīnas. Visu noveļu darbība sākas Norvēģijas galvaspilsētā Oslo. Ne velti latviešu tulkotājas Solveigas Elsbergas intervijā ar rakstnieku Sobijs Kristensens atzīst, ka raksta tikai par vietām, pa kurām pats ir staigājis.¹¹

Atgriežoties pie iepriekš minētā, apziņas plūsmas elementi nav vienīgais, kas vieno Larsu Sobiju Kristensenu un Džeimsu Džoisu. Gluži tāpat kā Džoiss, kurš par savu pilsētu Dublinu teicis, ka vēlas savā literatūrā Dublinu attēlot tik detalizēti, ka, ja tā kādreiz pazustu no zemes virsas, to varētu rekonstruēt pēc viņa grāmatām,¹² arī Sobijs Kristensens savā daiļradē pievērš lielu uzmanību tam, lai vieta, kur notiek stāsta darbība, būtu maksimāli pietuvināta reālajai pilsētas ainavai – lasītājam tiek dota iespēja staigāt pa tām

¹¹ Elsberga. Pēcavārds, 710. lpp.

¹² Campbell, Hugh. *The City and the Text in Curating Architecture and the City*. New York: Routledge, 2009, p. 19.

pašām ielām, parkiem un kafejnīcām, kas aprakstītas Sobja Kristensena novelēs un romānos. Viņš uzbur detalizētu Oslo ainavu, kas liek vēl izteiktāk noticēt stāsta īstumam.

2. NOVELES „DUETS” TULKOŠANAS SPECIFIKAS ANALĪZE

Viena no interesantākajām, bet reizē arī sarežģītākus radošām tulkošanas iezīmēm ir tā, ka nav iespējams izveidot vienotu sistēmu ar norādēm, kas būtu universāla jebkuram tekstam, kas tiek pārnests no vienas valodas otrā. Katrs teksts ir unikāls, tāpat arī pieeja katram tulkojumam ir atšķirīga. Šajā nodaļā tiek sniegta Larsa Sobija Kristensena noveles “Duets” tulkošanas specifikas analīze. Tiek sniegts galvenās tulkošanas izvēles pamatojums. Tāpat uzrādītas problēmas, ar kādām saskārās bakalaura darba autore, tulkojot šo noveli. Galvenās grūtības šīs noveles tulkošanas procesā bija īpašvārdu, lamu vārdu un frazeoloģismu pārvešana no norvēģu uz latviešu valodu.

2.1. Tulkošanas pieejas izvēles pamatojums

Angļu filozofs un valodnieks Ernsts-Augusts Guts (*Ernst-August Gutt*) publikācijā par tulkošanas prakses un teorijas attiecībām raksta, ka ļoti bieži nākas sastapties ar vispārēju uzskatu, ka tāpēc, ka teorija un prakse ir divas atšķirīgas lietas, katram, kurš vēlas tulkot, ir dota izvēle izmantot šo pieejamo teoriju, vai tomēr ne. Par galveno iemeslu teorijai uzgriest muguru, parasti tiek pieasaukts apgalvojums, ka teorijas mēdz būt nepareizas, un to studēšana prasa daudz laika. Kāpēc gan to darīt, ja var vienkārši ņerties pie paša tulkojuma?¹³

Uz Guta jautājumu atbild itāļu filozofs, literatūras kritiķis un semiotikas speciālists Umberto Eko (*Umberto Eco*), kurš rakstījis, ka tulkojums vienmēr ir apmaiņa. Ne starp divām valodām, bet divām kultūrām – divām enciklopēdijām un tā nav tikai vārdu pārvešana no vienas valodas otrā.¹⁴ Bijušā Latvijas Literatūras centra direktors Jānis Oga publikācijā par latviešu literatūras tulkojumiem ārzemēs norāda, ka apgalvojums, ka literārie tulkojumi ir Eiropas pašsaglabāšanās galvenais nosacījums, nav pārspīlēts. Tulkotājus nereti dēvē par pārcēlājiem, kuri „ved” literārus darbus pāri upei no viena krasta uz otru, kā arī par kultūru starpniekiem jeb mediatoriem, kuri darbojas starp divām vai vairākām kultūrām. Šāda veida starpniecība ir divupsēja – tulkotāji ne vien iepazīstina lasītājus to dzimtajā valodā ar literāriem darbiem, kas nāk no citas kultūras un sarakstīti

¹³ Gutt, Ernst-August. *On the impossibility of practising without theory. On the relationships between translation theory and translation Practice*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2005, p. 13.

¹⁴ Eco, Umberto. *Experiences of translation*. Toronto: University of Toronto press, 2001, p. 17.

citā valodā, bet arī piešķir šiem darbiem jaunu dzīvi un nozīmi, novietojot tos atšķirīgā valodas un kultūras situācijā, tādējādi vienlaicīgi bagātinot abas valodas un literāro mantojumu,¹⁵ tāpēc ir tikai loģiski, ka šādai apmaiņai ir jābūt kvalitatīvai, lai tulkotāja vājās kompetences dēļ, nerastos pārpratumi un aizspriedumi attiecībā uz kultūru, no kuras nāk avotteksts.

Izvēloties paņēmienus, ar kuriem tiks veikts tulkojums, tulkotājam ir jāpārdomā vairāki svarīgi aspekti. Angļu rakstnieks un tulkotājs Teodors Seivorijs (*Theodore Savory*) monogrāfijā par tulkošanas mākslu norāda, ka pasaulē vēl aizvien nav izveidoti vienoti tulkošanas paņēmienu principi. Vēl arvien nav izlemts, vai tulkojumam ir jāatspoguļo avotteksta vārdi vai idejas, vai tulkotajam tekstam ir jāatspoguļo autora vai tulkotāja individuālais stils, vai ir pieļaujams, ka tulkotājs avottekstu papildina, vai tomēr ne?¹⁶ Tāpēc katram tulkotājam ir jābūt skaidram viedoklim par savu nostāju šajā jautājumā, lai vēlāk tulkotais teksts neliktos saraustīts un neviendabīgs savā formā.

Lai gan sākotnēji daiļliteratūras tulkošana var šķist samērā viegls uzdevums, realitātē tulkotājs saskaras ar dažādām problēmām, kas sevī ietver ne tikai atbilstošu vārdu meklējumus mērķvalodā, bet arī jautājumu, kā pārnest avotteksta autora kultūru mērķa kultūrā. Turklāt tulkotājam ir jāspēj apmierināt gan autora, gan pasūtītāja un lasītāja vēlmes. Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece Anita Rožkalne atzīmē, ka tulkotājam tāpat kā rakstniekam ir vajadzīga radoša pieeja valodai, spēja uztvert autora „balsi” un spēja oriģināldarbā iekļauto ritmu, intonāciju un noskaņu atveidot latviešu valodā.¹⁷ Filoloģijas doktors un Latvijas Tulku un tulkotāju asociācijas valdes priekšsēdētājs Jānis Sīlis raksta, ka tulkošana nav tikai aizvietošanas process, kurā iesaistītas divas valodas, bet gan sarežģīta vairāku līmeņu starpkultūru saziņa. To parāda līdz šim ne pārāk veiksmīgie mēģinājumi formulēt vienotu ekvivalences, kas ir viens no visvairāk apspriestajiem jautājumiem tulkojumzinātnē, jēdziena izpratni tulkošanā.

Sākotnēji tulkojumzinātniekiem šķīta, ka ekvivalence tulkošanā ne ar ko neatšķiras no ekvivalences matemātikā, un tā ir kā simetriska, tā arī reversibla. Šādas izpratnes pamatā ir uzskats, ka starp valodām eksistē zināma simetrija, bet tādā gadījumā tulkošanas

¹⁵ Oga, Jānis. Pārskats par latviešu literatūras tulkojumiem svešvalodās. No: *Valoda tulkojumā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2015, 211. lpp.

¹⁶ Savory, Theodore Horace. *The art of translation*. Philadelphia: Dufor Editions, 1960, p. 24.

¹⁷ Rožkalne, Anita. Tulkotāja misijas izjūta un valoda. No: *Valoda tulkojumā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2015, 233.lpp.

procesu var vienkāršot līdz lingvistisku vingrinājumu līmenim, ignorējot sociāllingvistiskos, kultūras, tekstuālos un citus faktorus, kuru lomu tulkošanas procesā grūti novērtēt par augstu. Tāpēc drīz tulkojumzinātnieki saprata, ka šāda pieeja ir strupceļš, un mēģināja no tā izkļūt, piedāvādami dažādas ekvivalences interpretācijas, kas savā skaitā sasniedza 60, tomēr neviena no tām neizrādījās universāla.¹⁸ Angļu tulkojumzinātnes profesore un Mančesteras Universitātes tulkošanas centra vadītāja Mona Beikere monogrāfijā par tulkošanas galvenajām problēmām izdala vairākus ekvivalences neesamības iemeslus:

- kultūrspecifiski koncepti, piemēram, reliģiskā piederība, sociālais dalījums, pat nacionālā virtuve;
- avotteksta koncepti nav atrodami mērķvalodā;
- avotvaloda ir semantiski sarežģīta;
- avota un mērķvalodās vārds vai to salikums nenozīmē vienu un to pašu;
- mērķvalodā ir vārdi kādas parādības atsevišķem aspektiem, bet nav viena parādību aprakstoša vārda;
- mērķvalodā neeksistē specifisks termins;
- fiziskās perspektīvas atšķirības;
- aizguvumu izmantošana avottekstā.¹⁹

Arī Jānis Sīlis norāda to, ka tulkotājam jāatceras, ka tulkojuma jeb mērķvalodas teksta lasītāji pārstāv kādu konkrētu sociālu, profesionālu vai kultūrspecifisku grupu. Jāsecina, ka adresāta piederība ir faktors, kas neapšaubāmi ietekmē tulkotā rakstiskā vai mutiskā teksta uztveri. Tulkošanas speciālisti apzinās šīs problēmas sarežģītumu un tulkojot cenšas ne vien saglabāt optimāli funkcionālu avotvalodas teksta adekvātumu mērķvalodas tekstam, bet vienlaicīgi cenšas mērķvalodas tekstu piemērot specifiskajam adresātu lokam.²⁰ Konkrētajā gadījumā, kad tiek tulkota norvēģu rakstnieka Sobija Kristensena novele, darba autores uzdevums ir, ne tikai piemērot norvēģu kultūras specifiku latviešu lasītāja uztverei, bet arī tulkojumu veikt, pēc iespējas vairāk saglabājot tajā rakstnieka individuālo stilu.

Nākamais jautājums, par ko jādomā tulkotājam, ir samākslotība tulkojumos. Diemžēl diezgan bieži latviešu literatūrā atrodami tulkojumi, kuri lasītājam liksies neveikli un nedabiski. Latviešu valodas mutiskās tulkošanas nodaļas vadītāja Eiropas Komisijā un

¹⁸ Sīlis, Jānis. *Tulkojumzinātnes jautājumi: Teorija un prakse*. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009, 37. lpp.

¹⁹ Baker, Mona. *In Other Words: A coursebook on translation*. New York: Routledge, 2011, pp. 11.-13.

²⁰ Sīlis. *Tulkojumzinātnes jautājumi...*, 11.-12. lpp.

tulkotāja Ieva Zauberga raksta, ka samākslotības pakāpe ir atkarīga gan no tulkotāja kompetences, gan pieejas oriģinālam. Ja izvēlēta tulkošanas stratēģija ir radīt oriģinālam tuvu tulkojumu, tā hibriditātes pakāpe būs augstāka, bet ja tulkojums vairāk orientējas uz lasītāju un augstu tulkojuma pieņemamības pakāpi jaunajā kultūrvidē, tulkojums ir brīvāks un teksts viendabīgāks.²¹ Uz lasītāju orientētā tulkojumā gan pazūd liels daudzums no iezīmēm, kas piemīt oriģināltekstam un reizēm šis tulkojums var pats šķist kā oriģināls darbs un baklaura darba izstrādē nonākts pie secinājuma, ka šāds tulkošanas paņēmieni nav pieņemams tulkojot Sobija Kristensena literāros darbus.

Tulkojot daiļliteratūru, ir nozīmīgi izprast, ka literārajam darbam kultūra, no kuras tas nāk, ir svarīga. Tāpēc tulkotājam jāspēj ne tikai orientēties tekstā, kas tiek tulkots, bet arī teksta autora kultūrā un dzīvē. Novelē, kas tiek tulkota šī baklaura darba ietvaros, kā jau iepriekš minēts, darbība notiek Norvēģijas galvaspilsētā Oslo, un arī pats noveles autors vairākkārt intervijās pieminējis, cik svarīga viņam ir telpa, kurā risinās notikumi viņa darbos. Tādējādi šķiet tikai loģiski, ka tulkotājai noveles „Duets” tulkojuma izstrādē ir iespēju robežās jā saglabā pēc iespējas vairāk avotkultūras iezīmju, tomēr cenšoties nepadarīt tulkoto tekstu neveiklu un samākslotu savā hibriditātē.

Itāļu tulkotājs Džozefs Polumbo savā monogrāfijā par galvenajiem terminiem tulkošanā, norāda, ka bieži vien tulkošanā valda uzskats, ka ideāls tulkojums būtu tik plūstošs, ka to varētu lasīt kā oriģinālu, nejutot tulkotāja klātbūtni tekstā.²² Darba autore izvēlas radīt oriģinālam tuvu tulkojumu arī pamatojoties uz Ievas Zaubergas teikto, ka, lai gan lielajām kultūrām, īpaši anglofonajām un frankofonajām kultūrām kopumā raksturīgs etnocentrisks tulkojums, kas tiecas asimilēt svešos elementus un nonivelēt kultūras atšķirības, mazajām kultūrām ir raksturīga saasināta nacionālās piederības izjūta gan attiecībā pret sevi, gan citiem.

No tulkojumiem tiek sagaidīta precīza atbilstība oriģināltekstam, tiek saglabātas oriģinālteksta īpatnības, nebaidoties no tā, ka tulkojums nav tik raīts un labskanīgs kā asimilācijas gadījumā un var sagādāt lasītājam zināmas grūtības. Latviešu lasītājs no tulkojuma gaida tuvu atbilstību oriģinālam.²³

Kā iemeslu tam, kāpēc Latvijā ir vispārpieņemta tieši šāda stratēģija, Ieva Zauberga min latviešu literārās polissistēmas īpatnības. Saskaņā ar polissistēmas teoriju, tulkotā

²¹ Zauberga, Ieva. Tulkojumvalodas stilistiski strukturālā neviendabība. No: *Linguistica Lettica*. 5. Rīga: Latviešu valodas institūts, 1995, 217. lpp.

²² Palumbo, Giuseppe. *Key terms in translation studies*. New York: Continuum International Publishing Group, 2009, p. 48.

²³ Zauberga. Tulkojumvalodas stilistiski..., 217.-218. lpp.

literatūra netiek uztverta kā atsevišķa sistēma, bet gan kā visas attiecīgās kultūras literārās polissistēmas sastāvdaļa. Atkarībā no dažādiem apstākļiem, kas veido polissistēmu, tulkotā literatūra var ieņemt sekundāru pozīciju, taču tā var kļūt arī par primāro.²⁴ Ilgstoši nelabvēlīgas vēsturiskās situācijas dēļ latviešu kultūrvīdē tulkojumi parasti ieņēmuši nozīmīgu vietu, nereti dominējot pār oriģinālliteratūru. Ja pašmāju kultūras situācija ir mazāk labvēlīga oriģinālliteratūras uzplaukumam, parādās tendence vairāk respektēt citas kultūras. Tulkošanas sfērā tas nozīmē respektu pret oriģināltekstu, to imitējot. Attiecīgi latviešu tulkojumiem raksturīga augsta interferences pakāpe, ko lasītāji ir gatavi pieņemt.²⁵ Tas ņemts vērā, izstrādājot arī bakalaura darba ietvaros veikto tulkojumu.

Kopumā, aplūkojot teorētiskos materiālus par tulkošanas pieejām, var secināt, ka vienu konkrētu pareizo pieeju nav iespējams definēt pat katram tulkotājam individuāli. Katra unikālā avotteksta kontekstā ir jāmeklē tieši šim darbam atbilstošas pieejas un paņēmieni, lai varētu veikt iespējami kvalitatīvu tulkojumu, kas būs saprotams mērķauditorijai. Bakalaura darba autore uzskata, ka novelei „Duets” vēlams veikt tulkojumu, kas pēc iespējas tuvs oriģinālajam tekstam gan izteiksmes līdzekļu ziņā, gan gramatiskajās konstrukcijās, proti – kvalitatīvāks tulkojums būs ar augstu ekvivalences līmeni, tomēr pievēršot uzmanību tam, lai hibriditātes līmenis būtu pēc iespējas zemāks. Pamatojums – konkrētās noveles autoram piemīt savs oriģināls stils, kas ir viena no lietām, kas tulkoto noveli padara interesantu, tāpēc to nevajadzētu ignorēt veicot tulkojumu.

2.2. Īpašvārdu atveidojums latviešu valodā

Ieva Zauberga savā publikācijā par īpašvārdu atveidi latviešu valodā atzīmē, ka latviešu valodā šobrīd nav viena universāla citvalodu īpašvārdu atveides paņēmiena.²⁶ Līdz šim latviešu valodā dziļi iesakņojies princips, ka citvalodu īpašvārdi ir jāatveido pēc oriģinālvalodas izrunas. To ieviesis J. Alunāns un nosiprinājis J. Endzelīns. Tomēr mūsdienu vidē šis paņēmiens mēdz izrādīties neatbilstošs un pēc tam rada grūtības lasītājam.²⁷

²⁴ Zauberga Ieva. *Theoretical Tools for Professional Translators*. Rīga: The University of Latvia, 2004, p. 119.

²⁵ Zauberga. Tulkojumvalodas stilistiski..., 217.-218. lpp.

²⁶ Zauberga Ieva. Globalizācijas ietekme uz citvalodu īpašvārdu atveidi latviešu valodā. No: *Linguistica Lettica* 13, 2004, 111. lpp.

²⁷ Zauberga. Globalizācijas ietekme..., 113. lpp.

Novelē „Duets” tiek izmantoti norvēģu un dāņu personvārdi. Vienīgā autorei pieejamā informācija par īpašvārdu atveidi no norvēģu uz latviešu valodu atrodama Latvijā dzīvojošā norvēģu tulkotāja Snorres Karkonena-Svensona (*Snorre Karkkonen-Svensson*) publikācijā par norvēģu īpašvārdu atveidi, tāpēc tieši pēc šiem ieteikumiem autore vadās sava tulkojuma izstrādē. Par pamatu personvārdu atveidei tiek ņemts Dienvidaustrumnorvēģijas dialekts, jo šis ir runātāju skaita ziņā lielākais rajons, kā arī tāpēc, ka galvaspilsētas Oslo izloksnei, kas ietilpst šajā dialektā, ir neoficiālās literārās runas valodas statuss.²⁸

Snorre Karkonens-Svensons ir norādījis, ka grafēma <ø> latviešu valodā ir atveidojama kā <e>, tomēr publikācijā sniegtajos personvārdu atveidojumos, norādīts, ka šajā gadījumā ir jāizmanto grafēma <ē>, tāpēc personvārds *Bjørn* tiek atveidots kā Bjērns. Tāpat norādīts, ka grafēma <ld> atveidojama kā <ll> un grafēma <o> kā <ū>, tādēļ personvārds *Roald* tiek atveidots kā Rūalls. Personvārdos *Gunn* un *Finn* atrodama grafēma <nn>, latviski atveidojama kā <nn>, tāpēc šie personvārdi atveidoti kā Gunna un Finns. Personvārdi *Aksel* un *Oskar* tika atveidoti, tos būtiski nemainot, vien pievienojot galotnes – s.

Personvārdi *Astrid* un *Evy* latviski atveidojami kā Astri un Evi, taču Karkonens-Svensons atzīmē, ka, lai gan gadījumos, kad norvēģu īpašvārdi beidzas ar vienu patskani, arī latviešu valodā patskanis vai tā atveidojums ir paturams, tomēr personvārdu atveidot lokāmā formā ir pieļaujams gadījumos, kad vārds tiek lietots dažādos locījumos, piemēram daiļliteratūras tulkojumos.²⁹ Pamatojoties uz šo norādi, šie personvārdi tiek atveidoti kā Astrida un Evija.

Novelē atrodami arī trīs dāņu personvārdi. Par dāņu īpašvārdu atveidi informācija pieejama tulkotājas Ingas Mežaraupes publikācijā par dāņu īpašvārdu atveidi latviešu valodā pēc kuras tulkojuma izstrādē vadījusies bakalaura darba autore.

Personvārds *Gitte* atveidots kā Gite, pamatojoties uz to, ka dāņu valodā līdzskaņa dubultojums parasti neapzīmē garu fonēmu, vien norāda, ka pirms tā esošais patskanis ir īss. Šī iemesla dēļ, kā arī latviešu valodas rakstības normu dēļ latviešu atveidojumos paturami tikai līdzskaņu burtu *l*, *m*, *n*, *r* dubultojumi.³⁰ Tāpat Mežaraupe norādījusi, ka grafēmas <o> un <s> latviešu valodā atveidojamas tāpat, tāpēc personvārdi *Torben* un *Ilsa*

²⁸ Karkonens-Svensons, Snorre. Norvēģu īpašvārdu atveide. No: *Dāņu, norvēģu, zviedru un somu īpašvārdu atveide latviešu valodā*. Rīga: Norden AB, 2003, 139. lpp.

²⁹ Turpat, 169. lpp.

³⁰ Mežaraupe, Inga. Dāņu īpašvārdu atveide. No: *Dāņu, norvēģu, zviedru un somu īpašvārdu atveide latviešu valodā*. Rīga: Norden AB, 2003, 71. lpp.

atveidoti, saglabājot oriģinālo rakstību un vārdam *Torben* pievienojot galotni –s, lai to varētu locīt.

Snorre Karkonens-Svensons savā publikācijā ir devis arī norādes norvēģu vietvārdu atveidošanai latviešu valodā, tāpēc ielu, parku un pilsētu nosaukumi tulkotajā novelē ir atveidoti, vadoties pēc Karkonena-Svensona norādēm.

Nedaudz sarežģītāk bija izlemt, kā tulkot iestāžu nosaukumus. Bakalaura darba autore saskārās ar nosaukumiem, kas bija latīņu un norvēģu valodā. Nosaukumus, kas bija latīņu valodā, piemēram, sporta centra nosaukumu *Domus Athletica*, autore izlēma nemainīt, pieturoties pie noveles autora Sobija Kristensena izvēlēta stila. Turklāt latīņu valoda iestāžu nosaukumos tiek izmantota visur pasaulē un tāpēc šos vārdus tulkot nav vajadzības. Iestāžu nosaukumus, kas bija norvēģu valodā, var iedalīt divās grupās:

1. vietvārdi, kas ir tulkojami;
2. vietvārdi, kas nav tulkojami.

Tulkojamus vietvārdus, piemēram, restorāna nosaukumu *Lille Chef*, kas latviski ir *Mazais pavārs*, bakalaura darba autore izlēma tulkot uz latviešu valodu, bet netulkojamie vietvārdi, piemēram, bāra nosaukums *Bakkerkroen - Bakerkrūena* tiek atveidoti saskaņā ar Snorres Karkonena-Svensona norādēm par vietvārdu atveidi latviešu valodā iepriekšminētajā publikācijā.

Jānis Sīlis uzsver, ka tulkojumzinātnes attīstība pēdējo gadu desmitu laikā ir radījusi veselu virkni tulkošanas teoriju, kuras mutisko un rakstisko tulkošanu ļauj uzskatīt par starpkultūru parādību, ja kultūru traktē plašākā antropoliģiskā nozīmē kā visus sociāli determinētos cilvēka dzīves aspektus aptverošu. Dažādām kultūrām tulkošanas procesā savstarpēji mijiedarbojoties, rodas problēmas, piemēram, dažādu amatu nosaukumu tulkošanā, jo tulkotājam skaidri jāapzinās sociālingvistiskā korelācija starp avotvalodu/mērķvalodu un konkrētās amatpersonas statusu kultūru kontekstā.³¹ Tieši tāpat šī problēma rodas, tulkojot iesaukas, kas ir ne tikai cits vārds, kurā uzrunāt personu, bet parasti ataino kādu cilvēka personības šķautni, statusu sabiedrībā vai fiziskās iezīmes.

Ja personvārdu atveidošanā pastāv iespēja vadīties pēc jau izstrādātām metodēm, kas paredz to, kā norvēģu īpašvārdi tiek atveidoti latviešu valodā, tad konkrētās noveles varoņiem piedēvētās iesaukas pārnest uz tulkojumu tā, lai mērķauditorijai tās būtu saprotamas, bija sarežģītāk. Tāpat kā frazeoloģismus iesaukas ļoti bieži nav iespējams

³¹ Sīlis. *Tulkojumzinātnes jautājumi...*, 13. lpp.

atveidot, mehāniski pārnesot vārdus no avotvalodas uz mērķvalodu, jo pastāv risks tās atveidot tā, ka lasītājam nebūs iespējams saprast šīs iesaukas nozīmi. Novelē iesaukas dotas trim varoņiem. Noveles autors Sobijs Kristensens norādījis, ka tās šiem varoņiem piedēvētas saistībā ar viņu profesijām.

Tabula Nr. 1. Iesauku tulkošanas gaita.

Iesauka	Burtiskais tulkojums	Iesaukas īpašnieka profesija	Bakalaura darba autores izvēlētais iesaukas ekvivalents latviešu valodā
Vinkelskriveren	Līkuma rakstītāja	Advokāte	Viltiece
Vindskriveren	Vēja rakstītājs	Meteriologs	Vējrādis
Bartskjæreren	Ūsu griezējs	Frizieris	Bārdzinis

Iesauka *Bartskjæreren* sagādāja vismazāk problēmu. Lai gan, burtiski tulkojot, šis vārds apzīmē ūsu griezēju, Oslo universitātes norvēģu valodas vārdnīca norāda, ka šis vārds attiecināms uz cilvēku senajos laikos, kas ne tikai griezis matus, bet arī skuvis un apkopis bārdas. Tuvākais ekvivalents šim vārdam latviešu valodā ir *bārdzinis*. Tas arī izmantots atveidojot šo iesauku latviešu valodā.

Atšķirībā no pirmās iesaukas, kurai izdevās atrast tuvu ekvivalentu, tulkojot iesaukas *Vindskriveren* un *Vinkelskriveren* latviešu valodā, atklājas, ka šie vārdu salikumi neraisa nekādas asociācijas ar personu profesijām, tāpat šie salikumi nav loģiski.

Tā kā *Vindskriveren* - *Vēja rakstītājs* strādā meterioloģiskajā centrā un visu dzīvi aizrāvēs ar laikapstākļu pareģošanu, darba autore izlēma šo iesauku atveidot kā *Vējrādi*.

Kā teikts novelē, persona, kuras iesauka ir *Vinkelskriveren*, ir sieviete un advokāte, kuru noveles galvenais varonis raksturo kā nepatīkamu personību, kas vienmēr cenšas atrast citos cilvēkos kādu vainu un pin intrigas. Bakalaura darba autore nespēja atrast precīzāku vārdu, kas raksturotu minētās varones personību un profesiju vienlaicīgi, bet ņemot vērā, ka advokāta profesijā cilvēkam ir jābūt izmanīgam un viltīgam, tika izlemts dot viņai iesauku *Viltiece*.

Secinājums – informācijas par īpašvārdu atveidi vēl aizvien ir salīdzinoši maz. Tas sagādā problēmas tulkotājiem, jo rada situācijas, kad vienas un tās pašas vietas, cilvēku vārdi vai iestādes tiek latviešu valodā atveidotas atšķirīgi, un tas sagādā problēmas atpazīt tulkotajā tekstā minētos elementus vēlāk. Kā piemēru var minēt paša noveles autora vārdu. Vadoties pēc Snorres Karkonena-Svensona norādījumiem, personvārds *Lars* būtu jāatveido kā *Lāšs*, tomēr bakalura darba autore izlēma izmantot formu *Larss*, jo tā šis personvārds ir atveidots latviski tulkotajā rakstnieka grāmatā „Pusbrālis”.

2.3. Lamu vārdu ekvivalences probemātika

Pēdējo gadu desmitu laikā par arvien populārāku tendenci daiļliteratūrā kļūst valodas neizskaistināšana un necenzēšana. Līdz ar to arvien biežāk un biežāk sastopami arī lamu vārdi. Literārais varonis vairs nav cilvēks, kas nāk no ideālās sabiedrības, kurā ir glīta un pareiza dzīve un tādējādi arī valoda. Mūsdienu literatūras varoņi bieži vien parādās kā visvienkāršāko sabiedrības slāņu pārstāvji, līdz ar to arī valodas lietojums kļūst vienkāršāks, un itin bieži romānos, stāstos un citos literārajos darbos varam izlasīt vārdus, kas līdz šim bijuši tabu. Šī pārmaiņa notikusi, attīstoties valodniecības zinātnei un mainoties sabiedrības attieksmei pret to, cik precīzi literatūrai ir jāatspoguļo reālā pasaule. Latviešu valodnieks un tulkotājs Andrejs Veisbergs savā publikācijā par literāro valodu un tās normām skaidro, ka valodniecības attīstības sākumā valoda tika uztverta kā abstrakcija, kurā uzsvars likts uz struktūrām, bet vēlāk parādījās arī funkcionālisms, komunikatīvie aspekti, toties tagad klāt nākuši arī sociolingvistiskie aspekti – notiek pāreja no objektīvā un abstraktā uz funkcionālo, subjektīvo un īpatnējo.³²

Arī Larss Sobijs Kristensens savā daiļradē nevairās no lamu vārdu lietošanas, tādējādi spilgtāk atspoguļodams savu darbu varoņu iekšējos pārdzīvojumus un ikdienas dzīvi.

Lai gan šis ir aktuāls jautājums mūsdienu literatūrzinātnē, diemžēl lamu vārdu ekvivalences jautājums tulkošanā līdz šim Latvijā nav plaši apskatīts. Izvērtējot pieejamo informāciju latviešu valodā, nācās atzīt, ka teorētiskā pieeja attiecībā uz lamu vārdu ekvivalences problēmu ir ļoti ierobežota un biežāk par šiem jautājumiem runāts darbos, kas attiecas uz filmu tekstu tulkošanu. Jānis Sīlis monogrāfijā par tulkojumzinātnes jautājumiem norāda, ka kino sfērā lamu vārdu latviešu tulkojums vienmēr ir pieklājīgāks

³² Veisbergs, Andrejs. Literārā valoda, standartvaloda, normas. No: *Literārā valoda un normas lingvistiskajā praksē: Eiropas pieredze un tradīcijas*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2014, 10. lpp.

nekā oriģinālvalodā un pārsvarā bez rupjiem vārdiem. Kā piemērus var minēt angļu *holy sh*t* latviskošanu uz *ak, Dievs*, vai *f**k off* atveidšanu kā *kraties prom*.³³

Latviešu dzejnieks un tulkotājs Jānis Elsbergs publikācijā par ekvivalenci lamu vārdu tulkošanā atzīmē, ka šiem vārdiem literatūrā tomēr vajadzētu būt iespējami ekvivalentiem, lai neradītu situāciju, kad literārā darba jēga un noskaņa zūd tikai tāpēc, ka latviešu sabiedrība baidās lietot nosauktos īstajos vārdos.³⁴ Elsbergs uzskata, ka pastāv pieci lamu izmantošanas veidi reālajā dzīvē un literatūrā. Tie ir:

1. lamu vārdu lietojums tiešā nozīmē;
2. beznozīmes lietojums ar izsaukmes vārda vai iestarpinājuma funkciju, sintaktiski izolēts no pārējā teikuma;
3. beznozīmes lietojums stabilās vārdkopās, kas parasti lietots īpašai runas paspilgtināšanai vai laika aizpildīšanai;
4. lietojums ar pārnestu nozīmi, kad šiem vārdiem ir apvainošanas un noniecināšanas funkcija;
5. lietojums ar pārnestu nozīmi, kad šī valodas slāņa vārdus lieto, ar tiem vienkārši aizstājot darbības un lietvārdus.³⁵

Latviešu tulkotājs, rakstnieks un filozofs Ilmārs Šlāpins publikācijā par lamu vārdu funkcionalitāti latviešu un krievu valodā piemetina, ka vēl viens diezgan svarīgs šo vārdu funkcionēšanas modelis ir joka vai ironijas pastiprināšana. Viņš runā par to, ka cilvēkā rupji vārdi izraisa vairāk smieklu reakcijas nekā vārdi, kas tikai uz šīm rupjībām norāda.³⁶ Šī ir arī viena no problēmām, ar ko bakalaura darba autore saskārās tulkojuma izstrādē. Itāļu tulkotāja un angļu valodas doktore Dēlija Čiario (*Delia Chiaro*) savā darbā par tulkojumiem un humoru, atzīst, ka verbāls humors nav viegli pārnesejams no valodas valodā. Šķērsojot ģeogrāfiskās robežas, šis humors sastopas ar faktu, ka bieži vien tas nav burtiski tulkojams, jo saprotams tikai noteiktos apstākļos, kas atrodami tikai avotkultūrā.³⁷

³³ Silis. *Tulkojumzinātnes jautājumi...*, 150. lpp.

³⁴ Elsbergs, Jānis. *Dinamiskā ekvivalence lamu tulkošanā: praktiķa piezīmes*. Pieejams: http://satori.lv/raksts/1984/Janis_Elsbergs/Dinamiska_ekvivalence_lamu_tulkosana_praktika_piezimes [Skatīts 2016, 30. apr.].

³⁵ Turpat.

³⁶ Šlāpins Ilmārs. *Lamu vārdu funkcionalitāte latviešu un krievu valodās*. Pieejams: http://satori.lv/raksts/2003/Lamu_vardu_funkcionalitate_latviesu_un_krievu_valodas [Skatīts 2016, 30. apr.].

³⁷ Chiaro, Delia. *Translation, Humor and Literature*. New York: Continuum International Publishing Group, 2012 – p. 2.

Ja pieņemam, ka maksimāli augsta ekvivalence ir tulkotāja mērķis, kas šī bakalaura darba izstrādē tika ievērots, tulkotajai novelei pēc iespējas jāatbilst oriģināla tekstam, lai tas radītu tādu pašu iespaidu uz lasītāju kā oriģināldarbs. Tāpēc darba autore ir izvēlējusies tulkot lamu vārdus tā, lai to nozīme saglabātos pēc iespējas tuvāk oriģinālajam vārdam, tomēr izmantojot vārdus, kuri ir gana spilgti, vienlaikus neesot pārlietu rupji.

Bakalaura darba autorei, dzīvojot Norvēģijā un iepazīstoties ar norvēģu ikdienā lietoto valodu, ļoti bieži nācās sastapties ar vārdu *faen*, kas cēlies no senskandināvu vārda *fjándinn*, kura nozīme ir „velns”. Lai arī plaši lietots, šis vārds tomēr nav uzskatāms par pieklājīgu un būtībā ir ekvivalents angļiski runājošajās valstīs izplatītajam vārdam *f**k*. Bieži šis vārds tiek izmantots dažādos vārdu salikumos, piemēram novelē atrodamajā *faen ta ham*, kas latviski tulkojams kā *velns viņu rāvis*. Tāpat novelē atrodams salikums *fy faen*, kas tiek ikdienā izmantots kā izsaukmes vārds, semantiski izolēts no pārējā teikuma. Šajā kontekstā tam ir runas paspilgtināšanas un neapmierinātības izrādīšanas funkcija. Tāpat šis vārds novelē atrodams kā beznozīmes iespraudums stabilā vārdkopā, piemēram situācijā, kad noveles galvenā varoņa Aksela pacients pauž savu aizkaitinājumu par, viņaprāt, ārsta nevērīgo attieksmi, un, pasvītrojot savu neapmierinātību, izsaucas: *Jeg tror faen ikke du tar meg på alvor!* (Velns un elle, jūs mani neuztverat nopietni!) Lai gan vārds *faen* nenozīmē abus elli un velnu, tulkojuma autore uzskata, ka izmantojot tikai vārdu *velns*, netiktu izveidots loģisks teikums.

Vēl viens lamu vārds, kas norvēģu valodā spēcīgi iesakņojies kā pastiprinošs īpašības vārds, ir *jævel*, kura nozīme ir līdzīga vārdam *faen* un ir cēlies no *djavelen* - velna. Novelē atrodams piemērs:

Jævla dårlig – ellīgi slikti.

Šajā kontekstā vārds *jævel* vairs nav lietvārds, bet gan īpašības vārds. Lai gan tiešā tulkojumā būtu jābūt vārdam *velnišķīgi*, autore nolēma izmantot vārdu *ellīgi*, kam latviešu valodā ir negatīvāka noskaņa.

Tāpat novelē atrodami vairāki lamu vārdi, kas pilda noniecināšanas funkciju. Tekstā atrodami šādu vārdu piemēri:

Finn er en pyse. – *Finns ir mīkstais.* Norvēģu vārds *pyse* apraksta cilvēku, kurš ir vājš un neko nespēj izdarīt labi.

Homse – zilais (ar nozīmi – homoseksuālis). Šis vārds ir atvasinājums no angļu vārda *homo*, kas ir slengs vārdam *homosexual*.

Novelē atrodami arī tādi lamu vārdi, kas iekļaujami augstāk norādītajā piektajā Elsberga lamu izmantošanas grupā – lamu vārdos, ar ko aizstāti citi lietvārdi un darbības vārdi. Ar tiem autors gribējis norādīt uz situācijas negatīvo dabu, tāpat kā pietuvināties neizskaistinātajai ikdienas noskaņai novelē. Piemēram situācijā, kad Akselam un viņa sinhronās peldēšanas biedriem uzbrūk zema sabiedrības slāņa pārstāvji, kuri cenšas iespaidot sinhronos peldētājus ne tikai ar fizisku aizskaršanu vien:

...vi var jenter forkledd som griser, skulle vi liksom hjem og pule i sirkel nå – ...mēs bijām meitenes, kas ģērbusās kā cūkas, vai mēs tagad bijām ceļā uz mājām, lai aplītī arī nodrāztos?

Lai gan šis vārda *å pule* atveidojums latviešu valodā šķiet ļoti rupjš, bakalaura darba autore izlēma, ka sabiedrības slāņa, kuram pieder novelē pieminētie huligāni, valoda ir jāatbilst ekvivalenti tam, kā to atainojis Sobijs Kristensens.

Kopumā var secināt, ka lamu vārdi, kas jātulko šīs noveles ietvaros, ir iedalāmi divās grupās. Pirmā ir tā, kurā ietilpst vārdi, kurus iespējams iztulkot, lai tie neliktos vulgāri, tomēr to nozīme nesamazinātos. Otrā grupa ir jau pieminētais lamu vārdu tabu, kurus nevar iztulkot pieklājīgāk tā, lai tas nemainītu teksta noskaņu.

2.4. Frazeoloģismu atveides piemēri

Cien. Ieva Zauberga atzīmē, ka, gatavojoties tulkošanai, jāatceras - oriģināls tiek radīts kā viendabīgs teksts tajā ziņā, ka pastāv organiska iekšēja saikne starp autora domāšanas veidu, teksta kultūrvidi un izmantotajiem valodas līdzekļiem. Tulkojums tiek pielāgots mērķvalodas sistēmai un kultūrvidei, kas liek meklēt kompromisa izteiksmes līdzekļus.³⁸ Arī angļu tulkošanas zinātnes profesors Pīters Ņūmarks (*Peter Newmark*) monogrāfijā par tulkošanas paņēmieniem uzsver, ka galvenās grūtības, ar ko saskaras katrs tulkotājs, nav saistītas ar gramatiku. Lielākās problēmas ir frazeoloģismi un „nedefinējamie” vārdi. Šādas grūtības ir dalāmas divās grupās:

1. šie vārdi vai to savienojumi nav saprotami;
2. vārdi ir saprotami, bet tos ir ļoti grūti iztulkot.³⁹

³⁸ Zauberga Ieva. Tulkojumvalodas stilistiski..., 217. lpp.

³⁹ Newmark, Peter. *A textbook of Translation*. Kxeter: Wheaton & Co. Ltd, 1988, p. 33.

Tomēr brīžos, kad tulkotājs saskaras ar šāda veida grūtībām, svarīgi atcerēties to, ka avotteksta autors ir zinājis, ko grib pateikt. Protams, nav iespējams pilnībā izprast, ko teksta autors gribējis pavēstīt. Turklāt arī tulkotājs tekstam pievieno savu izpratni par rakstīto, ko nav iespējams izanalizēt. Itāļu tulkotājs Džozefs Palumbo (*Giuseppe Palumbo*) to mēdz saukt par „melnās kastes analogiju”. Saistībā ar kognitīvajiem un psiholingvistiskajiem tulkošanas procesiem tulkotāja prāts tiek pielīdzināts „melnajai kastei”, tā darot zināmu, ka šos procesus nav iespējams izziņāt tieši. Citiem vārdiem, lasītājs nevar ieskatīties ne tulkotāja, ne arī tulkotā darba autora prātos.⁴⁰

Arī Jānis Sīlis norāda, ka tulkošanas grūtību iemesli parasti ir lingvistiski un kultūrspecifiski. Jo vairāk teksts orientēts uz oriģināla valodas un kultūras specifiku, jo augstāka tulkošanas grūtību pakāpe.⁴¹ Šo iemeslu dēļ viens no sarežģītākajiem uzdevumiem tulkotājam ir abās valodās ekvivalentu frazeoloģismu meklējumi.

Mona Beikere savā monogrāfijā raksta, ka tulkojot frazeoloģismus, tulkotājs var saskarties ar vairākām problēmām:

- mērķa valodā nav atbilstoša ekvivalenta frazeoloģismam;
- avota un mērķa valodās var būt identisks vai līdzīgs frazeoloģisms, kas, par spīti līdzībai, nozīmē divas atšķirīgas lietas;
- frazeoloģisms avottekstā var tikt izmantots gan burtiskā gan pārnestā nozīmē;
- atšķirīgie konteksti, kuros valodās pieņemts lietot frazeoloģismus.⁴²

Lai risinātu šīs problēmas, Beikere piedāvā vairākas tulkošanas stratēģijas:

- izmantot frazeoloģismu ar līdzīgu nozīmi un formu;
- izmantot frazeoloģismu ar līdzīgu nozīmi, bet atšķirīgu formu;
- aizņemties avotvalodas frazeoloģismu;
- parafrāzēt frazeoloģismu;
- izlaist frazeoloģismu.⁴³

⁴⁰ Palumbo. *Key terms in translation studies*, 14. lpp.

⁴¹ Sīlis. *Tulkojumzinātnes jautājumi...*, 19. lpp.

⁴² Baker, Mona. *In Other Words: A coursebook on translation*. New York: Routledge, 2011, pp. 74.-75.

⁴³ Turpat, p. 76.-77.

Lai atainotu frazeoloģismu atveidi, bakalaura darba autore ir izvēlējusies 20 frazeoloģismus no tulkotās noveles.

Tabula Nr.2. Frazeoloģismu atveide no norvēģu uz latviešu valodu.

	Novelē „Duets” izmantotais frazeoloģisms	Frazeoloģisma burtiskais tulkojums	Bakalaura darba autores piedāvātais frazeoloģisma ekvivalents
1.	Å bringe det på banen	Uzlikt uz ceļa	Pacelt jautājumu
2.	For hyggens skyld	Prieka vainas dēļ	Prieka pēc
3.	Hæla i taket	Papēži jūmtā	Sist augstu vilni
4.	Å hive noe på	Mest kaut kam virsū	Pievērsties
5.	I bunn og grunn	Dibenā un pamatā	Dziļākajā būtībā
6.	Å sette en stopper	Pielikt bremzi	Pielikt punktu
7.	På død og liv	Nāvē un dzīvībā	Ka tur lūzt vai plīst
8.	Å ha noe på gang	Kaut ko turēt pieliekamajā	Kaut kam būt azotē
9.	Å gå sin vei	Iet savu ceļu	Iet savu ceļu
10.	Vann over hodet	Ūdens pāri galvai	Ūdens smeļas mutē
11.	Å ta noen sammen	Saņemt kādu kopā	Saņemt sevi rokās
12.	Å redde sitt eget skinn	Izglābt sevis paša ādu	Glābt savu ādu
13.	Å la seg i selen	Iegrožot sevi	Iegrožot sevi
14.	Alt som kan krype og gå	Viss, kas var rāpot un iet	Visi, kas var rāpot un iet
15.	Å spille en rolle	Spēlēt lomu	Kāda jēga
16.	Å ha mer på hjertet	Būt kam vēl uz sirds	Būt vēl kam uz sirds
17.	Å veie sine ord	Svērt savus vārdus	Izsvērt savus vārdus
18.	Løst og fast	Vaļīgi un stingri	Vairāk vai mazāk
19.	Å slenge seg med	Kustināt sevi līdzī	Piemesties līdzī
20.	Å brøyte seg vei	Izlauzt sev ceļu	Izlauzt sev ceļu

Aplūkojot augstāk sniegtos piemērus, var secināt, ka situācija ar frazeoloģismu tulkojamību no norvēģu uz latviešu valodu nav viennozīmīga. Noveles tekstā atrodami vairāki frazeoloģismu tipi. Pirmais no tiem ir frazeoloģismi, kas abās valodās ir gandrīz identiski un ar vienādu nozīmi. Tāpat atrodami frazeoloģismi, kuru burtiskajā tulkojumā

jāpamaina vien nelielas nianses, lai tie būtu saprotami arī latviešu lasītājam. Tomēr lielākā daļa frazeoloģismu, kas lasāmi novelē, nebūtu saprotami, ja tie netiktu būtiski mainīti. Šī ir viena no tulkojuma niansēm, kas pasvīturo tulkošanas zināšanu par avotkultūru nozīmi kvalitatīva tulkojuma radīšanā. Veiksmīgā kārtā, atšķirības starp norvēģu un latviešu valodām un kultūrām nav tik lielas, kā tās būtu tulkojot tekstu no valodas, kas pieder kultūrai ārpus Eiropas.

2.5. Uzrunas formu problemātika

Tulkojot cittaustu daiļliteratūras tekstus uz latviešu valodu, tulkošanā jāaskaras ar vēl vienu problēmu, kas nav pārāk aktuāla citās Eiropas valstīs. Runa ir par „tu” un „jūs” – latviešiem pierastām uzrunas formām, kas lietojamas atšķirīgos kontekstos. Bieži vien tulkošana nonāk situācijā, kad ir grūtības noteikt tekstā darbojošos varoņu savstarpējo attiecību dabu, jo avotvalodā šādas pieklājības formas nav.

Uzrunas forma „jūs” sākotnēji izveidojusies no latīņu vārda *nos* – periodā, kad Senās Romas impērija sadalījās Austrumromas un Rietumromas impērijās un pār tām valdīja divi imperatori. Katrs no tiem runāja abu vārdā, tāpēc *es* vietā lietoja *mēs*. Un abu imperatoru padotie attiecīgi sāka lietot vienskaitļa prominālo uzrunu *jūs*. Vienskaitļa formas *mēs* un *jūs* vēlāk turpināja lietot nākošie Romas imperatori un viņu padotie kā varas simbolu. Šī tradīcija turpinājās arī viduslaikos un no Francijas galma pārceļoja uz Vāciju, bet pēc tam uz Angliju. Latvieši šo uzrunas formu ir aizguvuši no Vācijas kultūras.

Fakts, ka angļiem un citām tautām (konkrētajā gadījumā arī norvēģiem) nav prominālo uzrunu atšķirības, bet latviešiem tāda ir, rada grūtības situācijas oficiāluma pakāpes noteikšanā, runātāju attiecību raksturošanā, adresāta pozīcijas noteikšanā, kā arī runātāja nolūku izpratnē. Jānis Sīlis pauž uzskatu, ka jebkuras pasaules valodas uzrunas formu sistēma ir jūtīgs indikators, kas signalizē par indivīdu un sociālo grupu savstarpējām attiecībām sabiedrības iekšienē, tāpēc tulkošanā jābūt īpaši uzmanīgam un precīzam, izvēloties atbilstošas uzrunas formas mērķvalodā. Sociāllingvistiskie faktori, kas nosaka konkrētas uzrunas formas lietojumu konkrētā valodā un kultūrā ir šādi:

- sociālo un lingvistisko korelāciju pāri: valoda un sociāla grupa, valoda un vecuma grupa, valoda un dzimuma identitāte, valoda un tautība/etniskā grupa;

- varas/solidaritātes attiecības, kas izpaužas uzrunas formu asimetriskā/simetriskā lietojumā;

- attiecību „tonalitāte”: oficiālums/neoficiālums (tuvas vai distancētas attiecības);

- uzrunas lietojuma situatīvais konteksts.⁴⁴

Vienskaitļa prominālā uzruna „jūs” tiek izmantota ne tikai kā statisks attiecību hierarhijas atspulgs, to var izmantot arī ar mērķi panākt noteiktu rezultātu – nostiprināt savu reputāciju, mazināt sarunu biedra ietekmi, vai vienkārši uzturēt pieklājīgas attiecības.

Uzrunas formas ir spilgti izteikta kultūrspecifiska parādība, un tāpēc tās grūti pārcelt no avotvalodas un kultūras mērķvalodā un tās kultūrā. Tās īpaši izteikti izpaužas tulkojumos no valodām ar attīstītu lingvistisko „godbijības formu” sistēmu kādā no Eiropas valodām. Tomēr izrādās, ka uzrunas formu tulkojums no vienas Eiropas valodas otrā arī nav vienkārša lieta. Latviešu kultūrā šī pieklājības uzrunas forma ir dziļi iesakņojusies, tāpēc, tulkojot tekstus, kuros tiek rīnīti dialogi, šai problēmai ir jāpievērš īpaša uzmanība, lai dialogi neizklausītos neveikli vai pat nepieklājīgi. Uzrunas forma ne vien apzīmē adresātu, bet arī norāda uz runātāju attiecību niansēm, uz sociālo kontekstu, kurā šī uzrunas forma tiek lietota. Tādējādi, uzrunājot vienu un to pašu personu dažādos situatīvajos kontekstos, kuros persona parādās dažādās sociālajās lomās, var lietot dažādas formas.

Uzruna ir arī emocionālās attieksmes paudēja. Amerikāņu antropologs Maikls Silversteins (*Michael Silverstein*) savā publikācijā aprakstījis dažādos sociālās indeksēšanas līmeņus un pamanījis interesantu parādību, ka šādai indeksēšanai, izmantojot uzrunas formas, ir savdabīgs bumeranga efekts, jo uzrunas formas izvēle netieši raksturo arī pašu tās lietotāju. M. Silversteins definē četras galvenās uzrunas formu funkcijas:

- definēt attiecības kā to pašreizējā stāvoklī, tā arī perspektīvā (attiecību definēšana),
- izraisīt jau iepriekš paredzētu adresāta reakciju vai rīcību (adresāta manipulēšana)
- signalizēt par runātāja attieksmi un emocijām (ekspresīvā funkcija),

⁴⁴ Silis. *Tulkojumzinātnes jautājumi...*, 77. lpp

- pozicionēt pašu runātāju, demonstrējot savus uzskatus utt. (sevis pierādīšana).⁴⁵

Norvēģu valodā tradīcija uzrunāt cilvēkus vienskaitļa prominālajā formā ir jau novecojusi. Iedziļinoties Skandināvu kultūrā, tas šķiet pilnīgi likumsakarīgi. Pēc bakalaura darba autores novērojumiem, dzīvojot un studējot Norvēģijā, var secināt, ka šajā valstī sabiedrība pievērš sociālajai hierarhijai daudz mazāku vērību, nekā to dara Latvijā. Tas varētu būt saistāms ar to, ka latvieši, atšķirībā no norvēģu tautas, vēl aizvien nav pieraduši pie vārda brīvības, kurā mēs pašreiz dzīvojam. Samazinoties vācu valodas ietekmei latviešu valodā, nāca vairāki gadu desmiti, kuru laikā krievu valoda un kultūra, kurā šīs pieklājības formas eksistē, un arī tas būtiski ietekmēja latviešu identitāti. Tikai pēdējo gadu desmitu laikā latviešu valodu ir sākušas ietekmēt valodas, kurās šo prominālo vienskaitļa formu nav, un šis nav bijis pietiekami ilgs laiks, lai latviešu valodas tradīcijas šajā kontekstā būtu mainījušās.

Novelē „Duets” atrodamas vairākas situācijas, kurās bakalaura darba autorei radās grūtības novērtēt, kādas ir darbojošos varoņu savstarpējās attiecības. Kā piemēru var minēt situāciju, kad galvenais varonis Aksels sarunājas ar savu darba devēju. No vienas puses, starp abiem varoņiem pastāv skaidri redzamas hierarhiskas attiecības, tomēr novelē norādīts, ka viņi kopā strādājuši jau vairākus gadu desmitus un viņu savstarpējās attiecības tomēr varētu saukt par draudzīgām. Vadoties pēc Silversteina četrām indeksēšanas funkcijām, bakalaura darba autore izlēma izmantot nominālo vienskaitļa uzrunu, lai uzsvērtu to, ka abu risinātā saruna ir personiska, nevis ar darbu saistīta.

Kopumā var secināt to, ka lielā daļā šādu situāciju, kad avotvalodā nepastāv pieklājības uzrunas formas, tulkotājam ir iespējams loģiski izspriest to, kādas uzrunas formas būtu jāizmanto, taču šis jautājums vienmēr radīs risku radīt nekvalitatīvu tulkojumu, kas nešķitīs adekvāts lasītājam, turklāt, izvēloties neatbilstošas uzrunas formas, ir iespēja radīt neadekvātu tulkojumu, kas neatspoguļos literārajā darbā attēloto varoņu savstarpējās attiecības.

⁴⁵ Silverstein, Michael. Of nominatives and datives: universal grammar from the bottom up. *Amsterdam Studies in the theory and history of linguistic science*. Amsterdam: John Benjamin publishing company, 1993, p. 471.

3. NOVELES “DUETS” TULKOJUMS

Nu nevajadzēja gan mums ar sievu sākt nodarboties ar sinhrono peldēšanu.

Viņa bija tā, kas pacēla šo jautājumu. Es zvilnēju viesistabā uz dīvāna, man mugurā bija puse uzvalka, tas ir, bikses un bikšturi. Bija pirmā Jaungada diena, iepriekšējā vakarā pie mums bija bijuši ciemiņi, pats par sevi saprotams, ka ne jau daudzi, tikai Vējrādis, Viltiece un Bārdzinis, šādos vārdos viņus saucām tikai mēs, tāpat vien, prieka pēc, viņu saviesīgie tituli bija savā veidā cēlušies no viņu ikdienas smagā darba, un nevienam citam nebija ļauts viņus tā saukt, viņus mēs uzskatījām par saviem tuvākajiem draugiem, mūsu draugu loku, lai gan mēs viens otru satikām reti, pārsvarā tikai Jaungada ballītē, kura katru gadu notika pie viena no mums, un šogad tad nu bija mūsu kārtā.

- Kāpēc tu guli uz dīvāna? - viņa jautāja.
- Jo Bārdzinis negribēja iet prom. Un tad, kad viņš beidzot aizgāja, es negribēju tevi pamodināt.
- Bet vai tad Oskars neaizgāja pirmais?
- Viņš diemžēl atgriezās. Tad, kad visi pārējie jau bija aizgājuši, un tu biji likusies gulēt.
- Viņš kaut ko bija aizmirsis?
- Ejot cauri Frognerparkam, viņš dabūja pakaļā raķeti. Un gribēja, lai es uzstādu diagnozi.
- Un tu to darīji?
- Par laimi, lielums bija ticis viņa mētelim.
- Tagad gan viņš kaut ko ir aizmirsis.

Es piecēlos sēdus un sapratu, ko viņa ar to domāja. Oskara spieķis, tas, kuru viņš izmantoja tikai Jaungada ballītēs un kuru rotāja sudraba rokturis un grezni senskandināvu kogrīezumi, stāvēja pie durvīm.

- Nākamgad jāatceras paņemt līdzi, - es teicu.

Sieva sāka novākt pudeles un glāzes, nebija gan tā, ka ballīte būtu situsi augstu vilni, tādi mēs neesam, bet kaut ko jau cilvēks aiz sevis atstāj, vienalga, cik mierīga

pasēdēšana. Pulkstenis bija pāri desmitiem. Un tas tad arī bija brīdis, kad viņa ieminējās par sinhrono peldēšanu.

- Es domāju, ka mums jāsāk nodarboties ar sinhrono peldēšanu, - viņa teica.

Tieši tā viņa to pateica, es domāju, ka mums jāsāk nodarboties ar sinhrono peldēšanu, tā, it kā tas būtu visparastākais un vienkāršākais, ko viņa būtu varējusi teikt.

Es pieslējos sēdus, atsprādzēju bikšturus, un centos to uzņemt mierīgi, jo, pat ja vairs nebija pavisam agrs rīts, tad gads gan bija tikai tikko sācies.

- Sinhrono peldēšanu?
- Mēs taču nekad neko kopā nedarām.
- Es domāju, ka sinhronā peldēšana ir tikai sievietēm.
- Ir arī vīriešu komanda.
- Bet tad mēs šā vai tā neko nedarīsim kopā. Ja mēs katrs būsim savā komandā.
- Ir arī jauktās komandas.
- Turklāt nav taisnība, ka mēs neko nedarām kopā. Vakar, piemēram, mums bija ballīte. Kopā.
- Un tu guli te, kamēr es guļu tur.

Sieva norādīja uz otro stāvu, kur atradās guļamistaba, tā, it kā es to nezinātu. Nu man sāka likties, ka viņa kļūst dīvaina.

- Es negribēju tevi pamodināt, - es atkārtoju.
- Vai tu esi pārliecināts, ka viņš dabūja raķeti pakaļā? Vai tomēr vienkārši gribēja vēl konjaku?
- Viņam ap ānusu bija nobrāzumi.
- Pietiek, - teica sieva.

Ar pilnu paplāti viņa nozuda virtuvē. Mana nodarbošanās izraisa gan riebumu, gan jautrību. Pie tā es esmu pieradis. Bet es esmu tas, pie kura visi nāk, kad rodas grūtības. Ilgi stāvot dušā, es domāju par to, ka kopumā mums bija izdevusies diezgan veiksmīga pasēdēšana. Es biju pateicīgs par tiem stabilajiem punktiem, ap kuriem griezās gads. Arvien mazāk un mazāk man patika pārmaiņas, un mūsu Jaungada ballītes bija viens no šiem stabilajiem punktiem, sākot no karaļa uzrunas līdz pašām beigām. Kad es, ar

vakardienas pārpalikumiem rokās, apsēdos, lai skatītos jaunā gada koncertu, uz viena no spilveniem gulēja brošūra. To bija izdevusi Norvēģijas Sinhronās peldēšanas federācija. Tātad sieva to bija domājusi pilnā nopietnībā. Viņa jau bija veikusi izpētes darbus. Varbūt viņa bija mūs jau pieteikusi. Vai šis bija tas, ar ko nodarboties kopā? Es nogriezu klusāk skaņu un uzmetu aci tam draņķim, lai man rastos vismaz neliels iespaids, kas gan man tāpat jau bija, jā, es biju aizspriedumu pilns, es sinhrono peldēšanu redzēju tikai kā komisku un nevajadzīgu mērķaķošanos. Bet viņa noteikti dega nepacietībā man pajautāt, vai es apskatīju brošūru, un tad būtu labi, ja es to būtu izdarījis, ja negribēju, lai viņa šo jautājumu, saprotams, man uzdotu atkal.

Drīz sāka zvanīt telefoni. Tie bija viesi, mūsu draugi, atskaitot Bārdzini, kas gribēja pateikt paldies par vakaru. Visi teica, ka ballīte ir bijusi ļoti pacilājoša, un man nebija iemesla viņiem neticēt. Tad mēs mazliet patērzējām par to, kādus pārsteigumus jaunais gads mums varētu nest, un visi bijām vienisprātis, ka neko tam nevajadzēja nest, it sevišķi ne pārsteigumus. Mums bija labi tā, kā bija. Beigās es ļoti uzmanīgi un caur puķēm, pieminēju ideju par sinhrono peldēšanu, to, ka varbūt sinhronā peldēšana bija kas tāds, kam mēs varētu piemesties, to es teicu un iesmējos. Tad otrā galā iestājās klusums, neatkarīgi no tā, ar ko es runāju, pirms steidzīgi tika pieteikts, lai pasveicinu Gunnu un nomesta klausule.

Tā nu es kādu brīdi sēdēju un sarunājos pats ar sevi. Kad cilvēks to dara, ir jāatrod pareizais tonis. To es nespēju atrast. Kaut kas neštimēja. Un tad es sapratu. Mēs nekad nezvanījām viens otram Jaungada koncerta laikā, pat ja es sēdēju pie televizora ar izslēgtu skaņu. Mēs vienmēr zvanījām tad, kad pa televizoru rādīja trampīnlēkšanu. Tas nebija nekas liels, bet gana, lai darītu mani nemierīgu un liktu justies neveselam. Šī bija viena no tām mazajām izmaiņām, kas varēja beigties ar zemes nogrūvumu. Ar šķīvi rokā es devos uz virtuvi, kur pie durvīm satiku sievu.

- Vai tu apskatīji brošūru? - viņa jautāja.
- Protams. Esmu patīkami pārsteigts. Par to, ko tik viņi nav sasnieguši.
- Vai tas bija sarkastiski?
- Absolūti ne. Olimpiskā disciplīna. Tik jaunam sporta veidam.
- Jaunam? Tas nāk jau no senatnes.
- To man ir grūti iedomāties.
- Bet tā ir. Kāpēc grūti?

- Mūzika. Starp citu, man tevi jāpasveicina. Viņi domā, ka bija patīkama ballīte.
- Jā, tieši tāpat kā pagājušajā gadā. Un iepriekšējā. Un pirms tam.

Es atkal kļuvi nemierīgs.

- Vai tad tā nav tā doma?

Sieva nopūtās un mēģināja paspraukties man garām.

- Iesācēju nodarbības sākas ceturtdien. Domus Athletica. Pulksten 18:30.
- Tu taču negribi sacīt, ka mūs jau pieteici?
- Jā. Gribu gan.
- Tu varēji man vispirms pajautāt.

Es saņēmu negaidītu skūpstu uz lūpām.

- Tad tur nekad nekas nesanāktu, - viņa teica.

Mēs aizgājām katrs uz savu pusi, viņa uz savu darbistabu pagrabā, bet es uz savējo bēniņos. Es apskatīju savu plānu atlikušajai nedēļai. Es diemžēl varēju ierasties Domus Athletica, pulksten 18:30, ceturtdien. Kā jau teicu, man nav siltu jūtu pret pārmaiņām. Tas, ka tās ir labas, ir tukšas runas. Savā darbā esmu pieredzējis, ka pārmaiņas visbiežāk ir uz slikto pusi. Vairāk ir to, kas kļūst slimāki, nekā to, kam paliek labāk. Bieži vien labākais, ko es varu teikt, ir, ka mēs slimību kontrolējam. Sinhronā peldēšana, lai gan ne slimība, pilnīgi noteikti bija pārmaiņa. Tomēr, atceroties to, ka mana sieva tikko bija teikusi, ka, ja viņa būtu man prasījusi, nekas nebūtu sanācis, es biju gatavs sinhronajai peldēšanai dot iespēju. Vai arī varbūt tas bija negaidītais skūpst, kas darīja mani pielaidīgāku. Tā nu es ieklikšķinājos sinhronajā peldēšanā. Es negribēju doties uz pirmo nodarbību nesagatavojies. Sinhronā peldēšana tika aprakstīta kā citāds veids, kā izkustēties ūdenī. Tā ir peldēšanas forma, kurā ir jāvar sevi noturēt uz ūdens virsmas, bet nekur nepeldot, nevienam nav jāpeld turp un atpakaļ pa baseinu, bet gan jātaisa dažādas figūras un raksti ūdenī. Sinhronā peldēšana ir savā ziņā baleta forma, balets ūdenī, kā tur bija rakstīts. Es nodomāju, ka tie bija lieli vārdi. Vēl kāds cits formulējums skanēja tā: *Nav ļauts izmantot baseina dibenu*. Tātad arī sinhronajā peldēšanā ir iespējams šmaukties. Jutos vīlies. Nav neviena dzīves lauciņa, kurā nevarētu šmaukties. Lai nodarbotos ar sinhrono peldēšanu, cilvēkam vajadzēja būt vismaz desmit gadus vecam un mācēt peldēt. Šie bija

priekšnosacījumi, kuriem es atbildu. Nepieciešamais inventārs: peldkostīms, peldcepure un deguna aizbāznis.

Es pakāpos uz ķebliša, atvēru jumta lūku, izbāzu galvu aukstumā, un aizdedzināju smēķi zem debesīm. No vietas, kur atrados, es varēju redzēt vīriešus, kas stāvēja uz šaurām verandām, vai bija izliekušies ārā pa logiem un smēķēja klusumā. Es iedomājos, ka mēs viens otram sūtām slepenus, zilganus signālus, kurus neprotam atšifrēt. Tumsa iestājās ātri, lai gan dienas stiepās garākas.

Ministru prezidenta uzrunu mēs skatījāmies kopā. Tā likās ārkārtīgi līdzīga pagājušā gada runai, lai gan šoreiz arī viņš runāja par pārmaiņām. Pagājušās vasaras notikumi esot izmainījuši mūsu sabiedrību, un ne tikai to – tie bija izmainījuši arī mūs – cilvēkus, no kuriem šī sabiedrība sastāv. To man nepatika dzirdēt. Man vienkārši nepatika, ka tika runāts manā vārdā, bet tajā pašā laikā mans nemiers negribēja atkāpties: varbūt ministru prezidentam bija taisnība par to, ka mēs esam mainījušies? Es domāju par viesiem, kas bija zvanījuši Vīnes filharmoniku uzstāšanās laikā, par sinhrono peldēšanu, un ne mazāk par manis paša pielaidību šīs sinhronās peldēšanas sakarā. Vai nebija tomēr labāk pieķerties pie tā, kas mums ir, iestāties pret pārmaiņām, un kliegt: „Kuram ir tiesības mūs mainīt?” Jo mans uzskats tomēr ir, ka pārmaiņas reti kad nes labumu, tieši pretēji – tās biežāk ir lāsts. Ļaujiet man uzreiz piebilst, ka man nav lielu prasību attiecībā uz sabiedrību, atskaitot zināmu labklājību, iecietību un nestāvēšanu rindās.

- Deguna aizbāznis, - es teicu.
- Tos mēs nopirksim peldēšanas hallē.
- Arī brilles? Es nevaru izturēt hloru acīs.
- Es uztaisīšu mums brilles. Es jau esmu pabeigusi rāmjus. Nu – gumijas. Un stikli ir pasūtīti.

Viņa, kā parasti, bija padomājusi par visu, kamēr es domāju par neko. Es ķēros pie pēdējā salmiņa.

- Vai nav vecuma ierobežojuma?
- Tu domā, ka es esmu par vecu?
- To es neteicu.
- Es strādāju pie tā, lai būtu formā.
- Jau?

- Man nāk miegs. Es naktī negulēju.
- Varbūt tev vajag kādas tabletes?
- Man vajag tevi!

Uz mirkli man likās, ka mana sieva tūliņ sabruks. Es nezinu kāpēc, bet kaut kas tajā, ko viņa pateica, šis uzliesmojums, „man vajag tevi”, lika viņai nosarkt, gandrīz salūzt, tā, it kā būtu pateikts kas briesmīgi neglīts. Pēkšņi viņa piecēlās, sapurinājās un mirklis bija pagājis. Garāmejojot, viņa mani noskūpstīja. Vai tas bija kļuvis par ieradumu?

- Tu esi pīpējis, - viņa teica.

Es paliku sēdēdams televizora priekšā, bet neko neredzēju. Pusvienpadsmitos atkal iezvanījās telefons. Tas bija Oskars. Viņš kļiedza.

- Sinhronā pēldēšana!
- Nomierinies, Bārdzini.
- Es neesmu Bārdzinis! Es negribu, ka mani tā sauc! Tas esi tu, kas ir bārdzinis. Es esmu frizieris. Vīriešu!

Es turēju telefonu rokas stiepiena attālumā, kamēr viņš beidza kliegt.

- Par ko tu runā? - es teicu.
- Sinhronā pēldēšana! Pat nemēģini! Advokāte man stāstīja. Ka Gunna ir sajukusi prātā, to es vēl saprotu, bet tu?
- Advokāte zvanīja tev, lai pastāstītu, ka es, garāmejojot, biju pieminējis sinhrono pēldēšanu?
- Beidz banalizēt! Es zvanīju advokātei. Es gribu ierosināt lietu pret raķešu šāvējiem! Un viņa, protams, nevarēja vien beigt vārīties par šīm liktenīgajām ziņām.
- Vai tu man zvani pusvienpadsmitos, lai to pastāstītu, vai tāpēc, lai pateiktos par vakardienu?

Oskars otrā līnijas galā kļuva ievērojami mīlīgāks.

- Man ir asinis izkārnījumos, - viņš čukstēja.
- Ne *izkārnījumos*, dārgais draugs. Bet *uz izkārnījumiem*.
- Gribu rīt pie tevis vizīti. Lai gan es tev vairs neuzticos!

- Pieraksts ir pilns, Oskar.
- Tad es nākšu pusdienu pauzē. Un paldies par vakardienu.

Viņš nolika klausuli.

Sieva, gērbusies naktskreklā, kāpa lejā pa trepēm, kad es biju ceļā uz guļamistabu.

- Kurš zvana pēc desmitiem? - viņa jautāja.
- Mini.
- Bārdzini.
- Pareizi. Tas, kurš negrib, lai viņu sauc par bārdzini.
- Vai viņš zvanīja, lai to pateiktu?
- Viņš zvanīja, lai pateiktu, ka viņam vēl aizvien asiņo ānuss. Un, ka viņš rīt sabojās manu pusdienu pārtraukumu.
- Mēs nezvanām pēc desmitiem. Pat ja mums asiņo ānuss.
- Tev ir pilnīga taisnība. Pasaule iet uz galu.

Sievas skatiens apstājās pie manis.

- Vai tu tagad esi sarkastisks?
- Tu dzirdēji, ko teica ministru prezidents.
- Viņš runāja par pārmaiņām. Ne par to, ka pasaule grasās sabrukt.
- Tas ir viens un tas pats.

Pirms mēs iemigām, sieva teica:

- Tad neaizmirsti spieķi.
- Spieķi?
- Oskara spieķi, tu mazais alcheimer. Varbūt viņam tas starplaikā būs vajadzīgs.

Mani mēdz saukt par Zīdaroku. Es varu iestumt cauruli, mūsu elastīgo naktslampiņu, jūsu zarnās tā, ka jums liksies, ka tas ir tikai silts gaiss, kas pamet ķermeni. Bet tas prasa zināmu kopdarbu. Piemēram, jums vajadzētu gulēt mierīgi. Pirmais, kas šajā jaunajā gadā gulās uz kušetes, bija tiepša. Un tiepšām nekādas zīda rokas nepalīdz. Viņam bija 58 gadi, viņš sūdzējās par vēdersāpēm, lēnu un sāpīgu izeju, asiņošanām, migrēnām, krēpām, galvassāpēm un reiboņiem. Kāds droši vien pamanīs, ka, piemēram, krēpas kaklā

neietilpst manā darbības lauciņā. Tomēr, es saku, ka gremošana sākas mutē. Viss mūsu organismā ir saistīts. Aizcietējums var novest gan pie sāpēm pirkstos, gan zobusāpēm. Katarakta var traucēt gan sirds, gan smadzeņu darbībai. Pacients, starpcitu, bija rakstnieks, pazīstams ar cilvēku iemīļotu romānu sēriju. Viņam likās, ka tas noteikti ir vēzis. Man nācās palūgt, lai viņš nomierinās.

- Es esmu mierīgs, - viņš teica.
- Tas nenozīmē, ka jūs gulāt mierīgi.
- Vai jūs gulētu mierīgi, ja būtu manā vietā?
- Nē, tad es mierīgs nebūtu. Jo tas nozīmētu, ka tas nebūtu es, kas te stāv. Vai jūs zināt kā mani te sauc?
- Jā. Zīdaroka.

Es pagriezos pret savu asistenti, dakteri Vēnu, kas strupi pamāja un vienlaikus nosarka. Man vajadzēja ar viņu parunāt. Pacients palika nemierīgs.

- Vai jūs zināt kāpēc mani sauc par Zīdaroku?
- Jo jums ir zīda rokas! Vai jūs nevarat vienkārši izdarīt visu un miers?
- Tas nav tik vienkārši. Jūs sasprindzināties.
- Es daru, ko varu! Un es ceru, ka jūs arī.
- Tas labi. Ka mēs darām, ko varam. Mani sauc arī par bārddzini.
- Bārddzini?
- Ir cilvēki, kas domā, ka tas ir friziera profesijas nosaukums. Bet tas ir arī kuģa ārsta tituls vecos laikos. Bārddzinis.
- Man pie kājas.

Bija bezjēdzīgi mēģināt nomierināt rakstnieku ar vārdiem. Viņš turpināja sasprindzināties. Viņa spalvainā, nolietojusies atvere bija kā maza dūrīte, zarnu dusmas. Es aizgāju uz repozitoriju, un paņēmu divas tā sauktās laimes tabletes. Tur es ieraudzīju vienu no viņa romāniem. Tas, starpcitu, bija veltījums: *Dakterei Vēnai, paldies par labo apiešanos*. Nudien vajadzēja ar viņu parunāt, manu tik jauno asistenti. Bet tad es ko sapratu. Vai tiepša pateicās par apiešanos pirms bija apstrādāts? Es devos atpakaļ, palūdzu viņu piecelties sēdus, viņš sēdēja tik pat nemierīgi, uzdzēra tabletēm glāzi ūdens un pēc pāris minūtēm gulēja ar padumju, gandrīz svētlaimīgu smaidu, jauks un atbrīvojies „ķēķa durvīs”. Viņš sāka dungot vecu šlāgeri un es beidzot varēju pabeigt savu misiju. Es izlasīju

zarnu braila rakstu. Pēc tam mēs parunājām manā kabinetā. Prieks bija pārgājies. Viņš nemierīgi riņķoja pa kabinetu un atkal likās kautrīgs un noraizējies.

- Vēzis, - viņš teica.
- Nekādā gadījumā. Vai jūs cilājat svarus?
- Kāpēc?
- Vīriešiem mūsu vecumā nevajadzētu cilāt svarus.
- Kāpēc ne?
- Iekšējie hemoroīdi. Tiek nospiesti. Ar katriem simts kilogramiem uzzied svaigs, asiņains hemoroīds. Tāpēc jūs asiņojat. Metiet to pie malas.

Es izrakstīju recepti 12 ampulām, ko rakstniekam sevī ievadīt. Viņš likās vēl biklāks, gandrīz vīlies. Viņam vajadzēja svinēt. Hemoroīdi ir mazākais no tā, ko es mēdzu atklāt. Bet tā nu ir, ka daži pacienti labprātāk gribētu, lai viņiem būtu nopietnākas slimības, nekā viduvējas kaites. Kam ir žēl cilvēka ar iekšējiem hemoroīdiem? Nevienam. Par tādiem smejas. Un tad, kad cilvēki padzird par to, ka tas saistīts ar svarcelšanu 58 gadu vecumā, tad smejas vēl gardāk.

- Un tad man paliks labāk?
- Mūsu vecumā vajadzētu būt gana ar to, ka varam turēt cietoksni.
- Ko tam vajadzētu nozīmēt?
- To, ka jums nepaliks sliktāk.
- Nepaliks sliktāk? Bet ja man jau tagad ir diezgan slikti, tad nekāds dižais mierinājums tas nav.
- Mans darbs nav mierināt. Un tagad jums vajadzētu iet. Vēlams, ar kruķiem.

Es padevu viņam recepti. Rakstiņš to dusmīgi izrāva man no rokām.

- Velns un elle, jūs mani neuztverat nopietni!

Man bija vairāk, ko teikt, nekā tikai par tiem trim hemoroīdiem. Es pasakatījos uz augšu.

- Jūs neēdat brokastis. Tā vietā dzerat melnu kafiju. Jūs esat atmetis smēķēšanu, bet tik un tā smēķējat, kad dzerat, un to jūs darāt arvien biežāk un biežāk, tā, ka var teikt, ka esat atsācis smēķēt. Jūs ēdat par daudz šokolādes, jo ķermenis prasa

cukuru starp dzērieniem un maltītēm. Jūs dzīvojat, kā to skaistāk nosaukt, neregulāru dzīvi.

- Un tad?
- Dariet kaut ko lietas labā.
- Tātad tā sanāk mana vaina? Ka es cilāju svarus. Ka es iedzeru un lietoju kafiju. Mans dzīvesveids.
- Lielākoties viss ir mūsu pašu vaina.
- Tā jūs te sēžat un moralizējat?
- Nē, es ārstēju.

Rakstnieks bija tālu no apmierināta ar šo diagnozi, gluži pretēji, jo vissliktākais, ko pacients var iedomāties, ir dzirdēt, ka ir kaut kas, ko viņš pats var darīt. Tad jau labāk būt neārstējamam, un varonīgi ļauties liktenim, labāk grimt ar karogu rokās, nekā rāpties augšup un palīdzēt sev pašam.

- Un vēl viens mazs padomiņš.

Viņš uzreiz saausījās, viņa acīs varēja redzēt abas: cerību un nāvi.

- Ja? Ķerieties pie lietas!
- Vai šī bija laba apiešanās?
- Es atvainojos?
- Jūs uzrakstījāt paldies par labo apiešanos manai asistentei. Pirms pašas apiešanās.

Rakstnieks ieņurcīja recepti somā, paraustīja plecus un pameta skatu uz durvju pusi.

- Es centos būt jauks.
- Jā, jā, - es teicu, mēģinādams atrast pareizo toni.

Kad rakstnieks beidzot bija atradis ceļu uz ārdurvīm, es pasaucu savu asistenti. Viņa atnāca nekavējoties.

- Es gribētu, lai jūs neņemat uz darbu līdzī parakstāmas grāmatas, pat ja tas ir zināms rakstnieks, kas mūs apmeklē. Pie mums pacients ir tikai pacients. Pat ja tas būtu karalis.

- Tā nebiju es.
- Ko, lūdzu?
- Tas bija viņš. Rakstnieks. Viņam tā grāmata bija līdzī, un viņš to man uzdāvināja. Un parakstīja.

Es labi izsmējos. Vienmēr bija labi, kad bija citi, par ko smieties.

- Kas par tizleni. Paņemt līdzī savu grāmatu uz vizīti, kurā viņš tiek izmeklēts. Un pie tam pateikties vēl pirms tas ir noticis.

Pusdienu pauzē atnāca Oskars, lai to izpostītu.

- Tagad tu man pastāstīsi par sinhrono peldēšanu!

Viņš uzmanīgi piezemējās uz krēsla, plaši papletis kājas.

- Tā bija Gunnas ideja, - es teicu.
- Protams, ka tā bija Gunnas ideja! Es gribu zināt, kāda ir *tava* nostāja šajā jautājumā!
- Viņa grib, lai es pievienojos.
- Un tu taču piesiti kāju pie zemes! Saki, ka tu piesiti kāju pie zemes!
- Viņa grib, lai mēs kaut ko darītu kopā.
- Darītu kaut ko kopā! Tā ir nāves smaka. Kad kāds saka, ka kaut ko vajadzētu darīt kopā, tas nozīmē, ka vientulība ir aizgājusi par tālu!

Es pārliccos pāri galdam.

- Vai tev ir kaut kas tik ļoti pret sinhrono peldēšanu? Tā taču ir tikai spēle.

Oskars paliecās tuvāk un iečukstējās.

- Pret? Es mīlu sinhrono peldēšanu.
- Ak tā?
- Un es mīlu tevi. Tāpēc es gribu, lai tu turies tālāk no sinhronās peldēšanas. Bez tam, tā nav nekāda spēle. Tā ir ellīgi nopietna atbildība.

Neilgu brīdi mēs sēdējām klusumā.

Tad es atcerējos par spieķi. Es to atnesu.

- Iedomājies, šaut pa vīru ar spieķi, - viņš nopūtās.
- Viņi noteikti redzēja, ka tu to izmanto smukumam.
- Smukumam? Kurš drīkst pats izdarīt šādus secinājumus?
- Ko tu vispār domā iesūdzēt?

Oskars smagi nopūtās.

- Oslo. Pilsētas domi. Parku pārvaldi.
- Nu ja.
- Raķetes bija viņu atbildība. Man vajag ārsta liecību. Tu redzēji bojājumus.
- Vai man vajadzētu pieminēt, ka tu ānusu izmanto ne tikai kakāšanai? Tas pastiprinās tavu lietu. Tu tiki aizskarts.

Oskars mierīgi piecēlās un skatījās man garām, viņa acu skatiens bija skumjš kā sunim.

- Tev ir savāds veids kā izrādīt pieķeršanos veciem draugiem.

Viņš paskatījās uz otru pusi.

- Starpcitu, pie kā šogad būs Jaungada pasākums? - es jautāju.
- Pie manis. Bet es neesmu pārliecināts, ka tu drīkstēsi nākt.

Oskars aizgāja.

Kad bija pēdējā reize, kad es pret citiem biju bijis jauks? Vai es savā būtībā biju kļuvis par baigu un nepatīkamu cilvēku, netiklu un rūdītu? Kad pēdējais pacients tika nosūtīts mājās ar laktulozi un niezi, es sekoju dakterei Vēnai, manai jaunajai asistentei, uz vilcienu, kur viņai bija jādodas uz vienu pusi un man uz otru. Pāri kalnam gūlās smaga migla un ietina slaveno tramplīnu vielā, kas līdzinājās cukurvatei. Viss, starpcitu, bija netīrs, ietves, koki, kupenas, mašīnas, cilvēki, suņi, gaiss, sniegpārslas gaisā, un ja ar to vēl nebija gana, kur vien pagriezies, pudeles, izdedzinātas raķetes, asinis, stikla lauskas, cigāri, pudeļu korķi un urīns. Es nolēmu pierādīt, ka es spēju gan būt jauks pret kādu. Es novilku cimdu, notraucu sniegu no daktes Vēnas pleca un teicu:

- Jūs esat pelnījusi labāku laiku par šo.

Nu jau ir par vēlu, bet es vēlos, kaut nebūtu aizgājis. Ceturtdien, pulksten sešos mēs attapāmies Domus Athletica, katrs ar savu sporta somu, kurā bija mūsu aprīkojums – peldkostīmi, cepurītes, brilles un deguna aizbāžņi. Varbūt es cerēju, ka peldētgrībētāju būs tik maz, ka viss kurss tiktu atcelts ar to pašu reizi. Mēs bijām trīs pāri, mūs ieskaitot, un viens vīrietis. Mūsu instruktore, kuras vārds bija Ilsa, bija izbijusi dāņu čempione jauktajā grupā. Nu viņa vairāk līdzinājās spēcīgam cīkstonim un es nu galīgi nevarēju viņu iedomāties kā vijīgu ūdens balerīnu, bet ir daudz lietu, ko es nevaru iedomāties saistībā ar cilvēkiem, bet kas izrādās taisnība, jāpiebilst, ka gan labā, gan sliktā nozīmē. Es netērēju laiku stāstīdams par oficiālajām procedūrām, kas mums bija jāveic, tāpat ir gana sāpīgi atkal uzplēst šīs rētas, svarīgākais – mums bija jānokārto apdrošināšana. Tas mani satrauca. Vai tiešām sinhronā peldēšana varēja tikt asociēta ar briesmām? Lai vai kā, pēc tam, kad bijām iepazīstinājuši viens otru ar sevi, mēs devāmies uz garderobēm. Nekas daudz runāts netika, gluži pretēji, mēs neteicām ne vārda, kamēr pārģērbāmies. Mēs – bijām Finns, Bjērns, Rūalls un es. Jaunākais no mums bija Finns, 32 gadus vecs, kā es to vēlāk uzzināju, viņš arī bija tas neatkarīgais, ja tā var teikt. No visām iespējamajām vietām, tieši viņa kaklu rotāja tetovējums. Tur varēja lasīt: *Cogito ergo sum*. Tā viņš gribēja, lai viņam ticu. Man jau tagad viņš nepatika. Apšaubāms tips. Viņš bija pierakstījies no brīvas gribas. Mēs citi, Bjērns, Rūalls un es, varējām vainot mūsu laulātās draudzenes. Varbūt viņš šeit bija, lai iegūtu draugus? Es biju vecākais. Es negribēju būt neviena draugs.

Mēs devāmies uz baseinu, kur iepriekšminētās laulenes jau gaidīja kopā ar Ilsu. Vispirms mums vajadzēja nopeldēt četrus aplus. Ilsa gribēja ar savām acīm redzēt, ka mēs varējām izpildīt minimālās prasības. Es rotaļajos ar domu, ka varētu ļaut sev nogrimt trešajā aplī, vienkārši nogrimt līdz zaļajam baseina dibenam un palikt tur, tas manām tā brīža sajūtām būtu bijis diezgan atbilstoši. Bet lai nu būtu. Nebija jau tik traki. Varbūt es biju šim solim gatavs. Vai arī varbūt es mīlēju savu sievu un negribēju viņu padarīt par apsmieklu. Kā es to nožēloju.

Diemžēl prasībām mēs atbildām.

Ilsa izsauca mūs visus krastā un uzsvēra to, cik svarīgi, gandrīz izšķiroši, ir, ka mums vienmēr ir divielis gatavībā. Mēs nedrīkstējām salt. Iekšējā atdzišana ir sinhronās peldēšanas neredzamais ienaidnieks. Tāpēc, Ilsa teica, mums vispirms bija jāiemācās rutīna: Ārā no ūdens! Iekšā divielītī! Pēc tam viņa mums teica, ka vēlas būt droša, ka neviens no mums nejustos aizmirsts. Jau tagad bija skaidrs, ka mēs esam viens par daudz. Vai tas nebūtu tikai dabiski izslēgt Finnu? Es domāju, ka Ilsa uz viņu skatījās kā uz sava veida džokeru. Bez tam, viņš bija ne tikai jaunākais, bet man jāatzīst, ka arī vislabāk trenētais. Un tad bija pienācis laiks vilkt mugurā mūsu aprīkojumu, tas ir, deguna aizbāžņus, brilles, peldcepures, citiem vārdiem, sinhronā peldētāja uniformu, lai gan tie, kas bija augstākajā līmenī, piemēram olimpieši, neizmantoja ne brilles, ne deguna aizbāžņus, jo tie viņus nepadarīja skaistākus, un skaistums tomēr bija liela daļa no sinhronās peldēšanas izpausmēm. Tā nu mēs tur stāvējām, kā jau paredzams, diezgan neveikli. Mēs nebijām skaisti. Atkal mēs tikām iedzīti baseinā. Ārā no dvieļa! Iekšā ūdenī! Mums vajadzēja ķerties pie sava pirmā uzdevuma, sauksim arī par pamatkustību, kas ietvēra sevī vienkāršu vertikālu pārvietošanos slapjajā elementā, ar rokām pie sāniem, plūstošu mainīgumu starp smagumu un vieglumu, kustību augšup un lejup. Tas nebija nemaz tik viegli. Mēs elsām un pūtām, gārdzām un rūcām, vēlāmies kā akmeņi un gāzāmies. Prāta acīm es redzēju mūsu nacionālā dārguma bildi, proti, Kitelsena gleznojumu ar Skretešēres burvjiem, tās nabaga bezcerības pārņemtas galvas virs ūdens, kurā tās satika savu cietsirdīgo likteni. Šoreiz Ilsa bija baseinā kopā ar mums, un tas, ko es sākumā, ieraudzījis viņas masīvo ķermeni, nevarēju iedomāties, tagad bija skaidri redzams. Atkal man nācās saprast, ka viss, ko es nevaru iedomāties, ir pilnīgi iespējams. Tiklīdz viņa bija ūdenī, viņa pārvērtās par roni, tā, it kā, tikai atrašanās uz zemes padarītu viņu stūrainu un stakāto. Esiet šķēpi! Ilsa sauca. Esiet šķēpi abos galos! Ilsa parādīja mums, ko viņa domāja ar šķēpiem. Bet nekādi šķēpi no mums nesanāca. Mēs bijām kā salauzti zari, varbūt atskaitot Finnu, kuram izdevās pāris ciešamas kustības. Mani nebūtu pārsteidzis, ja viņš varētu būtu atnācis jau sagatavojies. Uz sievu es skatījos reti. Es viņu negribēju tādu redzēt. Tie daži ātrie skatieni, ko viņai uzmetu, jau bija daudz par daudz. Viņa bija bezpalīdzīga. Man viņas bija gandrīz žēl. Un ja es, manā stāvoklī, sāku kādu žēlot, tad gan ir vāks. Vienīgais, ko es atļaujos žēlot, esmu es pats.

Mēs neko nedarījām kopā. Mēs vienkārši darījām kaut ko ar citiem.

Nodarbība beidzās baseina malā, kur mēs sēdējām, ietinušies savos dvieļos, kamēr Ilsa vēl aizvien bija ūdenī, piezemēti un cēli runādama par ūdens burvību. Man radās iespaids, ka mums vajadzētu teju gulēt ūdenī, ēst brokastis ūdenī, strādāt ūdenī. Bet tad tā vairs nebūtu burvība. Tad ūdens kļūtu par ikdienu, kas ir burvības pretinieks, neefektivitāte. Tad Ilsa teica, ka esam drosmīgi un viņa ar mums lepojas. Man nepatika to dzirdēt. Ja cilvēks ir drosmīgs, tad pastāv risks. Pirms devāmies uz garderobēm, mēs saņēmām tā saucamo cīņas saucienu, kas bija: „Mēs esam ūdensrozes!”

Mēs bijām ūdensrozes hlorā.

Kad es stāvēju dušā, un domāju, ka beidzot esmu no visiem izsprucis, pie manis pienāca Bjērns.

- Kur tu pazudi? - viņš jautāja.
- Kur pazudu?
- Mēs esam saunā.
- Vai mums ir obligāti jāiet uz saunu?
- Dāmas arī ir saunā.
- Dāmas? Mums ir kopīgā sauna?

Bjērns iesmējās un uzlika savu roku uz mana pleca. Šādu intimitāti es nevarēju ciest, tas bija savādi, mēs tomēr bijām pilnīgi kaili, divi parasti ķermeņi, divi vairāk vai mazāk nošļukuši vīrieši, kas mēģināja nepadoties resnēšanai. Es gribēju tikai mājās.

- To nu tu gribētu, - teica Bjērns.

Bjērns smaidīja plati un viņam vienmēr bija pa jokam azotē, bet man kaut kas tomēr lika domāt, ka viņam nācās ļoti saņemties, lai uzturētu tēlu, lai gan mums katram ir savi iemesli, viņa lūpas līdzinājās ievārījuma standziņām, un bija izstiepušās nedaudz par garu. Viņš bija mūsu kompānijas apgrūtinātais un apgrūtinātais jautrītis.

Lai kā negribētos, es tomēr sekoju viņam uz saunu, kur pārējie jau sēdēja un karsējās, atradu sev vietu uz zemākā soliņa un atbalstīju galvu pret rokām, es negribēju iesaistīties mazajās, nesvarīgajās klačās, un vēl mazāk es gribēju skatīties apkārt. Finns

uzmeta vēl ūdeni uz akmeņiem. Garaiņi uzburbuļoja kā balta limonāde. Pēkšņais karstuma vilnis iesitās man sejā. Finns apsēdās starp mani un Bjērnū, tieši tur, kur bija visšaurāk. Vai man vajadzēja atgādināt vīriešu dzimtes Ūdensrozēm, ka sauna var pasliktināt spermas kvalitāti?

- Kur tu dabūji tādas brilles? – viņš jautāja.
- Kuras?
- Nu peldbrilles. Tās bija stilīgas.

Finns savos 32 gados runāja kā desmitgadnieks. Man gribējās viņam pajautāt ko nozīmēja viņa tetovējums, tomēr es noturējos.

- Mana sieva uztaisīja, - es atbildēju.
- Oho. Viņa māc?
- Tieši tā, Finn. Viņa ir optiķe. Un profesore ierāmēšanā.

Finns pameta skatu apkārt.

- Vai mēs viņai nevarētu palūgt, lai viņa uztaisa tādas mums visiem? Tā, lai mēs vairāk līdzinātos īstai komandai?

Pārējie domāja, ka tā ir spoža ideja, arī viņi bija pamanījuši mūsu īpašās brilles, bet vai mana sieva varētu? Ar atalgojumu, protams.

- Viņa ir jūsu rīcībā, - es teicu.

Nevajadzēja man tā teikt.

- Starpcitu, ar ko tu nodarbojies? - jautājs Finns.
- Es esmu ārsts.
- Kāda veida ārsts?
- Cilvēku.
- Cilvēku?
- Pretēji dzīvnieku ārstam.

Pārējie klausījās un smējās. Acīmredzot, pirms es atnācu, bija tikušas apspriestas profesijas. Finns nepadevās.

- Es domāju, vai tu esi speciālists? Smadzeņu ķirurgs. Sirds?
- Nē. Es laboju tikai dibenus. Un tu?
- Stiklinieks.

Fins, stikla meistars, uzmeta vēl ūdeni un apsēdās nostāk, kur bija garaiņu ieskauts.

Duša mēs mazgājāties katrs savā kabīnē, un ģērbāties klusumā, katrs pie sava skapīša. Es uzdrošinos teikt, ka ir divu veidu vīrieši. Ir tie, kas pirmo uzvelk kreklu. Viņi tur stāv ar dibena vaigiem knapi nosegtiem un turpina ar kaklasaiti. Un tad ir tie, kas kā normāli cilvēki, sāk ar apakšbiksēm. Viss cits ir nedabiski.

Mājupceļā pie stūres bija Gunna. Par šo atziņu es klusēju. Viņa tāpat nesaprastu. Viņa vēl aizvien bija sakarsusi, sejā bija tāds spīdums, kādu es gandrīz nevarēju atcerēties redzējis, viņa likās gandrīz satraukta.

- Ko Tu domā? - viņa jautāja.
- Varbūt viņa gāja uz priekšu nedaudz par ātru. Tā Ilsa.
- Es domāju par dalībniekiem.
- Es gribētu zināt, vai Finns saprot pats savu tetovējumu.
- Tev vienmēr jābūt tik negatīvam.

Mūsu acu priekšā sāka snigt. Logu tīrītāji nostūma nost šos plānos aizkarus. Gaismā no citām automašīnām, lika šaurajai pasaulei, kurā mēs atradāmies, līdzināties stikla bumbai ar pilsētu iekšā, kuru varēja apgriezt otrādi un sakratīt, un pārveidot. Tas man atgādināja bērnību. Sniegs man nepatika. Kāds jau bija pamanījies ieripot grāvī.

- Es atvainojos. Es vēl nezinu, Gunna. Viņi pilnīgi noteikti ir patīkami.
- Es domāju, ka ir interesanti satikt dažādus cilvēkus.
- Dažādus cilvēkus? Vai tad mēs pa lielam neesam dažādi cilvēki? Vējrādis. Bārdzīnis. Viltņiece...
- Tas ir citādāk.
- Kādā veidā citādāk?
- Kuš. Es nevaru stūrēt un runāt vienlaicīgi, - Gunna atbildēja.

Nāve parasti ir dabiska. Tā pieliek punktu. Tā vienkārši ir. Bet reizēm nāve var būt viltīga, greiza un ne mazāk smieklīga visās savās šausmās. Kāds nirējs pirms dažiem gadiem tika atrasts dziļi Kanādas mežos, ar akvalanga cauruli, pleznām un skābekļa tvertni, proti, visu, kas pie niršanas pieder. Mīkla! Bet tikai šķietami. Beigu beigās izrādījās, ka viņš bija niris vairāku desmitu kilometru attālumā, kad ieradās lidmašīna, lai savāktu ūdeni, ar ko nodzēst vietējo meža ugunsgrēku. Kā var vienam cilvēkam tā neveikties? Tas stāv pāri jebkādai loģikai, vismaz manai. Iedomāties, kas viņam bija prātā, kad viņš pēkšņi tiek uzrauts gaisā, balonā ar ūdeni un aizrauts uz citu vietu, un tad nomests tieši liesmās? Neiespējami. Viņš droši vien bija dzīvs līdz brīdim, kad sadega līdz nāvei. Nez, ko viņš domāja pa ceļam? No dzelmes līdz debesīm. No ūdens uz liesmām? Neiedomājami. Un viņš tikai sava prieka pēc gribēja mierīgi ienirt kādā Kanādas ezerā. Tas tikai parāda kā, nē, es neņemšos šo skaidrot, tas ir pats par sevi saprotams.

Mana asistente, daktare Vēna, ienāca manā kabinetā pusdienu pauzes, ko man patīk pavadīt vienam, laikā. Tā bija nākamā diena, un man bija gana daudz, ko domāt par visu notikušo. Viņa nostājās pašā telpas vidū un palika stāvam.

- Ko tu ar to domāji? - viņa jautāja.
- Es atvainojos? Ar ko?
- To, ko tu teici. Tu labi zini, ko. Ka es esmu pelnījusi labāku laiku par šo.

Es atkal viņu gandrīz nepazinu. Tonis bija cits. Viņa likās aizvainota. Es atvēru savu pusdienu paciņu.

- Vai gribēsi šķēlīti?
- Nē, paldies!
- Pārlicināta? Aknu pastēte. Brūnais siers. Pats smērēju.

Viņa paspēra soli tuvāk un lūkojās uz mani.

- Tu neatbildēji.

Vai viņa bija kļuvusi traka? Vai mēs visi bijām kļuvuši vājprātīgi? Vai pusdienu paciņa bija pēdējais atgādinājums par pasauli, kad tā vēl nebija pussagruvusi un draudīga? Es pametu gaisā rokas vispārzināmajā samierinošajā žestā, kas bija aizgūts pa taisno no teātra.

- Tas vienkārši bija kaut kas, ko teikt. Es gribēju būt laipns. Un reizē pateikt kaut ko par laikapstākļiem.
- Laipns?
- Jā. Laipns. Tev liekas, ka es tāds nebiju?
- Un tu uzliki roku man uz pleca.
- Vai tiešām?
- Tu neatceries? Tu novilki cimdsus?
- Tā arī es izdarīju?
- Jā. Un tā tev nevajadzēja darīt.

Daktere Vēna durvis aiz sevis aiztaisīja nedaudz par stipru. Tā es tur nemierīgs sēdēju ar savu pusdienu paciņu. Vai šī bija cena, kas bija jāmaksā, lai būtu patīkams? Vai tā nebija lietu pārspīlēšana? Vai viņa bija uztvērusi manu labvēlīgo attieksmi kā netiklu mēģinājumu viņai tuvoties? Vai viņa domāja, ka es ļaunprātīgi izmantoju savu dienesta stāvokli? Pasaule ir pilna ar pārpratumiem. Vārdi, pieskārieni, žesti, pieklājība, grimases, visu var interpretēt sliktākā gaismā, mēs domājam, ka zinām vairāk par citiem, nekā citi paši par sevi zina. Tā bija mana pirmā diagnoze: mēs esam labāki vienatnē.

Man izdevās izvairīties no dakteres Vēnas visu atlikušo dienu, atskaitot brīžus, kad tas bija neizbēgami, proti, pie pārtināmā galdiņa, kā mēs to mēdzām saukt, kur diviem pacientiem, sievietei un vīrietim, vajadzēja palīdzību, lai izvilktu no viņu taisnajām zarnām svešķermeņus, attiecīgi, rokas pulksteni un gaļas termometru. Es jau sen biju pārtraucis jautāt kā pie velna šīs lietas tur bija nonākušas. Es teicu vien to, ka tā darīt ir jābeidz. Es arī uzmanījos, lai nesekotu dakterei Vēnai uz staciju, bet tas neko nedeķa, jo viņa sekoja man.

- Vai izdzersim pa glāzei? - viņa jautāja.

Es kļuvu piesardzīgs. Es negribēju padoties kārdinājumiem.

- Pa glāzei?
- Ir piektdiena.
- Jā, tas gan.
- Kā ar Bākekrūenu?

Tur mēs arī gājām. Es neuzdrošinājos teikt nē. Es biju kā rātņš un paklausīgs bērns. Viņa gribēja sēdēt ārā, uz izliektās balustrādes otrajā stāvā. Tur viņa varēja smēķēt. Vispirms es aizsteidzos uz tualeti un aizsūtīju īsziņu sievai, kurā teicu, ka akūtas situācijas dēļ aizkavēšos. Kad es atgriezos, viņa jau bija pasūtījusi divas pintes. Man negaršo alus. Tā nu mēs sēdējām, dzērām un vērojām satiksmi uz Smestades krustojuma, kas stāvēja mierīgs, kamēr virzienos uz Majūštuvu, Holmenkolleni, Slemdāli un Līsākeri veidojas garas rindas ar netīrām, skaļām un mirgojošām zvaigznēm. Es gaidīju, ka viņa atkal pacels gaismā mūsu iepriekšējās sarunas tēmu, varbūt pārmetīs man, lai es varētu izkļaudēt nelāgo noskaņu starp mums. Es gaidīju veltīgi. Tā vietā viņa teica:

- Nabaga cilvēki.
- Kuri?
- Mašīnās. Domā, ka viņi priecājas par to, ka dodas mājās?
- Grūti teikt.
- Es domāju, ka viņi nepriecājas. Un šā vai tā, viņi visi steidzas.
- Jā, jā.
- Tā arī var teikt.

Kādu brīdi mēs sēdējām un klausījāmies sastrēguma griezīgajā orķestrī un brūnā slapjdraņķa slapjajos aplausos. Ir robeža, līdz kurai cilvēks var tā sēdēt, bet man nebija ne jausmas, kur tā bija.

- Es nezināju, ka tu smēķē, - es teicu.
- Nē, kā tad tu to būtu varējis zināt?
- Es būtu varējis saost.
- Es pīpēju tikai pēc darba. Un tīru zobus.

Es piespiedu sevi pateikt:

- Tā nebija kritika.

Viņa smējās, šoreiz draudzīgāk, un pasūtīja vēl divus alus, pat nepajautājusi, vai es maz to gribu.

- Ir daudz lietu, ko tu par mani nezini, - viņa noteica.

Es nezināju kā man uz to atbildēt, un nemaz negribēju vairāk ko zināt.

- Kā tev patīk? - es jautāju.
- Patīk?
- Es domāju, pie mums.

Viņa palika domīga, turēdama glāzi abām rokām, tā, it kā mēģinātu sasildīties ar auksto alu.

- Es nezinu vai vispār esmu piemērota šai profesijai, - viņa mierīgi noteica.
- Tu esi.
- Kā tu to zini?

Nu man bija iespēja izteikties ar zināmu devu smagnējuma, ar gadu pieredzi aiz muguras, es būtu varējis būt augstsirdīgs un patiess, šī bija mana iespēja atiebties, lai ko tas arī nozīmētu.

- Tu esi labākā asistente, kāda man bijusi, - es teicu.
- Viņa paskatījās uz uz mani un nesmaidīja.
- Vai tu mēģini man glaimot?

Cik daudz var piedomāt visam, kas tiek teikts? Mans mērs gandrīz jau bija pilns. Vienmēr ir vieta, kur pielikt kaut ko klāt. Mēs esam aizdomīgi domātāji. Varbūt man nevajadzēja to ņemt vērā.

- Nekādā veidā. Es tikai saku kā ir. Man ir bijuši daudzi asistenti, un tu...

Es saņēmu ziņu no Gunnas. Arī viņa bija aizkavējusies. Viņa jau bija iesākusi gatavot jaunās peldēšanas brilles Ūdensrozēm.

- Kas tev raksta?
- Sieva. Jā, jā.

Pēkšņi, man pašam to neapzinoties, daktare Vēna vairs nebija mana asistente. Gluži pretēji, es drīzāk teiktu, ka tajā brīdī viņa bija tikai jauna sieviete, ar ko es ārā dzēru alu janvārī, kamēr satiksme, kā sarkanu bremžuguņu upe, sāka lēnām izklīst krustojumā zem

mums. Viņa skatījās uz mani pārāk ilgi, man radās iespaids, ka arī viņa mani redzēja citādāk. Šeit, ārpus darba, viņa bija mans priekšnieks. Viņa teica:

- Un tu, Aksel? Vai tu priecājies par došanos mājās?

Ar straukumu es devos uz treniņu.

Sanāksšanas Domus Athletica drīz bija kļuvušas par vienīgo fiksēto punktu manā dzīvē, jo klīnikā mūsu attiecībās ar asistenti bija sajukums, kaut kas nepateikts bija nostājies starp mums, lai neteiktu vairāk. Pats sliktākais bija tas, ka es sāku ar prieku gaidīt šīs ceturtdienas, Ūdensrozes, kurām tagad bija vienādas peldbrilles. Lai gan vēl aizvien bijām kā baļķi, kas vēlās pa ūdeni, mēs arvien vairāk un vairāk sākām līdzināties komandai, lai gan mēs aizvien bijām viens vīrietis par daudz. Mums bija viens Fins par daudz.

Vienā no šīm ceturtdienām, kad Rūalla sieva saņēma aizradījumu no Ilsas par to, ka viņa valkā bikini, kas nebija saskaņā ar sinhronās peldēšanas dresskodu, jo nepieciešams bija viendaļīgs peldkostīms, sākās runas, ka vajadzētu aiziet kopā iedzert alu. Šī tēma tika pacelta saunā pēc smaga treniņa baseinā, kas iekļāva jaunas figūras ieviešanu – zvaigznīti. Tas, protams, bija Bjērna ierosinājums. Es vilcinājos. Es domāju, ka man ir bijušas gana daudz šādas pasēdēšanas. Turklāt, nu nepatīk man tas alus.

- Meitenes arī ies, - teica Bjērns.

Tad man nemaz nebija nekādu variantu. Es negribēju apbēdināt Gunnu. Mēs nonācām tā sauktajā brūnajā vietā, kas atradās uz sānieliņas, netālu no Majūštuas. Viss bija tik brūns, ka grīda saplūda ar griestiem un prastie krēsli atgādināja kapakmeņus. Es stāvēju pie letes, jo man bija jāpalīdz Bjērnam aiznest alus. Bet es nekur neredzēju dāmas.

- Kur viņas ir? - es jautāju.
- Kas?
- Sievietes.

Bjērns pakratīja galvu un papliķēja manu muguru.

- Tu gan esi kā uzburts, - viņš teica.
- Uzburts? Ko tu ar to domā?
- Uz dāmām. Visu laiku taujā pēc viņām.
- Tā nu gan nav.
- Viņas aizgāja uz citu vietu.
- Citu vietu? Es domāju ...

Man rokās tika iestumtas divas pintes.

- Es samaksāšu par šo apli, - teica Bjērns. - Tu vari maksāt par nākamo.
- Jā, jā, - es atbildēju.

Mēs aizlavierējām līdz galdiņam, kur Rūalls sēdēja un sargāja mūsu vietas. Tad kļuva skaidrs, ka šeit trūka ne tikai dāmu, bet arī Finna.

- Finns ir mīkstsais, - teica Rūalls.

Mēs pacēlām glāzes un saskandinājām.

- Jūs saprotat, ko es domāju, - viņš piebilda.
- Jā, to tetovējumu, - es teicu.

Par nākamo apli maksāju es. Rūallam bija sirdī sakrājusies sāpe, tāpēc viņš bija bijis tik kluss. Viņš uzskatīja, ka Ilsa ir bijusi negodīga pret viņa sievu. Dievs mīļais, bikini, ko tas maina, mums neesot jābūt tik ellīgi iespringušiem, un vispār, mēs taču par to visu maksājam? Šeit mums bija jāmetas aizstāvēt Ilsa, lieta tomēr bija par stilu, tēlu, kopīgo tēlu. Ko deva sinhrona precizitāte un vienādas brilles, ja mums bija atšķirīgi tērpi un mēs līdzinājāmies karnevālam ūdenī, vai būtu pieņemami, ja mēs, vīrieši, nāktu tarzāna peldbiksēs?

- Varbūt Finnam iebildumu nebūtu, - es teicu.

Par to mēs labi izsmējāmies un pacēlām glāzes par mūsu sievietēm, peldbrillēm un kopējo iznesību, bet pēc trešā apļa, kad uz galda nonāca arī brūns šķidrums, pār mums pārklājās zināms drūmums. Citā situācijā es būtu teicis, ka tā bija melanholija, pirmās klases bārā, piemēram, vai vinotēkā, bet šajā brūnajā peklē nebija nekā, kas saistītos ar

glītākām emocijām par drūmuma smagnējumu. Tas bija iepriekšminēto sievu darbs, to pašu, par kurām pirms neilga laiciņa tika paceltas glāzes. Tā bija viņu vaina. Mums visiem bija viens un tas pats stāsts. Mums vajadzēja darīt kaut ko kopā. Un tā nu mēs tagad te sēdējām, bezcerīgi un kauna pilni vīri, kas bija padevušies un tas bija rezultējies tajā, ka no mūsu vecās un slikti uzturētās laulības dzegas, mēs bijām burtiski iegrušti dziļā ūdenī. Sinhronā peldēšana! Vai tas varēja būt vēl smieklīgāk? Šī bija pēdējā tikšanās. Nu mums beidzot bija jāpiesit kāja pie zemes un jādara tas spēcīgi. Ja nu dāmas gribēja par katru cenu darīt kaut ko kopā, tad lai dara pašas! Pazemojums jau tagad bija gana liels! Mēs uzsaucām tostu. Tad atkal bija Rūalla kārtā pirkt dzērienus. Un man savajadzējās atviegloties. Kamēr es tur stāvēju, atnāca Bjērns un nostājās man blakus, tā, it kā jau pirms tam te nebūtu bijis gana šauri.

- Man tev ir kas jāpajautā, Aksel, - viņš teica.
- Nu labi.

Mēs pabeidzām savas darīšanas un Bjērns gaidīja, kamēr mēs palikām tur vieni, lai turpinātu runāt. Tajā brīdī es ļoti labi sapratu, par ko būs runa.

- Man ir problēmas ar izeju, - teica Bjorns.
- Ok.
- Ir vai nu viens, vai otrs.
- Tā gan? Viens vai otrs.
- Vai nu tikai plūdumā, vai pilnīgs tupiks.
- Jā, jā.

Bjorns lūkojās uz mani ar zināmu daudzumu promiņu skatienā.

- Jā, jā? Bet ko tu teiksi? Tu taču esi...
- Dibenu profesors?
- Jā, tieši tā! Tas bija tas, ko es domāju. Dibenu profesors. Tieši tāpēc mums arī ir šī saruna.
- Bet es neesmu skaidrā, Bjērn. Vai tev liekas, ka mums vajadzētu iet kabīnītē, lai es tur varētu uzvest tuvāku skatu tavām zarām?
- Nu ja tu to tā pasniedz, - teica Bjērns.

Negribīgi es viņam iedevu savu vizītkarti un teicu, lai viņš piezvana un sarunā vizīti, velns lai viņu rāvis, ak tad uzmācīgs arī viņš bija, bet kad mēs tikām atpakaļ līdz galdam, atradās citas lietas, par ko domāt. Drūmums bija sasniedzis jaunu līmeni – sinhronizētu veču plēšanos. Strīda iemesls bija pagrieziena punkts zvaigznītē. Rūalls pārliecināti ticēja tam, ka mums, vīriem, vajadzēja pagriezties *pirms* dāmas izstiepa rokas, nevis *kamēr* viņas to darīja. Bjērns nekavējoties oponentēja, jo viņa acīs tas bija pašsaprotami, tā taču bija visa estētiskā jēga, mūsu *iznesība*. Rūalls no savas puses uzsvēra, ka tehniskais izpildījums ir pirms estētikas, kas pēc viņa domām, tik un tā bija atkarīga no tehnikas, jo bez tehnikas nevarot būt estētiskums. Viņa nostāja bija diezgan vienkārša: mēs nevaram paspēt pacelt dāmas, ja mēs nepagriežamies *pirms* viņas izstiepj rokas. Te bija runa par diviem dažādiem skatījumiem uz dzīvi.

- Būs vieglāk, kad klāt nāks mūzika, - teica Bjērns, un mēs viņam nevarējām nepiekrīst.

Tikmēr brūnajā telpā bija iestājies klusums. Mēs palikām pēdējie, kas gāja prom, bet diemžēl ne pēdējie, kas bija aizgājuši mājās. Kad izsoļojām ārā, tur gaidīja banda, trīs vai četri rūdīti veči, un izskatījās, ka viņi gaidīja tieši mūs. Viņu nodomi nebija miermīlīgi. Viņi izrāva Rūallam no rokām somu, un izbēra tās saturu, tas ir, divieli, peldbikses, cepuri, brilles un deguna aizbāzni notekā un sāka viņu grūstīt, kamēr no viņu mutēm vēlās lamuvārdi saistībā ar sinhrono peldēšanu. Situācija izskatījās pēc smieklīga atgadījuma skolas pagalmā, bet tas to nepadarīja mazāk bīstamu. Šie primāti, acīmredzot, bija klausījušies mūsu profesionālajā sarunā, un tā konstatējuši, ka mēs esam sinhronie peldētāji, varbūt treneri; to, ka mēs esam sinhronie peldētāji, viņi varot redzēt mūsu sejās, es cerēju, ka tā tomēr nav taisnība. Lamas bija diezgan vienkāršas, vairāk izsmieklī, mēs bijām meitenes, kas ģērbusās kā cūkas, vai mēs tagad bijām ceļā uz mājām, lai aplītī arī nodrāztos? Rūalls nu bija uz zemes un mēs pārējie gaidījām savu kārtu. Es gribētu teikt, ka mēs viņus labi sasiņām lupatās, bet to es nevaru. Mēs piecēlām Rūallu kājās un metāmies skriet, asti starp kājām iespieduši, Majūštūas virzienā, ar cerību, ka tur varētu būt policija vai kādi citi mieru uzturoši spēki. To tur nebija. Mēs šķīrāmies pie taksometru pieturas, un sarunājām nākamajai reizei atrast labāku pasēdēšanas vietu.

Visbeidzot es sēdēju aizmugurējā sēdeklī ceļā uz mājām, man bija sajūta, ka biju ticis nolaupīts un tagad esmu izbēdzis brīvībā, vismaz pagaidām. Šim visam vajadzēja pielikt punktu, jā, tik tiešām vajadzēja, bet tajā pašā laikā man bija šī savādā sajūta, varbūt tāpēc, ka biju piedzēries, jebkurā gadījumā vismaz nedaudz piedzēries, un šī sajūta bija

jaukta, tāpat kā lielākā daļa sajūtu, man bija jāatzīst, ka kaut kādā veidā es jutu šo vienotību ar Bjērn un Rūallu, kas bija radusies nonākot kontaktā ar ienaidnieku, un mēs bijām turējušies kopā un tā kļuvuši tuvāki arī paši. Kā jau es teicu, es biju nedaudz piedzēries. Katrā ziņā mēs bijām veiksmīgi tikuši vaļā no ienaidniekiem. Es saņēmu ziņu mobilajā, noteikti no Gunnas, viņa droši vien gribēja zināt, kur es esmu aizmaldējies, pulkstenis jau bija gandrīz viens. Ziņa nebija no viņas, bet gan no manas asistentes, dakteres Vēnas. Es lasīju: *Vai tu pats apzinies, cik bieži saki jā, jā?*

Gunnas vēl nebija mājās. Pēkšņi mani pārņēma cita sajūta, sajūta, ka viss virzījās uz izjukšanu. Es iegāju dušā, lai atskurbtu, nedaudz ieēdu avokādo un makreli tomātu mērcē, stāvot pie virtuves letes, kamēr ausījos pēc soļiem. Tad es atgūlos, bet aizmigt nevarēju. Kad viņa pārnāca mājās, bija pagājusi stunda. Es dzirdēju, ka viņa vispirms bija lejā pagrabā un ielika sporta drēbes veļasmašīnā. Es cerēju, ka manas arī, jo to izdarīt es biju aizmirsis. Tad viņa ļoti ilgi mazgājās, es gribēju viņu pasaukt, bet to nedarīju. Viņa atnāca un apgūlās, un es sajutu vieglu hlora smārdu, arī es tā droši vien smirdēju. Mēs abi kādu brīdi gulējām nomodā.

- Vai jums gāja jautri? - viņa jautāja.
- Jā, tā varētu teikt.
- Es ceru, ka tu vismaz izlikies jautrs.
- Ko tam būtu jānozīme?
- Tu zini, ko es ar to domāju.
- Nē, es nezinu, ko tu ar to domā. Es neesmu skaidrā.
- Ka tu pret citiem biji jauks.
- Kāpēc lai es nebūtu?
- Tāpēc, ka tu pārāk bieži nespēj būt jauks, Aksel.
- Vai kāds kaut ko ir teicis? Kāds ir sūdzējies?
- Nē, bet es zinu kāds tu vari būt.
- Es iedevu Bjērnā savu vizītkarti. Tā, lai viņš var zvanīt pa taisno man un pieteikt vizīti. Vai tas nav jauki? Un tu?
- Es?
- Vai tu biji jauka?
- Absolūti.
- Kur jūs bijāt?

- Continental. Mēs izdzērām vien glāzi šampanieša. Vai divas.
- Nu jā. Mēs bijām vietā, ko sauc par Mazo pavāru. Varbūt mēs varam nākamreiz satikties kaut kur pa vidu un iedzert sarkanvīnu.
- Kur ir Mazais pavārs?
- Tu nezināsi.
- Droši vien. Bet galvenais, ka jums bija jautri.
- Es ceru, ka tu mājās brauci ar taksi. Šī pilsēta vairs nav droša.
- Finns mani atveda.

Es ieslēdzu gaismu.

- Finns? Vai Finns bija ar jums?
- Jā, bija gan. Vai tu nevari izslēgt to gaismu? Es gribu gulēt.
- Kāpēc Finns bija ar jums, nevis ar mums?
- To tu viņam vari pajautāt pats.
- To es noteikti izdarīšu.
- Bet jaukā veidā. Saldus sapņus.

Es izslēdzu gaismu, bet aizmigt nevarēju. Tikai nemiers no viena gala līdz otram. Hlora smaka kļuva uzmācīgāka tā, it kā tumsa to pastiprinātu, es iedomājos, ka mēs tur gulējām blakus viens otram un spīdējām, kā atstarotāji, spīdējām kā fosfors. Mums vajadzēja iegādāties spēcīgākas ziepes, aptiekā, es nolēmu tādas nopirkt nākamajā dienā, lai mums nebūtu jāstaigā apkārt smirdošiem pēc hlora. Vai vispār bija veselīgi nodarboties ar to, ko bijām tagad iesākuši, to man vajadzēja zināt.

- Gunna?
- Jā, kas ir?
- Man tev kaut kas jāpajautā.
- Es ceru, ka tas ir svarīgi. Tu mani pamodināji.
- Vai es bieži saku *jā, jā*?
- To tu pats vislabāk zini.
- Jā, jā.

Tagad es rakstu šīs lapas, un parasti cilvēki raksta tad, kad jau ir par vēlu, es nevaru beigt domāt, ka tas ir tā, kā mēģināt aizturēt elpu zem ūdens, sākumā ir pavisam viegli,

gandrīz pat nevar just atšķirību, tad laiks mierīgi iet, nē, ne mierīgi, laiks iet pēkšņi. Pēkšņi tas sāk ritēt ar jaunu ātrumu, ieslēdzas ķermeņa ārkārtas situāciju režīms, smadzenes pārslēdzas uz citu domāšanas veidu, kas ir tendēts tikai uz skābekli, elpošanu, un pēkšņi prātā ir tikai viena lieta: augšā, augšā no ūdens.

Bet ja nu arī tur nav gana daudz gaisa?

Ja nu nav nevienas vietas, kur pieturēties?

Es sāku pievērst uzmanību tam, lai es beigtu visu laiku teikt jā,jā, vismaz darbā, es tipināju uz pirkstgaliem, īpaši manas asistentes tuvumā, bet tāpat pieķēru sevi pie tā, ka es saku jā, jā bez iemesla, piemēram, kamēr es, par laimi, sēdēju viens kabinetā un ēdu savas līdzpaņemtās pusdienas, kā vienkārši nopūtu, nopūtu starp maizes šķēlēm, sieru un aknu pastēti. Vai es biju nonācis līdz tam, ka staigāju apkārt un pūtos, varbūt šāda mehāniska izpaušme, akustiskais ieradums, ja tā var teikt, bija nekas cits kā nopūta, sirds nopūta? Varbūt tie bija tie neapmierinātie, vienmēr neapmierinātie cilvēki manī, kas izdeva šo skaņu? Ilsa nācās atcelt divas tikšanās, iemesls bija kaut kāda nāve ģimenē Orhūsā un viņai bija uz turieni jādodas. Mēs, Ūdensrozes, aizsūtījām viņai ziedus, to nokārtoja Finns, tās te stāvēja skumjas un savītušas, kamēr viņa bija prom. Viņa uzsvēra, ka mums nevajadzētu slinkot šī iemesla dēļ.

Mans mobilais iezvanījās. Kā jau teicu, pusdienu pauzes izpostīšana jau sāka kļūt par rutīnu. Šoreiz tas izdevās Viltniecei. Vai es gribot iedzert ar viņu kafiju. Tas izklausījās svarīgi. Viss, ko Viltiece teica, izklausījās svarīgi un ļoti steidzami. Es negribēju iedzert kafiju ar Viltnieci. Viņa nāca no Gunnas pagātnes, ne jau, ka tas būtu kas slikts, Gunna pati nāca no turienes, no savas pagātnes, kas man nebija pieejama, bet starp mums bija nedaudz saspīlētas attiecības. Man bija savāda sajūta, ka viņa visu laiku gribēja mani par kaut ko apsūdzēt. Tā varētu būt arī mana vaina. Tas varētu vienkārši būt tas neapmierinātais cilvēks manī, kas visu laiku sēdēja uz vakts. Viņa tomēr piederēja mūsu draugiem, mūsu tuvākajiem, tāpēc es teicu, ka protams, ļoti labprāt, jebkurā laikā, to man nevajadzēja teikt, jo viņa gribēja satikties uzreiz, šajā pašā pusdienu pārtraukumā, nē, nē, es domāju, un nodomāju arī to, ka ieradums skaļi teikt nē, nē ir gandrīz sliktāks, nekā teikt jā, jā. Un es teicu jā, jā, es nāku, uz kurieni, starpcitu? Viņa jau sēdēja un gaidīja Bākekrūenā, ja es

atceroties Bākekrūenu, kur mēs jaunībā gājām dzert alu un klausīties džezu? Es atcerējos ļoti labi.

Es ielecu vilcienā uz Smestādu un drīz vien jau kāpu pa trepēm bārā. Viltiece sēdēja pie loga galdiņa. Kad es ienācu, viņa piecēlās un mēs saskūpstījāmies divas reizes uz vaigiem, kā saka, un smējāmies, kamēr to darījām, mēs līdzinājāmies divām zivīm, kas kampj pēc gaisa, ieradums, vai arī labāk to saukt par kontinentālu, nelāgu ieradumu, kuru es nevaru ciest.

- Un tu apciemo vecos medību laukus, es teicu. Vai esi kļuvusi sentimentāla? Viltiece smējās.
- Man bija tikšanās ar klientu. Un tu?
- Kas ir ar mani?
- Vai tu esi kļuvis sentimentāls?
- Ne tik, cik zinu.
- Vai tu gribi sēdēt ārā? Uz balustrādes?

Mēs sēdējām klusumā, kamēr oficiante atnesa kafiju. Es nebiju prasījis kafiju. Vai šis bija tas, par ko viņa gribēja ar mani runāt? Tas, ka bija redzējusi mani ārā uz balustrādes, dzerot alu ar jaunu sievieti? Njā, advokāts vienmēr redzēs lietu.

- Kā iet ar Bārddziņa lietu? - es jautāju.
- Es viņu no tās atrunāju.
- Labi.
- Bet viņš tevi gan neatrunāja.
- No kā tad?
- Sinhronās peldēšanas.
- Nu ja. Tātad par to tu gribēji runāt.

Viltiece pēkšņi pārlicās pāri galdam.

- Kas īsti notiek?
- Nekas.
- Nekas? Mēs uztraucamies.
- Mēs? Kas ir mēs?

- Mēs, Aksel. Tavi draugi. Kas tad vēl? Es runāju viņu vārdā.

Viņa atkal atliecās un sakrustoja rokas.

- Varbūt būtu labāk, ja tu parunātu ar Gunnu, - es teicu.
- Gunnai nekad nav laika.
- Vai tad mums visiem tā nav?
- Es to vienkārši nesaprotu.

Viltiece nopūtās, smagi, tik smagi, ka vīrieši pie letes uz brīdi zaudēja saskari ar savām glāzēm. Tagad bija mana kārta liekties viņai tuvāk.

- Ko tu nesaproti?
- Aizmirsti.
- Es gribu zināt, ko man vajadzētu aizmirst.

Viņa nolika naudaszīmi uz galda. Man vēl nebija bijis laika, lai kaut ko pasūtītu. Tas gan man labi derēja. Šī saruna tāpat nekur neveda. Es to saprotu tagad, tagad, kad mēģinu atcerēties, ko mēs viens otram teicām, mēs mūsu mazajā kompānijā, un tas man sāp. Lielākā daļa sarunu, kas mums bija, nekur neveda.

- Šogad ir Vējrāža kārta taisīt Jaungada balli, - viņa teica.
- Vējrāža? Bārddziņa kārta, pilnīgi noteikti. Starpcitu, viņš vairs negrib, lai viņu saudz par Bārddzini. Tas tā, lai tu zini.
- Kāpēc viņš negrib?
- Viņš ir pārstājis saprast jokus. Tagad es esmu tas, ko sauc par Bārddzini.

Pienāca oficiante un paņēma naudaszīmi. Viltiece palika sēžot un skatījās uz mani, te tas atkal bija, apsūdzošais skatiens. Uz manu mobilo pienāca īsziņa, es izmeklējos pa visām kabātām, pirms atradu to, pašsaprotami, pēdējā. Ziņa bija no manas asistentes, kāds, kuru saucot par Bjērmu, esot manā kabinetā. Ziņa tika nobeigta ar smaidiņu. Smaidiņš? Ko tam vajadzēja nozīmēt? Manī atkal parādījās šī skaidrības sajūta, un tajā pašā laikā, kas savāds, manī virmoja arī pilnīgi pretēja sajūta, neskaidrība. Skaidrība un neskaidrība, tā bija mana diagnoze. Es iesludināju telefonu kabatā, ne tajā pēdējā, bet pirmajā kabatā, un paskatījos augšup. Viltiece vēl aizvien uz mani glūnēja, viņas skatiens bija apsūdzošs.

- Vai kaut kas ar tevi notiek, Aksel?
- Atvaino? Notiek? Ko tu ar to domā? Notiek?
- Es tikai pajautāju. Nevajag uzreiz dusmoties.
- Es nedusmojos.
- Starp citu, vai tu zini kā vēl mēdz saukt sinhrono peldēšanu?
- Kā tad?
- Lesbiešu dzirnavas.

Es nekļuvu dusmīgs. Man palika neērti. Par to, ka viņa var nolaisties tik zemu. Vai tiešām bija tā, ka sinhronā peldēšana parādīja cilvēkos pašu sliktāko? Es neķēros pie tādiem spīdīgiem ieročiem, kā apvainojumi un dūres, un ne arī pie izsmiekla.

- Es varu tev galvot, ka tā ir miksēta komanda. Tur jau arī ir tā sāls.
- Sāls.
- Ka mēs daram kaut ko kopā, pie velna. Gunna un es.
- Mīļais dievs. Darat kaut ko kopā? Sinhronā peldēšana? Vai tad nav miljons citu lietu, ko darīt kopā? Tu jokos, Aksel?
- Tu neko nezini par sinhrono peldēšanu! Tu esi aizspriedumaina un primitīva!

Viltņiece salecās un nu bija viņas kārtā būt aizvainotai. Man bija izdevies paust savu taisnīgo sašutumu vienkāršā veidā.

- Tu laikam arī esi pārstājis saprast jokus, - viņa teica.

Man aizsitās elpa.

- Kurus no tiem? - es jautāju.

Es steidzos atpakaļ uz klīniku, un tur, manā kabinetā, sēdēja Bjērns, šī apgrūtinošā Ūdensroze, kas jau bija ieņēmusi savu vietu. Viņš bija tas tips. Viņš šķirstīja žurnālu, ko es jau ilgāku laiku biju gribējis palasīt, un man patīk, ka es esmu pirmais, kurš to lasa. Viņš apsēdās, kad es ienācu.

- Te nu es esmu, - viņš teica.

- To es redzu. Kas par lietu?
- Kas par lietu? Vai tu neuzmetīsi aci tam, par ko mēs runājām?

Es apsēdos. Bjērns nometa žurnālu uz galdiņa. Es to pametu tālāk miskastē.

- Es teicu, ka tu vari piezvanīt. Vai tu piezvanīji, Bjērns?
- Man likās, ka mēs to varam izdarīt tagad, kad Ilsa ir prom. Tā, lai man nav jāizlaiž treniņš. Ja nu tev nedaudz ir jāparokas, es domāju.
- Ak tā tu domāji? Ka atliek tik atnākt šeit un hops.

Es atspiedu pieri pret rokām un tā es būtu sēdējis vēl ilgi, ja tajā brīdī Bjērns nebūtu piecēlies un uzlicis savu roku man uz pleca.

- Viss kārtībā, Aksel?

Mūsu skatieni satikās.

- Zini, ko es šodien dzirdēju, Bjērns?
- Šauj tik vaļā.
- Kāds nosauca sinhrono peldēšanu par lesbiešu dzirnavām.

Bjērns pakratīja galvu.

- Tur arī ir daudzi, kas nevēl mums labu. Tāpēc ir jāturas kopā.

Es ātri piecēlos, gandrīz apreibinoši ātri, tas bija tik neērti, skaidrība un neskaidrība.

- Vai tu šorīt iztukšojies, Bjērns?
- Jā, izdarīju.
- Raudzīsim, ko varu darīt. Gaidi te.

Es devos uz ēdamistabu, kā mēs saucām medicīnas noliktavu, un tur atradu dakteri Vēnu. Viņa līdzinājās smaidīnam, ar ko viņa bija nobeigusi īsziņu. Es viņu atkal gandrīz neatpazīnu.

- Vai tu vari paņemt vienu pacientu, kas nav ierakstīts plānā, bet ...

Viņa mani pārtrauca.

- Tu domā sinhrono peldētāju?
- Jā. Kā ...
- Viņš man izstāstīja. Ka jūs nodarbojaties ar sinhrono peldēšanu.

Es nolaidu skatienu.

- Tās vairāk ir mūsu sievas, kas nodarbojas ar ...
- Vai tev labi sanāk?

Es iesmējos.

- Labi? Man? Nē, tā nu gan es neteiktu.

Es klusēju un vēlreiz paskatījos uz dakteri Vēnu. Viņa mani neizsmēja. Viņa mūs neizsmēja. Es nesapratu, kāda muša viņai bija iekodusi, vai šajā gadījumā man, bet man nācās vismaz nopūsties ar dubultu spēku.

- Es viņam uzmetīšu aci. Un paldies.
- Paldies?
- Par to, ka tu man uzticies.

Viņa pameta noliktavu. Es paliku tur stāvam un pirmo reizi dzīvē padevos kārdinājumam. Paņēmu tableti, to nepierakstot, parasto Zaneksu, un noriju, neuzdzerot ūdeni. Pa to laiku piezvanīju Vējrādim. Vējrādis nāca no manas dzīves puses. Mēs uzaugām spēlējoties uz tām pašām ielām, kopā gājām visās skolās, un, cik vien tālu es varu atcerēties, viņš vienmēr bija apsēsts ar laikapstākļiem, it īpaši laikapstākļiem nākamajam rītam. Laiks šodien varēja būt tāds, kāds ir, rīt, turpretī, vai nākamajā nedēļas nogalē, vai nākamajā vasarā, vai būs lietus vai saule, sausums vai mitrs laiks, auksts vai karsts, tas bija piedzīvojums, laikapstākļīgais piedzīvojums. Viņš atbildēja no meteoroloģiskā institūta.

- Vai tu esi nobažījies?
- Aksel?
- Vai tu esi nobažījies? - es atkārtoju. - Izmeklētāja teica, ka jūs esat nobažījušies.
- Tu... Šis nu galīgi nav īstais brīdis, Aksel. Zems spiediens nāk to dienvidiem.
- Vai man ir jājautā trešo reizi?

- Nobažījies ne nobažījies. Man likās, ka tu to nedomāji nopietni. Es runāju par sinhrono peldēšanu.
- Cik atceros, es ierosināju, ka jūs varētu pievienoties.

Uz kādu brīdi iestājās klusums.

- Vai tu esi iekšā, Aksel?
- Jā?
- Kur?
- Klīnikā. Es esmu darbā. Kāpēc jautā?
- Vai tur, kur tu esi, ir logs?
- Protams, ka tur ir logs!
- Paskaties ārā. Tu tagad skaties ārā pa logu?
- Jā.
- Pēc minūtes sāks līt.

Vējrādis nolika klausuli. Es paliku tur stāvam uz skatījos ārā, pāri netīrajai Serkedāles ielai, uz kapiem, Rietumu kapsētu, kur cipreses atgādināja melnus šķēpu galus zem zemajām debesīm. Kad minūte bija pagājusi, sāka līt, kluss un ass lietus.

Ir labi, ka ir draugi, uz kuriem var paļauties.

Jā, jā, es domāju, jā, jā, varbūt es to pateicu skaļi, bet par laimi es biju viens noliktavā – ēdamzālē, kur logus aizklāja režģi, un pēkšņi es jutos kā laupītājs, kas grib izlauzties.

Starp klīniku un staciju es atkal tiku ielenkts.

Daktere Vēna man sekoja ar lietussargu, zem kura mēs abi varot patverties. Un lēni, bet pārlicinoši viņa nomainīja kursu virzienā uz Bakekroenu, jo bija taču piektdiena, un pavisam drīz mēs sēdējām ārā uz balustrādes, vēl aizvien zem lietussarga, un dzērām alu, un viņa aizdedzināja cigareti, kamēr es vēroju to pašu satiksmes plūsmu, ko pāgājušajā reizē, un domāju par to visu vējā izmesto laiku - vairākas dzīves tika pazaudētas sastrēgumos, automašīnu kapsēta tiem, kas dzīvi aprakti.

- Atceries, par ko mēs runājām? - jautāja daktere Vēna.

- Par to, vai tev šī profesija ir piemērota? Atceros, ka teicu jā.

Viņa pakratīja galvu.

- Es neesmu tik pārliecināta.
- Kas tev liek tā domāt?
- Man pietiekami nepatīk cilvēki.
- Nepatīk pietiekami? Skalā no nulles līdz desmit, kur tu atrodies?

Asistente kādu brīdi apdomājās, jā, es gandrīz jau maldīgi padomāju, ka viņa to uztvērusi nopietni, kaut gan tas bija vēl nopietnāk.

- Nulle, - viņa beigu beigās noteica.
- Nulle?
- Man vispār nepatīk cilvēki.

Nu man vajadzēja apdomāt, ko tagad teikt.

- Tagad laikam būtu īstais laiks teikt jā, jā, - es noteicu.
- Saki.
- Ko tad?
- Jā, jā. Es gribu dzirdēt, cik ļoti es esmu tev apņikusi.

Viņa aizdedzināja jaunu cigareti, nenolaizdama skatienu. Es teicu:

- Nav būtiski, vai tev patīk cilvēki, lai tu būtu laba ārste. Kamēr vien tu viņus respektē.
- Vai cilvēks to var? Respektēt bez patikas?
- Pilnīgi noteikti. Lielākā daļa cilvēku, ko es respektēju, man nepatīk.

Es tur sēdēju un pilnā balsī smējos. Viņa vēl aizvien nenolaida skatienu. Un es turējos.

- Piemēram, tas vīrs ar pulksteni taisnajā zarnā. Man kopumā nepatīk cilvēki, kas bāž pulksteņus taisnajā zarnā, bet es viņus respektēju.
- Tiešām?
- Nē.

Daktere Vēna, kas šajos apstākļos vairs nebija mana asistente, bet gan jauna dāma, ar kuru es kopā dzēru alu, pasūtīja vēl divas pintes.

- Vai tu nepadosi ziņu uz mājām, ka kavēsi? – viņa jautāja.

Kāds lejā, sastrēgumā, sāka pīpināt, tā, it kā tas palīdzētu, tur bija vairāk trokšņa, nekā palīdzības, viņi visi bija dzīvi apraktie, un, kad pirmais sāka pīpināt, sāka arī citi - orķestris ar nesaskaņotām taurēm, uz vietas stāvošs sēru maršs. Pēkšņi es paliku nemierīgs.

- Kā vispār gāja ar to Bjērnu? – es jautāju.
- Tu domā sinhrono peldētāju?
- Jā. Sinhrono peldētāju. Ja tu tā viņu gribi saukt.
- Viņam, iespējams, ir sašaurinājums, tāpēc arī nevienmērīgi izkārņījumi. Es iedevu viņam laktulozi un paņēmu analīzes drošības pēc.
- Labi.
- Bet es pamanīju ko citu. Ko nevarēja nepamanīt. Bet kas, stingrāk skatoties, nav uz mūsu galda.
- Viss ķermenis ir uz mūsu galda. Stāsti.
- Spāņu apkaklīte.
- Nopietna?
- Diezgan. Koncentrētas strijas uz peņa galviņas.
- Ak vai. Vai tu to viņam pieminēji?
- Viņš nejautāta. Lai neteiktu vairāk.
- Nabaga vīrietis.
- Vai ir forši?
- Atvainojos. Kas ir forši?
- Sinhronā peldēšana.
- Nē, tā es neteiktu.
- Kāpēc tad tu ar to nodarbojies?
- Kā jau teicu, tās bija mūsu sievas, kas, tā sacīt, uzņēmās vadību.
- Un tad tu to arī dari?
- Lieta ir gan par došanu, gan ņemšanu. Ja ņem vērā...

Viņa mani pārtrauca.

- Ko tu ņem, Aksel?

Man nācās pārdomāt. Bez tam, man nepatika jautājums. Es nevarēju atrast neko, ko būtu saņēmis. Vai tas bija vājums? Vai man vajadzēja ņemt vairāk?

Tajā pašā brīdī es ieraudzīju Viltnieci. Viņa apsēdās pie galda netālu no izliktā loga kopā ar jaunu vīrieti, acīmredzami klientu, vai arī viņai bija kaut kas azotē? Arī? Man nekas nebija azotē. Ātrāk vai vēlāk viņa mūs pamanīs. Vai man vajadzēja atskaitīties pirmajam, lai tādā veidā aizgaiņātu aizdomas? Aizdomas? Kas te aizdomīgs? Es sēdēju kopā ar savu uzticamo ķirurģijas asistenti dakteri Vēnu, manu labo roku, kā saka, un iztirzāju nežēlīgu gastrīta gadījumu... Bija jau par vēlu. Viltniece pacēla roku sveicienam, vienlaicīgi paceļot kreiso uzaci, pārmērīgi, tā bija mīmika tiesas zālei vai nacionālajam teātrim. Ko viņa ieraudzīja? Viņa ieraudzīja mani un jaunu sievieti, sēžam ārā lietū, tikai to, ka esam saspiedušies kopā, zem lietussarga, ar alu un cigaretēm uz galda, un to viņa, kā likās, bija pamanījusi jau pirms tam. Es iesmējos tā, it kā pats nebūtu viņu redzējis, un nevarēju nedomāt par to, ka vienīgās reizes, kad es skaidri zināju, ko redzu, un biju pārliecināts par sevi, bija tās reizes, kad skatījos taisnajās zarnās.

- Ko tu saņem? – atkārtoja tā, ar kuru kopā sēdēju.

Man nebija atbildes, atskaitot neko, un tā vietā es teicu:

- Bet tu to neizrādi.
- Neizrādu ko?
- To, ka tev nepatīk cilvēki.
- Jā, esmu labi audzināta.
- Tad jau tas varētu būt viens un tas pats.

Viņa veltīja man ilgu skatienu.

- Vai tu esi tik virspusējs, Aksel?

Man, protams, nevajadzēja jautāt, un tieši tāpēc to es izdarīju:

- Tātad es tev nepatīku, Astrid?

Tā viņu sauca, Astrida.

Nesaņēmu nekādu atbildi. Viņai pēkšņi bija jāiet. Mēs piecēlāmies. Iemesls bija tas, ko es pateicu. Man nevajadzēja jautāt. Mēs gājām uz kāpnēm, kas atradās ārpusē, un tā es vismaz izvairījos no Viltnieces galda zonas šķērsošanas.

Kad beidzot pārrados mājās, Gunna gaidīja guļamistabā. Viņa mani sauca. Viņai esot kāds pārsteigums. Es uzkāpu augšā pie viņas. Viņa stāvēja pie gultas, ģērbusies peldkostīmā. Tomēr tas nebija pirmais, kam pievērsu uzmanību. Uzmanību piesaistīja siena, kas nu bija viens milzīgs spogulis.

- Finns tos piemontēja, - Gunna teica.
- Finns? Viņš ir bijis šeit iekšā? Mūsu guļamistabā?
- Viņam nekas cits neatlika.

Viņa ļāva durvīm aiz manis aizvērties.

- Kam mums tas vajadzīgs? – es jautāju.
- Lai mēs sevi redzētu, kad trenējamies.
- Es ceru, ka tu neesi ieplānojusi piepildīt istabu ar ūdeni.

Gunna uz mani uzkrītoši skatījās.

- Vai tu nepārgērbsies?

Darīju, kā viņa teica, un tā mēs tur stāvējām, sāns pie sāna, spoguļa priekšā un attēlojām kustības, kuras mums vajadzēja veikt baseinā. Panākt, lai tās būtu precīzi tādas pašas kā baseinā, saprotams, bija neiespējami. Mēs tos nosaucām par stilistiskiem vingrojumiem, mājasdarbiem, tas bija tāpat kā iegaumēt vai studēt karti, pirms doties ārā reljefā. Mēs, protams, nevarējām uztaisīt kūleņus vai citas iestrādātās kustības, kas tika izpildītas slapjajā elementā gan horizontāli, gan vertikāli, toties mēs varējām stāvēt plecu pie pleca un taisīt vilnīti vai skrūvgriezi, kā mēs to mēdzām saukt. Un tad es apjēdzu, ka šī varēja izrādīties tuvākā distance, kādā mēs abi bijām nonākuši, kopš viss šis iesācies. Kaut ko līdzīgu, iespējams, saprata arī Gunna, vismaz tā es nodomāju, jo, kad mēs bijām izgājuši cauri griezieniem, mēs deģenerējāmies un turpinājām trenēties gultā; es iebuksēju Gunnu tā, lai varētu mūs redzēt spogulī, kamēr mēs turpinājām, un tas nebija nekāds mājasdarbs, nekāda gatavošanās, tas bija gadījums pats par sevi, šādi mēs netrenējamies, mēs sākām un beidzām, vismaz es nonācu pie nobeiguma. Pēc tam mēs gulējām un

elsojām. Tas bija mūsu elpošanas vingrinājums. Mums to vajadzētu darīt biežāk. Tas mūs padarītu par labākiem peldētājiem, sinhronākiem.

- Vai tu esi domājusi par to, ka ķermenis sastāv no astoņdesmit procentiem ūdens? Būtībā mēs esam mūsu pašu baseins.
- Būtībā nē.

Gunna mani aši noskūpstīja, piecēlās un gāja garām spogulim ar roku starp kājām, viņa, tā teikt, iepriecināja pati sevi, un devās uz vannasistabu.

- Nu mēs kaut ko darījām kopā, - es teicu.

Telefonā pienāca ziņa; tas gulēja jakas kabatā, ko biju pārmetis pār krēslu pie durvīm. Gunna to paņēma un izlasīja, jo mums vienam no otra nebija nekā slēpjama, turklāt man negribējās celties augšā no gultas. Viņa pameta telefonu man, bet tas nesasniedza gultu un piezemējās zem kreklu statīva, un tad viņa pateica ko dīvainu:

- Nepareizi, Aksel. Tu darīji ko kopā ar mani.

Es dabūju rokā telefonu un atradu ziņu. Pogas oda pēc sievietes petenes, vienkārši petenes, mans telefons oda pēc petenes. Ziņā bija atbilde uz jautājumu, ko man nevajadzēja uzdot Bakekroenā. *Tu esi izņēmums*. Noslēgumā nevis viena, bet divas smaidīgas sejiņas. Būt izņēmumam kādam, kuram absolūti nepatika cilvēki? Es negribēju būt izņēmums. Es gribēju būt likums.

Es stāvu uz galvas zem ūdens. Esmu sadevies rokās ar Finnu. Pie otras rokas ir Bjērns. Tā notiek, kad komandā ir pārāk daudz vīriešu. Es drīz vairs nespēju. Gribētos palaist vaļā rokas, piespiesties dibenam un palaist tās vaļā, un, ja paveiktos, pazust, pazust pavisam. Taču tas nebija atļauts. Proti, izmantot baseina dibenu. Skaņas saplūst skaļā dūkoņā. Piere pulsē. Pēdējais skābeklis dreifē starp mūsu deformētajām sejām, baltām, mirgojošām ēnām, nāves šampanietis, kas izšķīst zaļājās putās. Zem ūdens ir haoss. Vīrs ūdens mēs pāršķeļam gaisu, apburošo gaisu, precīzās līnijās, viss notiek tā, kā tam jānotiek, mēs gan to neredzam, Ilsa ir tā, kas redz. Pēc tam mēs uztaisām šķērītes, kas ir daudz augstākā līmenī par zvaigznīti. Bet man jātiek prom. Es drīz vairs nevarēju. Man vajag

augšā pie imperfekcijas un nākotnes. Man jātiek prom no visa! Tad, tieši mirkli, pirms padodos, mēs palaižam cits citu vaļā, griežamies un ceļamies augšup ar pie sāniem piespiestām rokām (tie, kas to spēj, un es neesmu starp viņiem) - tuvāk gaismai, līdz beidzot pāršķeļam gludo ūdens virsmu, un tas ir kā apkrist apkārt un piezemēties debesīs ar asu un neveiklu skaņu.

Ilsa sēdēja tupus un pārskaitīja mūs, tad ātri saplaukšķināja rokas, un mēs izkāpām uz baseina malas un ietināmies dvieļos kā apdulluši roņi un valzirgi, un tad sapulcējamies ap viņu, lai saņemtu atzinību vai kritiku – kā nu kurš. Mans veikums tika novērtēts pirmais. Es esot bijis pārāk šaurs šķērītē un bez tam Ilsa apšaubīja manu izturību - vai es neesot taisījis elpas vingrinājumus? Vai es krītot panikā zem ūdens? Vai arī es vienkārši neesot motivēts? Man vajadzēja atcerēties, ka mēs esam komanda. Paskatījos uz Gunnu, viņa lūkojās lejup. Vai viņa gribēja, lai es izstājos? Ko man pateikt savai aizstāvībai? Varēju atzīties, ka jā, es krītu panikā no stāvēšanas uz galvas baseinā, un jā, es patiešām nebiju gana motivēts, pat vairāk - es biju šausmīgi nemotivēts būt Ūdensroze un turēties rokās ar Finnu un Bjēnu zem ūdens. Tādējādi es varētu aizbēgt no šiem sinhronajiem murgiem, tā sacīt, upurēties komandas labā, jo vai tad vīru pusē viena nebija par daudz? Bet nē, es tā negribēju. Es gribēju turpināt. Es gribēju turpināt būt Ūdensroze. Jutos pats par sevi pārsteigts. Vai tas notika Gunnas dēļ? Vai tāpēc, ka negribēju viņu pievilt? Nē, tas bija manis paša dēļ! Es to sapratu tur un tad, Domus Athletica, tajā vakarā, ceturtdien, 21. februārī, ka lielāko daļu no tā, ko es tur darīju, es darīju tikai un vienīgi sevis paša dēļ. Es vienmēr domāju par sevi. Turklāt mani māca ziņkāre par to, kā tas viss beigsies.

- Es sevi iegrožošu - teicu. – Un darīšu visu komandas labā!
- Tieši tādu valodu mums patīk dzirdēt! – gandrīz iebļāvās Ilsa.

Pārējās Ūdensrozes aplaudēja, arī Gunna, viņai nebija izvēles, bet viņas aplausos nebija nekāda entuziasma.

Pēc tam tika vērtēti Rūalls un Bjēns, lai gan krietni maigākiem vārdiem. Rūallam vajadzētu būt plašākam šķērītēs, jo izskatoties tā, it kā viņa kājas būtu salīmētas, kamēr Bjēns tika slavēts par savu roku pozīciju, bet saņēma ierosinājumu smaidīt vairāk, sirsnīgāk, viņš izskatoties pēc rūgumpoda, kad iznirstot no ūdens, un to taču mēs negribējām, mums vajadzēja iepriecināt publiku, mums vajadzēja to aplīpināt ar mūsu smaidīgo eleganci, tāpēc jau tagad vēlams iedomāties, ka uz mums nolūkojas publika un,

ka mēs tai liekamies skaisti un smaidīgi. Paskatieties uz Finnu! – teica Ilsa. Pēc Ilsas domām viņš bija gan elegants, gan priecīgs puika.

Dāmas, pretēji vīriešiem, tika saslavētas pēc pilnas programmas. Ilsa bija patīkami pārsteigta par viņām, īpaši izceļot Gunnu, kurā mītot īsta ūdens balerīna. Dāmas apskāva viena otru un lēkāja aiz prieka, viņas līdzinājās skolniecēm, kas ļoti pārsteidzošā kārtā neradīja īgnumu, gluži pretēji. Tas taču dabiski, ka dāmām ir citi un labāki apstākļi, nekā mums, kungiem, jo viņas bija ar noapaļotākām malām, viņu ķermeņos nebija asu stūru, tāpēc viņas veidoja pašas savus viļņus. Viņas, tā teikt, ar visu būtību atradās tuvāk ūdenim, jo ne bez iemesla sinhronā peldēšana sākotnējā formā tika rezervēta vienīgi dāmām; vīrieši šajā vilcienā, vai drīzāk baseinā, ielēca krietni vēlāk, un kāds tur brīnums, ka dāmas tikušas tālāk sinhronās peldēšanas evolūcijā?

Par visu šo es ar gudru ziņu pieturēju muti. Man nepatika domāt par to, ka Gunna pēc visām uzslavām noteikti sajūtīsies tik ļoti pārāka, ka skatīsies uz mani kā uz apgrūtinājumu, kā nastu, kaut kādu piekabi, ka viņai vienkārši par mani būs kauns - pats sliktākais, kas varēja notikt. Bet tad es pieņēmu lēmumu, tieši tur un tajā mirklī, piedevām ne tikai, lai redzētu, kā tas viss beigsies. Izlēmu būt noderīgs. Noderīgs gan komandai, gan sievai.

Beigās Ilsa pateicās par ziediem, bet diemžēl viņai bija vēl kaut kas uz sirds. Vizītes laikā Orhūsā Ilsa bija sazinājusies ar savu veco klubu, Vejles Sinhrono, tā sauktos Gredzenus, un izrādījās, ka oktobrī viņi brauc uz Oslo, lai sacenstos ar mums, protams, lielā draudzībā, kas acīm redzot jāuztver ļoti nopietni. Dāmas atkal lēkāja no entuziasma. Mēs, vīri, atskaitot stikla meistarū Finnu, izturējāmies daudz piesardzīgāk, taču saglabājām priecīgas sejas. Pirtī varējām runāt skaidru valodu. Vai tādas sacensības nenotika nedaudz par agru? Vai Ilsa nebija uzstādījusi latiņu par augstu? Vai mums jau tagad nesmēlās ūdens mutē? Par to pēdējo mēs labi pasmējāmies. Un, kamēr mēs tur sēdējām, es nespēju nepaskatīties uz Bjērna intīmo kauna traipu, ko daktere Vēna bija gudri komentējusi, uz viņa „spāņu apkaklīti”, Dievs, apžēlojies, nabaga vīrs, nebija nekāds brīnums, ka viņa mutes kaktiņi vienmēr bija saspringti, neatkarīgi no tā, cik daudz viņš mēģināja smaidīt. Tas ir tas, kas ir patiešām briesmīgi, proti, ka es redzu cilvēku defektus un traucējumus ar neapbruņotu aci. Tāpēc apdomīgi izvēlos tos, ar kuriem kopā esmu kails, kas manā gadījumā pēdējos trīsdesmit divus gadus bija tikai un vienīgi Gunna, mana sieva, vismaz

līdz šim, un mēs abi, mana sieva un es, bijām redzējuši viens otru tik daudz, ka bijām kļuvuši akli.

Pēc tam dušā es gribēju nedaudz patērzēt ar Bjēru, bet viņš atnāca un mani ielēca; viņš pārkāpa visas robežas un ienāca zem mana ūdens strūklas un sāka ar mani runāt tur.

- Jūs ar mācekli noteikti mani aprunājāt, - viņš teica.

Es redzēju, kā viņš centās smaidīt. Visa viņa dzīve bija cīņa. Es iesmējos.

- Viņai ir pilna mehāniķa izglītība un viņa pārzina gan bagāžniekus, gan motorus.
- Ak tā jūs runājat par mums tur augšā? Bagāžnieks un motors.

Es uzliku roku uz Bjēra pleca, lai gan tas bija pēdējais, ko gribēju darīt.

- Un viss ar bagāžnieku ir kārtībā, bet kā iet ar seksuālo dzīvi? – es jautāju.

Bjērs tukši paskatījās uz mani un mēģināja atbrīvot saspringušās šuves mutes kaktiņos.

- Tu par neko citu nemaz nedomā, vai ne? – viņš teica.
- Citu? Citu - ko?
- Sievietēm.

Es pacēlu roku un nogriezu ūdeni. Galu galā, tā bija mana duša, kurā mēs stāvējām.

- Urologs ir tas, ko tev vajag, Bjērn, ne manu dziļuma uztveri. Piezvani uz klīniku un atsaucies uz mani.

Es devos ārā uz garderobi un arī tur man nebija miera. Finns, kas jau bija pārgērbies, uzreiz metās man virsū.

- Es domāju, ka tu to ļoti labi uzņēmi.
- Uzņēmu - ko?
- Kritiku. Tu to uzņēmi ļoti sportiskā veidā. Citi būtu saskābuši.

Nu es vairs nebiju sportisks.

- Vai tu dabūji to universitātē?
- Ko tad?
- Tetovējumu. To uz kakla.
- Es neesmu mācījies universitātē.
- Tas bija tieši tas, ko domāju.

Finns palika stāvēt, viņam, acīmredzami, bija vēl kas uz sirds. Tāpēc es iestūķēju peldkostīmu somā, pārmetu to pār plecu un aizgāju savu ceļu. Viņš, protams, sekoja.

- Vai tu esi apmierināts ar spoguļi? – viņš jautāja.
- Tas darbojas.
- Starp citu, vai tev būtu kas pretī, ja es un Gunna, es domāju tavu sievu, būtu duets?

Nu es biju tas, kam vajadzēja iepauzēt.

- Būtu duets?
- Mēs domājam, ka mums ir, ko piedāvāt.
- Jā, tā gribētos domāt.
- Mēs, protams, vēl aizvien būtu daļa no komandas. No Ūdensrozēm.

Es ieskatījos viņam acīs. Tās bija blāvas, neizteiksmīgas. Es tām nevarēju piekļūt. Uzacis līdzinājās izstrādātām arkām. Viņš droši vien tās aprūpēja pēc treniņa, kamēr mēs pārējie bijām saunā. Vai man no šī cilvēka jābaidās? Vai viņš bija viltnieks? Viņš viņu neiekāroja, vismaz tik tālu, cik es sapratu. Vai man bija iemesls baidīties no kāda, kas neiekāroja, kam nebija nekādu nodomu pret viņu, manu sievu? Tik zemu mana greizsirdība nevarēja nolaisties.

- Tam vajadzētu būt starp Iisu un jums, - es teicu.

Gunna mani gaidīja mašīnā. Viņa stūrēja. Kad mēs pietuvojāmies Smestādas krustojumam, pēkšņi attapāmies sastrēgumā. Tas nebija pareizi. Sastrēgumu stunda bija beigusies. Tur kaut kur vajadzēja būt negadījumam. Es ieslēdzu radio, nekādu jaunumu, tikai terorists – pašnāvnieks pilsētā, kur tas jau kļuvis par ieradumu, 38 mirušie. Nu mēs esam daļa no vējā izmestā laika, es nodomāju, mēs, kas izšķērdējam dzīvi ar ieslēgtām bremžu gaismām. Es gribēju pieminēt Finnu, viņu duetu, patiesībā es ar nepacietību

gaidīju, kad varēšu par to ierunāties, pat nezinu, kāpēc es to gaidīju ar nepacietību, vai tad nevajadzēja būt otrādi, bet šajā reizē es biju tas, kurš varēja uzbrukt.

- Mums ir jāpadomā par mūziku uz nākamo reizi, - teica Gunna.
- Mūziku?
- Ilsa palūdza mums to jums pateikt.
- Jums?
- Viņa piemirsa to pateikt, viņai bija tik daudz, par ko domāt, viņa palūdza mums to jums, kungiem, pateikt.
- Nu ja. Cerams, ka kāds tad pateiks arī Finnam.

Gunna uz mirkli sastinga. Mēs pavirzījāmies uz priekšu rindā. Rallijs tas noteikti nebija. Viņa teica:

- Ir viens obligātais repertuārs un viens izvēles. Mums jānāk klajā ar ieteikumiem.
- Ko tu domā?
- Tam vajadzētu būt kam melodiskam un ritmiskam. Ne par ātru. Labāk kaut kam klasiskam.
- Tur tev taisnība. Divpadsmit toņu skala laikam nederēs.
- Un tur arī nevajadzētu būt dziedāšanai. Tas tikai novērstu uzmanību. Ja nu kāds sāk sekot tekstam.
- Šķiet, ka tu jau esi visu rūpīgi pārdomājusi, - es teicu.
- Tā tik un tā beigās būs Ilsa, kas izlems.

Un tad es sapratu, ka šī saruna par muzikālo pavadījumu Smestādas krustojuma sastrēgumā bija pirmā, kas mums bijusi pa ilgiem laikiem, saruna, kurā viena tēma pārgāja citā gluži dabiski, bez piepūles. Man, protams, to vajadzēja sabojāt.

- Tātad jūs ar stikla meistarū esat izdomājuši izcelties.
- Izcelties? Ko tu ar to domā?
- Tu labi zini. Duets, Gunna. Tu un Finns.

Viņai kļuva neērti, un man patika redzēt, ka viņa gandrīz nosarka, ka viņa iekoda apakšlūpā un līdzinājās mazai meitenei.

- Stulbi sanāca, - viņa teica.

- Stulbi?
- Ka viņš to pateica pirmais. Es biju domājusi par to parunāt vakarā.
- Tā nu ir. Tu biji domājusi par to parunāt vakarā. Pacelt jautājumu, vai kaut kā tā.
- Vai tas nav labi? Ka Finns un...
- Vai mēs nevarētu būt duets?
- Mēs?
- Jā. Mēs. Vai tad tāda nebija doma? Ka mēs kaut ko darītu...
- Kopā. Tu visu uztvēri ļoti skarbi tur iekšā?
- Skarbi?
- Iegrožot sevi. Visu veltīt komandai.
- Finns domā, ka es to uztvēru sportiski.
- Viņš vienkārši gribēja būt jauks.
- Nu ja. Jauks. Kāpēc tu arī nevari būt jauka?
- Tāpēc, ka es neticu, ka tu tā domā.
- Vai tu tagad esi sākusi lasīt domas?

Sastrēgums nekustējās uz priekšu. Tas kļuva tikai ciešāks. Priekšējie lukturi spīdēja tieši aiz mums, sarkanās bremžu gaismas acīs, slapjais bruģis mirdzēja kā atrakciju parkā. Nu mēs arī bijām daļa no paspēlētā laika, izšķērdētajām dzīvēm. Kāds sāka taurēt, drīz taurēja visi. Nedaudz tālāk uz priekšu kāds šoferis izkāpa no mašīnas un stāvēja tur un ar acīm kaut ko meklēja, un sita ar dūri pa mašīnas jumtu.

- Es teicu, ka *domāju*. *Domāju*, ka tu tā nedomā.
- Tu neuzskati, ka esmu gana labs. Vai ne? Bet Finns gan ir. Gana labs.
- Mīļais dievs. Tu dzirdēji, ko Ilsa teica.

Mēs pavirzījāmies uz priekšu, ne garu gabalu, protams, bet tomēr, tas deva zināmu cerību, cerību no šejienes izbēgt, tikt prom no šejienes, un ka viss varētu izšķīst un pazust, un būt nekas. Drīz mēs atkal apstājāmies. Gunna raustīja stūri, un pēkšņi man likās, ka mēs sēdžam radiobīlī un ir pazudusi elektrība, un kādam drīz jānāk mūs izpestīt. Nevarēju likties mierā.

- Vai starp jums kaut kas ir? – es jautāju.
- Kaut kas ir?
- Starp tevi un stikla meistarū. Man par tevi un viņu ir...

Es nebiju beidzis runāt, kad Gunna izplūda skaļos un skanīgos smieklos.

- Nē, nu tiešām gan!
- Es vairs neko nesaprotu.

Viņa pārstāja smieties tādā pašā veidā, kā bija sākusi.

- Un tu? Vai tev ir kas slēpjams?
- Man?
- Jā. Vai tas nav tur augšā, kur jūs mēdzat sēdēt?

Viņa pārlicās pāri stūrei un norādīja uz balkonu ap Bakekroenu. Tikai tagad es pamanīju, ka tieši zem tā bija apbedīšanas birojs, Jūlstāda, logā bija izlikts tukšs kapa piemineklis.

- Es pieļauju, ka tu esi runājusi ar Viltņieci.
- Vai nav auksti sēdēt ārā un dzert alu šajā laikā? Bet no otras puses, ir jau jauki tā pasēdēt.
- Daktere Vēna un es runājam par sarežģītu lietu.
- Divreiz?
- Tā var notikt.
- Cik es atceros, tu atsūtīji man ziņu, ka tevi aizkavēja akūta situācija.

Man bija gandrīz jāsmejas.

- Tu taču nedomā, ka...
- Viņai tu esi izņēmums, vai ne? Kamēr man jādzīvo ar likumu.

Es pārkāpu visus likumus, manu konfidencialitāti, manas nodarbošanās iekšējo disciplīnu, tikai lai paglābtu pats savu ādu. Pats savu ādu? Paglābtu? Es vēl nezināju, ko es gatavojos zaudēt.

- Es varu pateikt tik daudz, ka lieta grozījas ap Bjērnu.

Gunna ātri pagriezās pret mani un viņas skatiens pārvērtās.

- Bjērnu? Mūsu rūgumpodu?
- Sauc viņu tā, ja gribi. Bet viņam ir savi iemesli.

- Viņš bija pie tevis?
- Bija gan. Es viņu nodevu savai asistentei, dakterei Vēnai, kura atrada ko problemātisku. Kas būtībā nebija mūsu lauciņš. Par to mēs arī runājām. Ārā uz balustrādes. Mierā un klusumā.
- Ko tu domā ar problemātisku?
- Tu zini, ka es nevaru teikt.
- Vai tas ir kaut kas lipīgs? Kaut kas, kas var piesārņot ūdeni?
- Spāņu apkaklīte, - es teicu.
- Kas tas ir?
- Sašaurināta priekšādiņa. Ļoti sāpīga. Penis ir sažņaugts un...

Gunna pacēla rokas no stūres.

- Aizveries! Es vairāk negribu dzirdēt!
- Bet tas nav lipīgi. Un tas paliek starp mums.
- Protams.

Kādu brīdi mēs sēdējām klusumā. Kā es varēju paļauties uz to, ka tas paliks starp mums? Kā es varēju paļauties uz citiem, šajā gadījumā uz sievu, ja es pats biju neuzticams? Tad rinda atsāka kustēties, plūda lēni, bet pārlicinoši, un man izrādījās taisnība, tā bija radusies nelaiemes gadījuma dēļ - pretī brauca ātrā palīdzība, bez gaismām, tādējādi gadījums visdrīzāk nopietns, iespējams, ar nāvi, bet šā vai tā, tas bija mierinājums, ka rinda šajā laikā bija izņēmums, jo tas bija negadījums, ne norma, un mums te nebūs jāstāv katru reizi, kad mēs dosimies mājās no treniņiem.

Mājās mūs gaidīja pastkarte no agrākā Bārdziņa, tagad vīriešu friziera Oskara Henriksena. Viņam bija ļoti sliktas attiecības ar februāri un martu, un tāpēc tagad viņš atradās Atēnās, kur klīda pa Akropoli ar rokām aiz muguras un studēja kapitālisma, ja ne visas Eiropas, norietu, kamēr meklēja līdzīgi domājošos. Visu to viņam bija izdevies iespiest vienā parastā pastkartē, viņa šaurā rokraksta dēļ. Bet mūsu vārdus viņš bija rakstījis ar lieliem burtiem, abus divus, pie tam tos viņš bija pasvītrojies, Gunna un Aksels Underdāli. Bez tam, pie P.S., blakus grieķu pastmarkai, viņš atgādināja par Jaungada ballīti, kam šogad jānotiek pie viņa, par ko viņš jutās noraizējies - ka mēs piemirsīsim, vai pārdomāsim. Arī manī bija šis satraukums. Notika pārāk daudz. Bija pārāk daudz traucēkļu. Es nezināju, ko Gunna par to domā. Es vispār nezināju, ko Gunna domāja par

jebko un, iespējams, es nekad to nebiju zinājis. Nevarēju neko citu, kā tikai pieņemt, ka tas pats attiecināms uz viņu.

Pēc diezgan mokoša atgadījuma, un ar to es domāju lielāko daļu no apkārt notiekošā, kad pacientes vīrs pieprasīja būt klāt operāciju zālē, jo viņš negribēja, lai es skatos viņa sievas acīs (es skatīšos viņas taisnajā zarnā, es teicu), manu dārgo pusdienu pausi atkal izjauca daktere Vēna. Proti, viņai nedēļas nogalē bija jānododas uz Kopenhāģenu apmeklēt semināru par slimībām, kas saistītas ar nepietiekamu uzturu starp imigrantu sievietēm, saistībā ar C un D vitamīna trūkumu un pārmērīgo saldumu patēriņu, ne velti mēs sakām, ka gremošana sākas ar muti. Vai es nevēloties piemesties līdzī?

Tas nebija pats ielūgums, uz kuru es reaģēju, bet gan neuzmanīgais valodas lietojums. „Piemesties līdzī”. Tā, it kā dažas lietas viņa pieņemtu kā pašsaprotamas. Vai viņai bija kas padomā? Es par šo situāciju domāju sekojošo: cilvēki, kuriem nepatīk citi cilvēki, ir piesaistīti viens otram. Tomēr jutos glaimots, par spīti valodas lietojumam, „piemesties līdzī” uz Kopenhāģenu, vai kaut kā tā, bet viņa vēl bija tik jauna, tomēr, jā, tieši tāpēc, viņai bija jāpiedomā pie savas valodas izvēles, kad viņa runāja ar vecākiem cilvēkiem, šajā gadījumā mani. Domāju, ka viņai vispār nevajadzēja prasīt, tas vienkārši bija kas nedzirdēts, Bakekroena tagad bija jau pierasta lieta, Kopenhāģena, tas ir, tas ir kaut kas pilnīgi atšķirīgs, tas ir, jā, un kā ar viesnīcas istabu, varbūt viņa domāja, ka mēs varētu dalīt istabu, gultu, vannasistabu?

- Tas varētu būt jauki, - es teicu, - bet...
- Bet?
- Es nevaru doties tik drīz.
- Nākamreiz es padošu ziņu laicīgāk.
- Jā, dari tā.

Daktere Vēna palika, stāvot pie durvīm. Es apdomājos, aiztaisīju pusdienu paciņu un paskatījos uz viņu.

- Nē, nedari gan tā, - es teicu.
- Ko nedarīt?
- Padot ziņu laicīgi.
- Nē, nu labi. Tu negribi, lai es jautāju?

- Tieši tā. Tev nevajadzētu man prasīt, vai es negribu pievienoties uz Kopenhāģenu. Ne laicīgi, ne vēlū. Tu saproti, ko es domāju.

Kādu brīdi daktere Vēna uz mani skatījās, tad pamāja un klusi izgāja ārā, bet drīz pēc tam pabāza galvu atpakaļ.

- Tu taču nedomāji, ka mēs paliksim vienā istabā.

Es labi pasmējos, viņa arī.

- Protams, ka ne. Tas ir pilnībā izslēgts.
- Starp citu, kā tev iet ar sinhrono peldēšanu?
- Paldies, iet uz priekšu. Esam tikuši līdz šķērītēm.
- Esi pārlicināts, ka nevēlies pievienoties?
- Es jau pateicu savu viedokli šajā sakarā.

Tad viņa, mana asistente, izmeta ko pagalam dīvainu:

- Tavs viedoklis, jā. Bet tas ir kas pilnīgi cits. Lai laba nedēļas nogale.

Beidzot daktere Vēna aiz sevis aiztaisīja durvis, un es atkal atvēru savu pusdienu sainīti. Viņas smarža, parafīms, matu šampūns, kaut kas vienlaikus svaigs un salds, sajaucās ar parasto pavalga smaržu, salami, kaviāru un sieru, un šis gala aromāts, vai arī smārds, kas palika vējojam gaisā, vedināja mani pārcilāt uzmācīgas domas, ka tikai tas, ka viņa, daktere Vēna, bija manās domās, bija gana, tur - domās, es varēju ar viņu darīt visu, ko gribēju, kaut aizbraukt uz Kopenhāģenu ja gribēju. Kāda veida neprāts tas ir? Vai tas bija kas sliktāks, kas dziļāks, nekā vienkārši darbība, kas izgaisīs?

Es iemetu pusdienas papīrgrozā.

Jā, jā, - es teicu, - jā, jā.

Kad atnācu mājās, Gunna bija bijusi bēniņos un atradusi mūsu vecās plates. Viņa gribēja atrast piemērotu skaņdarbu nākamajam treniņam un bija jau darba jūtīs. Atlikušo vakaru mēs sēdējām un klausījāmies mūziku no mūsu jaunības, un tā lika man justies savādi, gan par mūziku, gan jaunību. Tas bija kā klausīties kāda cita cilvēka repertuāru, cilvēka, kuru es vairs nepazīnu un negribēju arī no jauna iepazīt. Sentimentāli, nožēlojami

un bezpalīdzīgi bija vārdi, kas bija man uz mēles. Es vienkārši nespēju saprast to entuziasmu, kaut gan mēģināju to atcerēties, to gandrīz bezrobežu entuziasmu, ar kādu reiz biju klausījies šo pašu mūziku, un kas tagad, četrdesmit gadus vēlāk, man vienkārši lika justies neērti. Beigās Gunna sēdēja ar divām platēm, „*Bridge over troubled water*” un „*The long and winding road*”.

- Mēs noslīksim, - es teicu.
- Nu kāpēc tev vienmēr jābūt tik negatīvam, - viņa nesaprata.
- Bez tam, es domāju, ka tu negribi neko ar vārdiem.
- Ir taču atļauts mainīt domas, vai tad ne?

Man bija aizdomas, ka viņa pa šo laiku runājusi ar Finnu, kas kalpoja par iemeslu mainīt domas, un tas, ko viņa pateica šajā brīdī, apstiprināja manas aizdomas.

- Nedaudz pozitīva džeza varētu būt jauki, - viņa teica.
- Bet lūdzu.
- Tas noteikti uzmundrinātu.
- Uzmundrinātu ko?
- Cerams, tevi.
- Vai tu esi dzirdējusi par džeza terapiju? To izmanto kā anestēziju vienkāršajās slimnīcās, kad tie nevar atļauties anesteziologu. Mēs to saucam par trombonķirurgiju.

Gunna paskatījās uz mani. Vienkārši paskatījās.

- Es jokoju, - noteicu.

Mirkli, pirms devāmies gulēt, es saņēmu ziņu, un, iepriekšējās pieredzes izmācīts, telefonu sameklēju pats, tas bija jakā, kas pakārta drēbju skapī, vai, kā to mēdz saukt, „walk in closet”, kas atradās guļamistabā. Ziņa bija no daktes Vēnas, iespējams, viņa sēdēja krogā Karaļa Pilsētā un ļāva domām klīst pie manis, un tāpēc: *Tas biji tu, kas sāka*. Es nudien nevarēju saprast, ko viņa ar to domāja. Es biju tas, kurš sāka? Ko tad es biju sācis? Aizrakstīju atpakaļ: *Ar labunakti*. Uzreiz pēc tam viņa atbildēja: *Paldies, tev arī*. Izlēmu šīs ziņas nekavējoties izdzēst. Es stāvēju salicis, ar muguru pret durvīm, tālākajā mājas stūrī kā noziedznieks, un nomazgāju savu telefonu no grēkiem.

Tā kā manu pusdienu paužu sabojāšana bija kļuvusi par gandrīz pierastu lietu, es tās izmantoju, lai ietu peldēt. Ne Domus Athletica, protams, ka ne, bet gan SPA kūrortā Majūštūenā, kur bija neliels baseins, priekš manis gana ietilpīgs. Gunnai par to neko neteicu. Tā es trenējos slēpjoties, visā noslēpumainībā, un domāju pat, ka guvu panākumus, jo biju kļuvis neatlaidīgāks, arī elpoju labāk - es gluži vienkārši sāku draudzēties ar ūdeni.

Nācās saņemt sevi rokās, bet es darīju to viens.

Kad devos atceļā uz Klīniku, ja gribēju, varēju izmest nelielu līkumu un ieiet Brūna Optikā, kur Gunna strādāja (bija strādājusi visus šos gadus). Bija reizes, kad man patika stāvēt ārā un nolūkoties uz viņu tur iekšā, baltā halātā, graciozu, viņai piemita, kā lai to pasaka, vieglums tai veidā, kā viņa kustējās, viņa turēja brilles starp rādītājpirkstu un īkšķi, reizēm ar abām rokām, pacēla tās pret gaismu, uzmanīgi uzlika uz klienta deguna. Vai tā bija viņa, ko es meklēju, viņa, kas bija manā atmiņā, kas uzausa manās acīs, kad viņas skatiens sastapās ar manējo? Bet tad pēkšņi tā vietā, ko iztēlojos, es ieraudzīju Finnu, kas stāvēja pie letes un sarunājās ar Gunnu, tas notika kādu dienu, kad es gāju garām, un es neredzēju, ka viņš pielaikotu brilles, un pēc tam es pārstāju iet pa šo apkārtceļu.

Nākamais treniņš bija ar mūziku. Izrādījās, ka Rūalls savā laikā bijis altists simfoniskajā orķestrī valsts ziemeļos un izdarījis prātīgu izvēli, kura mums visiem vairāk vai mazāk patika. „Četri gadalaiki”, ja konkretizējam, „Pavasaris”, kas gan cits, kļuva par Ūdensrožu izvēles skaņdarbu, apcirpts, protams, bet ar to mēs varējām sadzīvot. Duetam Gunna un Finns izvēlējās bandžo tēmu no „Piknika ar nāvi”. Viņi uzskatīja, ka tas bija jaukā, turklāt smieklīgā kontrastā ar klasisko skaņdarbu. Šā vai tā, tiešām izrādījās pilnīgi citādāk taisīt šķērītes un zvaigznītes pie šādām skaņām, mēs jutāmies pacilāti, burtiski runājot, mēs saņēmām jaunu drosmi, un Ilsa, kad bija veikusi dažas ritmiskas korekcijas, norādīja, ka esam tālu priekšā Gredzeniem no Vejles precizitātē, un ne mazāk iznesībā, un šajā sakarā viņa uzslavēja Bjērnu, viņš taču bija kā pavisam cits cilvēks, kas par smaidu! Viņš staroja! Kur noslēpums?

Atmosfēra bija ļoti pacilāta. Arī Finna tetovējums bija pazudis, kā viņam tas izdevies, es nevarēju pateikt, varbūt viņš vienkārši izbalinājis ādu, bet Dekarts bija aizgājis zudībā. Man prasījās pēc komentāriem. Vai viņš bija beidzis domāt un tādējādi arī būt? Kakla apvidu Finns iegērbā ilgāk nekā parasti. Tā bija Ilsa, kas viņam bija lūgusi no

tetovējuma atbrīvoties, tas neesot saderīgs ar sinhronās peldēšanas estētiskajiem ideāliem. Arī domāšana, es teicu. Sāk cilvēks domāt baseinā, un visam beigas. Es tajā visā neredzēju neko citu, kā vien gatavošanos duetam ar Gunnu, varbūt pat tā bija viņa, kas ieteikusi atbrīvoties no tetovējuma, stikla meistara Finna mistika. Treniņā tika paskaidrots, ka Gunna un Finns konkurēs ar Gredzenu duetu, Giti un Torbenu. Ilsa piebilda, ka tam nevajadzētu biedēt jaukto grupu, gluži pretēji, programmas pagarinājumam vajadzētu mūs, tā sacīt, *uzasināt*. Kas mēs esam? Mēs esam Ūdensrozēs! Bet pēc katra treniņa, kad Gunna un Finns atkal devās noslīpēt savu priekšnesumu stingrā Ilsas uzraudzībā, es kavējos pie avārijas izejas, kur varēju sekot līdzī visam, ko viņi darīja, savukārt viņi nezināja, ka ir arī manā uzraudzībā. Manam skatienam nepaslīdēja garām neviena kustība. Es redzēju, kā viņi bez piepūles kustējās ūdenī, mana sieva un stikla meistars, un es redzēju arī, kā viņu pūles atstāj manus panākumus ēnā.

Kādu vakaru es tā stāvēju un, jā, lūrēju, un pie manis pielozņāja Evija, Bjērna sieva, un man bija sajūta, ka esmu pieķerts pie rokas noziegumā.

- Tu te stāvi? – viņa čukstēja.
- To es daru, jā, - atteicu tikpat klusi.

Viņa paskatījās baseina virzienā.

- Viņiem sanāk.

Es gribēju, lai viņa iet savu ceļu.

- Tā ir, jā. Ļoti labi sanāk. Lai gan Finns rullītī ir nedaudz lēns.

Evija vēlreiz paskatījās uz mani, viņas mati arvien vēl bija slapji.

- Es tikai gribēju tev pateikties.
- Pateikties?

Viņa paņēma manu roku, ātri to saspieda un nosarka.

- Mums tagad kopā ir tik labi. Man un Bjērnam.
- Patīkami to dzirdēt. Ka vismaz kādam iet labi.
- Bjērns arī saka paldies.

- Es nebiju tas, kurš personīgi nocirpa viņam apkaklīti, - es teicu.

Viņa palaida vaļā manu roku, lai ietu prom, bet tad pārdomāja.

- Vai tev viss ir labi? – viņa jautāja.
- Jā. Kāpēc jautā?

Evija, šī pārlietu entuziastiskā sieviete, kura vēl aizvien nesāja bikini, pakratīja galvu.

- Nē. Neko.

Viņa aizsteidzās prom, tikpat klusi, cik bija atnākusi.

Nekas?

Vai viņai nepietika ar to, ka viņa pateicās?

Es beidzu gaidīt Gunnu.

Tāpat es nepainterēsējos, ko daktere Vēna bija domājusi ar īsziņu, ko atsūtīja no Kopenhāgenas. *Tas biji tu, kas sāka.* Tomēr nojausma radās: es biju sācis būt patīkams. Tam vajadzēja pielikt punktu. Citiem vārdiem, turpmāk es turēju savu asistenti rokas stiepiena attālumā, bet domās devu viņai daudz iespēju ārdīties.

Kādu rītu es saskrējos ar viņu pie klīnikas.

- Kāpēc tu no manis izvairies? – viņa jautāja.
- Vai es to daru?
- Jā. Un tu neatbildi uz manām ziņām. Tu uzrakstīji ar labunakti! Ja nu esi to aizmirsis.

Daktere Vēna uzgrieza man muguru un iegāja iekšā. Durvis starp mums aizvērās. Es pagaidīju, līdz viņa izgaisa skatienam, pirms sekoju.

Pusdienlaikā man vienkārši nebija noskaņojuma peldēt un negribēju arī palikt kantorī, lai kāds mani varētu iztraucēt. Tā vietā es uzmeklēju patvērumu Oskara kungu salonā aiz karaļa pils. Oskaram vienmēr atradās kāds brīvs krēsls - vienīgais krēsls, kas

viņam vispār bija. Pārvilkts ar zilonādu. Tajā es iegrimu. Oskars uzreiz ķērās pie apcelšanas.

- Tavi mati kopš pagājušās reizes kļuvuši plānāki, - viņš teica.

Aiz loga lija lietus, uz tramvaja sliedēm un bruģakmeņiem, aprīlis, drīz maijs, drīz pienāks šis *Annus Horribilis Omme*.

- Tas nav vienīgais, kas karājas tievā pavedienā, - es teicu.
- Ko tam vajadzētu nozīmēt?
- To, ka Gunna un Finns peld duetā.

Oskars nometa šķēres un pacēla rokas pie manām acīm mazliet par daudz teatrālā un narcisistikā žestā, bet varbūt šis bija viņa pats vaļsirdīgākais brīdis.

- Un ko es teicu!
- Pēc kara visi gudri.
- Es jau pirms tam biju gudrs! Es zināju, kā tas viss aizies. Jums nevajadzēja sākt sinhrono peldēšanu!
- Nu, no šī mums jāpaņem labākais, - es teicu.

Tā bija savāda lieta, ko pieminēt, it īpaši, ja kaut kas tāds nāca no manas mutes. Es to sadzirdēju uzreiz. Pat Oskars vilcinājās šī izteiciena dēļ. Un vēlreiz paņēma šķēres.

- Starp citu, kas īsti ir tas Finns?
- Komandas jaunākais un pie tam stiklinieks. Viņš uzstādīja spoguļi mūsu guļamistabā.

Oskars spēra platu soli ap krēslu, apstājās pie sava spoguļa un pavērsa šķēres pret mani. Viņš bija pieņēmis svarā. Baltais halāts, kas vairs nebija tik balts, nostiepās ap vēderu un atgādināja koferi, ko neizdodas aiztaisīt.

- Tam Finnam ir jāpazūd, - viņš teica.
- Nerunā tā.
- Es runāju tā. Tam Finnam ir jāpazūd.
- Un nevicinies ar šķērēm, lūdzu.

Viņš turpināja vicināties ar šķērēm.

- Tam vajadzēja būt tev, kas ir duetā ar Gunnu! Vai tu to nesaproti? Tev un Gunnai! Citādi...

Teikumu viņš nepabeidza un tā vietā piespieda rokas pieri un izberzēja acis, man likās, ka viņš šo visu uztver vēl smagāk, nekā es.

- Citādi?
- Citādi tev nebūs neviena, pie kā iet mājās, - viņš klusi piebilda.

Beidzot Oskars nolaida šķēres. Pie kā es ietu, ja mēs ar Gunnu vairs nebūtu duets? Tad man, iespējams, paliktu tikai viņš.

- Vai dabūji ko Akropolē? – es jautāju.
- Vienmēr esmu apgalvojis, ka tu drīksti to teikt.
- Vai krīze ir noslīcinājusi arī Grieķijas puisius?

Oskars nolika šķēres otru reizi.

- Es domāju, ka mēs šodien varam ķerties pa taisno pie mašīnītes, - viņš teica. – Tev tāpat nav daudz, ko zaudēt.

Pēc tam es piezvanīju uz klīniku un pateicu, ka atlikušo dienas daļu esmu slims un būšu atpakaļ no rīta. Tad ilgi klīdu pa nomales ieliņām. Kad tiku līdz mājām, pie ieejas satiku Gunnu. Viņai bija slapji mati, bet ne no lietus. Viņa paskatījās uz mani tā, it kā stāvētu aci pret aci ar pilnīgu svešinieku, pie kā es viņu nevarēju vainot, ņemot vērā to, ka man bija sajūta, ka stāvu pretī pilnīgi svešai sievietei.

- Ko tu esi izdarījis? – viņa jautāja.
- Izdarījis? Es tikai atnācu nedaudz agrāk...
- Ar saviem matiem, protams!
- Ā, tas. Biju pie Oskara. Viņš mani apgrieza. Starp citu, viņš tevi sveicina. Viņš...
- Tu esi plikpauris. Pilnīgs plikpauris.

Pārvilku roku pār galvu un gandrīz salēcos, cik tā bija gluda un maiga.

- Es domāju, ka tā būs priekšrocība baseinā.
- Tāpēc mēs nēsājam peldcepures.
- Tā bija Oskara ideja.
- Nevaino viņu.

Es pagāju soli tuvāk.

- Tas nozīmē, ka tev nepatīk?

Viņa pacēla roku tā, it kā gribētu galvu aptaustīt, bet atļāva tai atkal nolaisties, un tā vietā paraustīja plecus.

- Tavi mati tik un tā bija palikuši plāni.
- Oskars teica to pašu.
- Ko par to domā tava asistente? Vai viņa domā, ka tev piestāv?

Lai ko arī es tagad teiktu, tā būtu kļūda, un es to pateicu.

- Viņa vēl nav redzējusi.

Man vajadzēja šo izbeigt. Bet es negribēju.

Pienāca vasara. Brīvdienas mēs pavadījām atsevišķi. Rudens klauvēja pie durvīm jau augustā. Es to gaidīju. Man pietrūka treniņu Domus Athletica. Briesmīgi atzīties, bet tā tiešām bija. Nezinu, kā tieši man pietrūka. Varbūt iespējas parādīt sev, vai viņiem, Gunnai, Ūdensrozēm, uz ko esmu spējīgs? Mati, starp citu, bija atauguši, diemžēl plānāki, nekā agrāk. Kādu vakaru es tos nogriezu pašrocīgi. Mēs ar Gunnu vairs kopā nenodarbojamies ar elpošanas vingrinājumiem. Tā vietā es pats katru vakaru aizturēju elpu un skaitīju sekundes. Pusdienu pauzēs es turpināju peldēt. Es sevi iegrožoju. Es atdarināju Finna kustības. Es iedomājos, ka paceļu Gunnu. Kādu vakaru es viņai pat nopirku puķes bez īpaša iemesla.

- Vai tev ir netīra sirdsapziņa par kaut ko? – viņa jautāja.
- Nē, nemaz. Kāpēc lai tā būtu?
- To tu labāk zini pats.

Es vairs neko labāk nezināju pats. Bet ir daudzi veidi kā pateikties.

No manas asistentes, dakteres Vēnas, ziņas es vairs nesaņēmu. Viņa arī nejautāja, vai mums neaiziet paņemt pa alum Bakekroenā. Nu viņa bija tā, kas izvairījās no manis. Man tas patika labāk, nekā tad, kad es biju tas, kurš izvairījās no viņas. Vienīgās reizes, kad mēs atradāmies viens otram tuvumā, bija pie operāciju galda. Kādu dienu, kad biju paplašinājis kādu sašaurinājumu, paciente pagriezās, pārstrādājusies, nervoza sieviete, pret mani un jautāja: „Vai es miršu?” Ko man vajadzēja atbildēt? Ka mēs visi mirsim? Vai, ka tu dzīvosi? Tu dzīvosi, līdz nomirsi. Dari to labāko, ko vari līdz tam. Es pakratīju galvu un atbīdīju mutes aizsegu.

- No jūsu zarnām varētu taisīt bandžo stīgas, - es teicu.

Nākamajā rītā es tiku izsaukts uz augšējo stāvu pie direktores. Viņa sēdēja taisnu muguru un skatījās manā virzienā, es saskaitīju trīs dziļas rievās uz viņas pieres un divus dažādus auskarus, kas mani padarīja nemierīgu.

- Bandžo, - viņa teica.

Es paliecos uz priekšu pāri galdam.

- Ko, lūdzu?
- Bandžo stīgas. Kā tu vispār spēji piespiest sevi ko tādu pateikt? Gatavot bandžo stīgas no zarnām.
- Nu, tas bija tikai veids kā pateikt, ka viņas zarnas ir spēcīgas un veselīgas. Un viegli skaņojamas.
- Mīļais dievs, vai tu nevarēji tā arī pateikt?
- Viegli skaņojamas?
- Ka tās ir spēcīgas un veselīgas! Kas ir ar tevi, Aksel?
- Vai paciente sūdzējās?

Direktore paskatījās ārā pa logu, uz lapām vējā, septembris tuvojās.

- Daktere Vēna, tava asistente, sūdzējās.

Es iegrīmu atpakaļ krēslā.

- Tātad tā ir pati daktere Vēna, kas par mani sūdzējās. Nu labi, jā.

Direktore pagriezās vēlreiz, auskari sašūpojās.

- Un ko tam vajadzētu nozīmēt?
- Neko. Absolūti neko.
- Vai tev ir kaut kas pret viņu?

Es apdomājos.

- Varbūt viņa nav līdz galam šeit, ja jūs saprotat, ko es domāju. Man tiešām jāsāk domāt, ka viņai nepatīk cilvēki.

Direktore papleta acis.

- Kas jums liek tā domāt? Vai viņa ir izdarījusi ko...
- Nē, nē. Tas noteikti esmu es, kas kļūdās. Viņa savu darbu dara lieliski. Aizmirsti, ko es teicu. Patika pret cilvēkiem nav obligāta. Vai arī ir?
- Vai tas nozīmē, ka jūs viens otram nepatīkat? Tādā gadījumā...
- Tas nenozīmē absolūti neko. Cilvēkmīlestība ir ārkārtīgi pārvērtēta.

Direktore atbalstīja zodu pret rokām un palika tā sēžam daudz par ilgu. Es nevarēju saprast, vai viņa bija gatava izplūst smieklos, vai arī iedot man brīdinājumu.

- Vai tev iet labi, Aksel? Vai tas ir...
- Kāpēc tu jautā?
- Ja tev neiet labi, tad mums kaut kas ar to ir jādara, vai tad ne? Tas...
- Man viss ir labi. Ne...
- Ja tu gribētu paņemt atvaļinājumu uz pāris nedēļām, es to varu noorganizēt...

Piecēlos no apvilkta krēsla.

- Man nevajag nekādu sūda atvaļinājumu! Vai tu centies no manis atbrīvoties?
- Nomierinies, Aksel. Es gribu tev tikai labāko.
- Tad liecies mierā!

Direktore atraisīja pirkstus un ārti pārļaida plaukstu aizmuguri pār muti, pirms izplūda smieklos. Kad viņa atkal spēja skaidri runāt, viņa teica:

- Sinhronā peldēšana, Aksel.
- Jā. Nu un kas?
- Tas ir absolūti pēdējais, ko es no tevis būtu gaidījusi.
- Tu mani nepazīsti.
- Mēs esam strādājuši kopā, cik ilgi sanāk, divdesmit gadus. Tā, ka...
- Un tu mani nepazīsti, - es atkārtoju.

Direktore piecēlās un atnāca apkārt galdam.

- Es tevi pazīstu tik daudz, ka zinu, ka esi labākais ķirurgs šajā ēkā. Un nu es domāju, ka tev ir ne tā mazākā krīze. Un tas ir mans pienākums, lai...
- Tātad tu domā, ka sinhronā peldēšana ir krīzes pazīme? Tad man nav, ko tev teikt. Sinhronā peldēšana ir labas sabiedrības attēlojums! Muzikāla kopiena! Cilvēciska plūsma, pēc kuras mēs tiecamies! Nav nevienas asas kustības. Nav pārrāvumu. Tikai maigas līnijas.

Apklusu un paliku stāvam, skatoties uz savu rādītājpirkstu. Ko tas tur darīja? Es to ieliku kabatā. Direktore panāca tuvāk, piesardzīgiem soļiem, it kā viņa mani negribētu iztramdīt.

- Kā iet Gunnai? – viņa jautāja.
- Spīdoši. Viņa arī ir sākusi nodarboties ar sinhrono peldēšanu. Mēs darām kaut ko kopā.
- Viņa, starp citu, ir pāris reizes zvanījusi uz šejieni.
- Uz šejieni? Šodien?
- Pusdienu pārtraukumos. Viņa mēģināja dabūt tevi rokā.
- Kāpēc viņa zvanīja uz šejieni? Kāpēc vienkārši nezvanīja man?

Direktore pienāca vēl tuvāk un pazemināja balsi, it kā tas būtu nepieciešams.

- Ar ko īsti tu nodarbojies pusdienu pārtraukumos? – viņa jautāja.

Konkurss tuvojās ātriem soļiem, un mēs trenējāmos divreiz nedēļā. Mēs pret to izturējāmos ar lielu nopietnību. Es gribēju atgādināt Ilsi, ka visam vajadzētu notikt draudzības garā, bet likos mierā. Mēs pat saņēmām mājasdarbus. Mums bija jāaizver acis un jāiedomājas kustības. Es to tāpat jau darīju, atskaitot reizes, kad tās bija Finna kustības, ko redzēju tumsā. Es domāju par to, kā bandžo skaņas skan zem ūdens.

Tad pienāca lielā diena. Gredzeni no Vejles ieradās no rīta un taisījās doties atpakaļ pēc banketa. Viņi nelikās redzami biedējoši, katrā ziņā ne vīrieši. Viņi sasēdās nostāk savā garderobes stūrī un, ja acis mani nevīla, no rokas rokā tika padota maza izmēra pudele. Viens no viņiem sēdēja vēl nomaļāk un atgādināja Toblerones kalnu. Izskatījās, ka viņam jau gana. Viņš bija dāņu platākais gredzens. Es domāju par to, ko mana māte vienmēr teica vasarā, proti, ka vajadzēja paiet vismaz divām stundām, kopš cilvēks ēdis, pirms viņš iet peldēties, vai arī nogrims kā akmens. Varbūt man to vajadzēja pateikt izsalkušajam dānim, bet es to nedarīju. Tad mēs rindas kārtībā iemaršējām zālē, kur pievienojāmos dāmām. Dāņu sievietes līdzinājās saviem vīriem. Varbūt to darījām arī mēs, līdzinājāmos savām sievietēm, par ko tomēr šaubos. Pārsteidzoši, cik sievietes bija daudz glītākas par vīriem, un likās nesaprotami, kas viņas pie mums turēja. Nevaru apgalvot, ka tika atskaņotas himnas, bet tā parasti notika. Divi pārstāvji no Skarbsborgas Sinhronā ieņēma vietas pie tiesnešu galda garākās puses. Man par izbrīnu, tribīnes bija gandrīz pilnas, ģimenes, draugi, pieņemu, ka visi, kas var rāpot un iet, un starp tiem es ieraudzīju savu asistenti, dakteri Vēnu, kas sēdēja pēdējā rindā. Pašā priekšā, blakus tiesnešiem, bija apsēdies Oskars. Es pamanīju, ka viņš līdzī panēmis spieķi, to, kuru parasti izmantoja Vecgada vakarā, droši vien skata pēc. Viņi būtu varējuši aiztaupīt sev raizes un nenākt, tie abi divi. Komandas sasveicinājās ar tiesnešiem un tika pacelti komandu vimpeli. Rūalla sieva bija uzšuvusi mūsu karogu, trīskantīgu ar diezgan vienkārša dizaina ūdensrozēm un tā. Dāņiem bija jālec baseinā pirmajiem. Izvēles programmai viņi bija izvēlējušies Kima Larsena mūziku „*Hva gjør vi nu, lille du*”, un pieveica knapi trīs minūtes, nepārsteidzot ne tehniski, ne ritmiski, bet viņu platie smaidi aplipināja visus. Mūsu prieks to nevarēja pārspēt. Mums bija jāpaļaujas uz stilu. Gredzeni guva vētrainus aplausus. Arī tiesneši bija devīgi, 7,9 un 7,7 par tehniku, un 8,1 un 8,4 par māksliniecisko saturu. Tad pienāca mūsu kārta. Mēs ieslīdējām ūdenī un ieskanējās viens no četriem gadalaikiem. Neatceros daudz no šīm trim minūtēm. Tiesneši mums nedeva vairāk par 7,5 un 7,6 par tehniku, un 8,0 un 7,9 par māksliniecisko saturu. Uzskatu, ka mēs bijām pelnījuši vairāk. Vai viesi tika vērtēti pielaidīgāk? Tas apdraudētu sinhronās peldēšanas reputāciju, lai arī cik daudz draudzības

gara te nebūtu. Pametu skatu uz Oskaru, bet viņš bija pats savā pasaulē, sēdēja ar savu zaļo propelleru un spieķi klēpī un tikpat labi būtu varējis palikt mājās. Arī daktare Vēna neskatījās manā virzienā, par ko jutos atvieglots, bet kāpēc viņa vispār bija atnākusi? Tas padarīja mani tikai vēl vairāk noraizējušos. Pirms obligātā priekšnesuma Ilsa mūs sapulcināja zem tramplīna un pieprasīja lielāku dedzību, vairāk prieka, tas bija tas, ko tiesneši no Skarpsborgas gribēja redzēt, prieku un dedzību! Gunna stāvēja man blakus un čukstēja:

- Tev gan ir auditorija!
- Mums abiem, - es atčukstēju. – Oskars arī ir te.

Tagad mēs bijām pirmie. Mēs ieņēmām pozīcijas. Vitnijas Hjūstones dziesma. Otrajās šķērītēs es nojaucos un man nācās veikt kaunpilnu pagriezienu, lai tiktu atpakaļ ritmā. Tālu prom es dzirdēju nopūtas, stenēšanu. Tās nāca no citas pasaules. Nepalīdzēja pat tas, ka komanda pārspēja pati sevi pēdējās minūtēs. Mēs tikām novērtēti skarbi un attapāmies ciparā seši ar astīti. Bjērns mēģināja mani uzmundrināt, bet es nepadevos. Gunna gan nemēģināja. Nu atlika tikai cerēt, ka Gredzeni pieļaus līdzīgu kļūdu, vēlams, divas. To viņi diemžēl neizdarīja. Tomēr viņi ātri atklāja savas vājās vietas, dāņu smaidi nespēja noslēpt trūkumus viņu obligātajā dejā. Arī viņi tika novērtēti sešinieka robežās, un atradās vadībā ar ļoti mazu rezervi. Tādējādi dueti kļuva izšķiroši svarīgi. Gunna un Finns likās saspringti un iedegušies. Es gandrīz nekad nebiju redzējis Gunnu tik saspringtu un iedegušos pirms kaut kā, katrā ziņā es nebiju tādā stāvoklī, lai varētu atcerēties. Kopā viņi staroja. Lai gan jotos lepns par sievu, man tas nepatika. Viņi sasveicinājās ar tiesnešiem un dāņu konkurentiem, arī nesaderīgu pāri. Nespēju tur būt. Mēģināju nodibināt acu kontaktu ar Oskaru, bet viņš vienkārši sēdēja, izskatījās baigs un vicinājās ar savu mulķīgo spieķi. Daktare Vēna laikam bija nākusi šeit speciāli, lai mani ignorētu. Tāpēc es meklēju patvērumu ģērbtuvē. Tur sēdēju stūrī un gaidīju, kad izdzirdēšu to briesmīgo bandžo, bet tas ilgi nesākās. Tā vietā skriešus parādījās Bjērns. Viņš māja ar rokām.

- Finns ir satraumējies! – viņš sauca. - Finns ir, velns parāvis, satraumējies! Tev jānāk!

Mēs ieskrējām zālē. Tas bija šausmīgi. Man nācās izlauzt sev ceļu. Izrādījās, ka Finns bija paklupis un nokritis uz kāpnēm pa ceļam no tiesnešu galda uz baseinu. Nokritis pamatīgi. Viņš gulēja, izplājies pa grīdu. Gunna bija uz ceļiem viņam blakus un pilnīgā

panikā. Man nācās nostumt viņu malā, lai iegūtu vietu un mieru strādāt. Finna ceļgals jau bija uzpampis, un zilums izpletās tālāk pa kāju, kas varēja norādīt uz izmežģījumu. Piedevām viņam bija nobrāzta piere, viņš runāja neskaidri, vienkārši murmināja, tāpat viņam neizdevās nostāties uz kājām. Kā ārsts es nekādā gadījumā nevarēju viņu sūtīt atpakaļ ūdenī, pat ja mēs pārceļtu programmu par pusi vai pilnu stundu. Ceļgals bija viena lieta, bet ar galvu bija pavisam ļauni. Kritienā viņš droši vien guvis smadzeņu satricinājumu. To es varēju pateikt diezgan skaidri. Finns tika pārnesti uz garderobi. Gunna uzvedās histēriski.

- Ko lai mēs tagad darām? – viņa sauca. – Ko lai mēs tagad darām?

Ak, mazā, es domāju.

Tad es pamanīju, ka Oskara krēsls, kas atradās tieši blakus incidenta jebšu negadījuma vietai, bija tukšs. Viņš stāvēja pie avārijas izejas un daži skatītāji mēģināja saplēst viņu gabalos. Viņš, protams, mēģināja atkauties ar spieķi. Atmosfēra likās nokaitēta. Es steidzos uz turieni, un acīmredzot mana medicīniskās personas statusa dēļ, situācija nomierinājās. „Tā ir viņa vaina,” kāds nomurmināja, kamēr ļaudis atkāpās. Viņa vaina? Arī Oskars gribēja doties, bet es viņu apturēju.

- Kas notiek? – es jautāju.

Viņš pateica ko mulsošu:

- Kad parādās iespēja, - viņš vienkārši noteica.

Es atstāju Oskaru stāvēt un devos atpakaļ pie Iļsas un Gunnas, un pārējām Ūdensrozēm. Es biju pieņēmis lēmumu.

- Es piesakos Finna vietā, - teicu.

Visi skatījās uz mani, arī Gunna, kas joprojām likās aizsūsusies un nemierīga.

- Tu? – viņa izdvesa.

Citi pamāja, tas bija saprotams jautājums, tu?

- Es pusdienu pārtraukumos trenējos. Tas ir tas, ko es darīju. Es mācījos duetu pusdienu pārtraukumos!

Gunna pienāca tuvāk.

- Jā, to tu esi gan darījis. Kopā ar savu mazo asistenti!
- Nē, es mācījos duetu viens!

Es ar skatienu meklēju dakteri Vēnu, bet viņa acīmredzot bija aizgājusi.

Gunna pienāca vēl tuvāk, un es nezinu, vai biju vienīgais, kas to dzirdēja:

- Tu stāvi aiz visa šī, - viņa teica.

Katru dienu kopš šīs nolādētās dienas, un katru nakti, kad esmu gulējis nomodā (un tāda ir bijusi katra nolādētā nakts), es domāju par to, ka tas bija pēdējais, ko viņa man pateica - *tu stāvi aiz šī visa*. Un pēdējais, ko es viņai teicu, bija: *nē, es trenējos duetu viens*. Viens izteikums bija patiess, otrs nē, bet kāda gan tagad starpība? Tas vairs nav svarīgi. Nekas vairs nav svarīgi.

To es saprotu tagad, kad es esmu uzrakstījis visus šos daudzus vārdus, šos vārdus, ko esmu atstājis aiz sevis, lai nonāktu pie teikumiem, ko rakstu Ziemassvētku vakarā, atrodoties mājās viens, un es nevaru neko citu, kā tikai padarīt tos tik īsus, cik iespējams:

Tiesneši mani atzina par derīgu rezervistu. Es saņēmu aplausus no publikas, kas bija atgriezusies savās vietās, atskaitot Oskaru un dakteri Vēnu, kurus nekur nemanīja. Prieks. Gunna un es ieslīdējām ūdenī. Es sāku spēcīgi. Viņa bija saspringta un stingra, viegli trīcēdama kā vadiņš. Sākās bandžo. Es lēni grimu, vēl aizvien turot Gunnu, pirms viņa saņēmās un ieņēma savu pozīciju aiz manis. Mēs izveidojām apli, ar attiecīgi labo un kreiso roku augšā. Tik tikko spēju turēt Gunnai līdzi. Tad mēs ienirām pirmo reizi, pagriezāmieš un veicām dubultās šķērītes. Tālu prom dzirdēju aplausus, kamēr bandžo nāca tuvāk un tuvāk: hlors darbojās kā bojāts pastiprinātājs, skaņa tika izkropļota citā tonalitātē, tāpat kā ūdens virsma ietekmē gaismas krišanas leņķi. Es nekad neaizmirsīšu bandžo zem ūdens. Mēs aizskaitījām tieši līdz divdesmit, pirms uznirām. Es turēju Gunnu

ap gurniem, devu viņai papildus grūdienu, un manās rokās viņa uztaisīja jūraszirdziņu, kas lika publikai piecelties kājās. Tajā brīdī es sajutu skaidru un spēcīgu laimi. Vai Gunna sajuta to pašu? Es ceru, ka jā. Es lūdzu Dievu un ko tik vēl ne, lai viņa arī sajustu laimi tieši tajā brīdī, jūraszirdziņā. Kas attiecas uz laimi, parasti es eju apkārtceļus.

Mēs pabeidzām jūraszirdziņu, veicām trīs peldēšanas kustības, neviena vilnīša, neviena vilnīša, tikai līdzens ūdens, atbalstījāties, apstājāties vienkāršā zvaigznītē, pirms atkal ienirām un sagatavojāties finālam, tā sauktajai dubultajai ūdensrozei, Ilsa's firmas kustībai. Mēs tuvojāties atvēlētā laika robežai, trīsarpus minūtēm. Mums bija jāiegūst spēks un paātrinājums, lai turētos gandrīz taisni ūdenī, kad uznirām. Es vairs nedzirdēju bandžo. Uz brīdi nesapratu, kurš kuru turēja apakšā. Un tad es vairāk nespēju. Atlaidos un izniru, droši vien neeleganti, paspēju tikai ieraudzīt Ilsa's izbrīnīto un ne mazāk vīlušos seju, kad izniru viens. Gunna palika. Tad samanīju viņas ēnu lēni tuvojamies dibenam, tam, ko mēs nedrīkstājām izmantot. Viņu diskvalificēja! Ko es rakstu? Lēni, bet noteikti sākās panika. Viss notika lēni. Viss bija aizkavēts un pārāk lēns. Man nepietika elpas, lai ienirtu. Bjērns un Rūalls metās ūdenī. Viņi izvilka Gunnu virs zemes. Virs zemes? Viņa gulēja uz paklājiņa tribīņu priekšā, bāla un sausa, lai gan no viņas pilēja ūdens, lūpas lielas, gandrīz zilas - pazīme, es taču zināju pazīmes! Pēkšņi daktere Vēna atkal bija tur. Viņa sēdēja uz ceļiem, pārlietusies pāri cietušajai, pāri Gunnai, sirds masāža, mute uz mutes. Tas nepalīdzēja, mirusi, jau mirusi, mirusi baseina dibenā, kāds kļiedza. Atkal klusums. Tad sirēnas. Kurš piezvanīja ātrajai palīdzībai? Es? Nē. Es tikai stāvēju ceļā. Daktere Vēna piecēlās. Es sastingu. Kādam bija mani jātur. Neatceros neko vairāk, pirms gāju pa koridoru Universitātes slimnīcā, vēl aizvien saldams, es pat neatceros, ko biju uzvilcis mugurā, es, protams, biju pārgērbies. Kolēģis un māsiņa pavadīja mani uz morgu. Es gribēju viņu redzēt vēlreiz. Tikko nomazgāta. Saķemmēti mati. Pelēka āda. Violetas lūpas. Tā, it kā viņa būtu no cita materiāla, nekā cilvēks. Esmu redzējis daudz mirušo. Bet viņi mani neietekmēja. Gunna mani ietiekēja. Es sabruku, visiem redzot.

Viņa tika apglabāta nedēļu vēlāk.

Mūsu draugi atnāca. Bet es vairs nezināju, vai tie ir mani. Un kura draugi viņi bija?

Nāves cēlonis: sirdstrieka, ne noslīkšana.

Tāpat par to tika runāts. Es nezinu, kas tika runāts. To, ka es viņu biju pārāk ilgi turējis zem ūdens? Katrā ziņā, neko par duetu. Es tikai zinu, ka par to tika runāts.

Es paņēmu atvaļinājumu, kā bija ieteikusi direktore.

Man bija pārāk daudz laika, un tāpēc es šo rakstu.

Kādu nakti es sapņoju par baseiniem, tukšiem, slīpiem baseiniem, bet tā nebija Gunna, kas gulēja uz zaļajām, netīrajām flīzēm, tas bija bērns, šie sausie baseini bija pilni ar bērniem, un miegā es nebiju spējīgs atšķirt dzīvus no mirušajiem. Es kliežu. Mana balss tika atsviesta atpakaļ uz turieni, no kurienes tā nāca. Tam vajadzēja būt politiskam sapnim, par sabiedrību, kas neatļaujas piepildīt baseinus ar ūdeni, kas nemāca saviem pilsoņiem peldēt. Bet tā vietā redzēju bezgaisa murgu. Es strauji pamodos pamestajā, aukstajā guļamistabā, tvēru pēc elpas un redzēju savu ēnu Finna spogulī.

Vecgada vakarā es aizbraucu pie Oskara. Tā tomēr bija viņa kārta taisīt ballīti. Nezinu, uz ko es cerēju vai gaidīju. Bijām tikai mēs, un tā nebija nekāda ballīte. Bet viņam vismaz bija pieticis prāta nolikt prom to smieklīgo spieķi. Es to nepieminēju. Mēs dzirdējām karaļa uzrunu. Tā bija tieši tāda pati, kā pirms tam, bet nekas vairs nebija kā pirms tam, karaļa vārdi man likās citādāki, gandrīz draudīgi, viņš vairs nesveicināja kapteiņus, jūrniekus, vientuļos, vecos, jaunos pilsoņus un Janu Maijenu, bet sveicināja norvēģu zaldātus grūtajās misijās ārpus mūsu robežām. Oskars izslēdza aparātu.

- Kāpēc karalis nekad nesveicina frizierus? – viņš teica.
- Vai tev liekas, ka vajadzētu?
- Padomā par to. Visi, es domāju, pilnīgi visi ir bijuši vai ies pie friziera. Mēs esam vienīgā profesija, bez kuras neviens nevar iztikt.
- Nu tu nedaudz pārspīlē.
- Nē, nemaz. Agrāk vai vēlāk visi atnāk pie friziera. Un tāpēc es domāju, ka mēs esam pelnījuši nelielu sveicienu. Ne medaļu, vienkārši nelielu sveicienu. Tas ir viss, kas man vajadzīgs.
- Jā, jā.

Oskars ielēja vēl šampanieti.

- Par to runājot, tu, šķiet, esi mēģinājis sevi apcirpt kopš pēdējās reizes?

- Vai to var redzēt?
- Dārgais draugs, tu mani apvaino. Kas tiek greizi nogriezts, greizi izaug.
- Es domāju, ka drīzāk kļūst plānāks.
- Nevienmērīgi un plāni diemžēl nav pretstati. Nu tad?

Oskars spēra nelielu soli uz durvīm.

Mēs nogājām lejā uz salonu pirmajā stāvā. Kamēr Oskars atrada šķēres un ķemmi, es nevarēju nepamanīt vēstuli, kas visu apskatei gulēja uz letes. Tā bija no Finna advokāta. Finna advokāte bija Viltiece. Viņa bija dabūjusi sev jaunu klientu. Nu jā. Vēstule bija rupji formulēta. Cietušais, tāpat Finns, stikla meistars bez tetovējuma, iesūdzēja Oskaru par zaudētajiem ienākumiem un citādi nodarītajiem zaudējumiem. Viņam bija vairāki liecinieki, kas redzējuši Oskaru paklupinot Finnu ar spieķi. Es to negribēju lasīt. Es to nepieminēju Oskaram, un viņš arī neiesāka par to runas. Viņš stāvēja aiz krēsla un jautāja:

- Kā parasti?
- Jā. Nocērt man galvu vispirms, vēlams īsāk uz kakla.

Pusnaktī mēs saskandinājām vēlreiz. Stāvējām pie loga un vērojām neglītās gaismas pār pilsētu.

- Un kāda būs tava jaungada apņemšanās? – jautāja Oskars.
- Es būšu patīkamāks.
- Lūdzu neesi.
- Un tava?
- Es pārdošu salonu un pārceļšos uz Hellām.

Kad devos mājup starp izdegušajām raķetēm un tukšajām šampanieša pudelēm, es domāju par to, ka es Gunnu pazaudēju divreiz. Pirmo reizi, kad viņa vēl bija dzīva, un otro, kad viņa nomira.

Epilogs

Es atgriezos darbā februārī. Nebija jēgas palikt mājā, kura pletās arvien lielāka un lielāka. Drīz man tur vairs nebija vietas. Daktare Vēna bija aizgājusi no klīnikas un sākusi strādāt sabiedriskās veselības iestādē kā ģimenes ārste Toienas rajonā, kā jau ideāliste, kas viņa bija. Nu viņai bija jācilā telefons vismaz vienreiz divu minūšu laikā. Tā izlēmis departaments. Es viņai nezvanīju. Mans jaunais asistents ieradās pa taisno no studijām, un viņam drebēja kreisā roka. Bet viņš gatavoja labu kafiju un lika man mieru pusdienu pārtraukumos. Kopumā visi man lika mieru, atskaitot pacientus, un lai tā arī būtu.

Kādu dienu manā kabinetā sēdēja vīrietis. Nodevis asinis laboratorijā, un nu atradās šeit. Es knapi viņu atpazinu, tas bija grūti, un tikai tad, kad viņš stādījās priekšā, man atausa atmiņā, kas viņš bija. Tas bija rakstnieks. Kopš pagājušās tikšanās reizes viņš bija kļuvis par citu cilvēku, slaidis un elegants, veselīgāku sejas krāsu, skaidrām acīm, un pat viņa drēbes bija jaunas un laikam atbilstošas. Viņš, acīmredzot, bija sekojis manam padomam, varbūt pat nedaudz par daudz.

- Paskat, - es teicu.
- Jā, paskat.
- Vai tik jūs neesat arī atmetis smēķēšanu?
- Diemžēl, ne pavisam. Vakara cigarete šad un tad.
- Joprojām labi! Man jābūt uzmanīgākam ar to, ko saku saviem pacientiem.
- Kāpēc tā?
- Es neesmu pieradis, ka viņi mani klausā.

Rakstnieks iesmējās.

- Es būtībā gribēju tikai pateikties. Par moralizējošajiem un buržuāzistiskajiem padomiem, ar kuriem nācāt klajā.

Nu bija mana kārtā smieties.

- Tas jums nav jādara. Bet vēl viens padoms. Piesargieties.
- Piesargāties?
- Kad esat tik augstu, cik jūs esat tagad, ceļš lejup ir īsāks.

Kādu brīdi viņš sēdēja domīgs, pirms atkal ierunājās:

- Ja es varu jums kaut kā atlīdzināt, tikai pasakiet.

Ko viņš ar to domāja? Vai viņš domāja, ka man vajag parakstītu grāmatu? Bet es viņu tomēr turēju pie vārda.

- Varbūt jūs varat izlasīt kaut ko, ko es esmu rakstījis un...

Viņš mani pārtrauca.

- Vai jums ir mērķis?
- Kāds mērķis?
- Kļūt par rakstnieku?
- Pilnīgi noteikti ne. Tas tikai tā.
- Tad varu izlasīt. Bet es paturu tiesības uzstādīt brutālu diagnozi.

Asins analīžu rezultāti parādījās manā ekrānā. Viss bija vislabākajā kārtībā, atskaitot D vitamīna līmeni, kas bija zems, uz 62. Iespējams, gadalaika dēļ. Es šā vai tā uzrakstīju recepti D-vitamīna bagātinātājam, viena kapsula divas reizes nedēļā.

Nosūtīju rakstniekam savu stāstu tajā pašā vakarā. Nedēļu vēlāk es no viņa saņēmu ziņu. Viņš gribēja satīties nākamajā piektdienā Bakekroenā. Vai tam bija jēga? Tomēr devos turp, cerēdams neieskriet Viltnieces apkampienos, kaut arī īstenībā man bija vienalga. Atradu viņu uz balustrādes. Viņš dzēra alu. Es apsēdos.

- Ak tad tomēr? – es teicu.
- Ne ne. Es tikai ieklausījos jūsu pēdējā padomā.
- Ak tā? Un tas bija?
- Piesargāties, lai dzīve par ātru neietu lejup. Tāpēc es to daru solīti pa solītim. Vai kaut ko gribēsiet, kamēr saņemsiet recenziju?
- Sastādīšu jums kompāniju.

Rakstnieks atnesa divus alus un arī divus stipros. Mēs pacēlām stipros un saskandinājām.

- Mazliet ātrāk jau arī nebūs nekāda skāde, - viņš teica.

Tad autors nolika priekšā manu manuskriptu. Es gaidīju. Beigu beigās viņš pārlicās pār galdu un sāka ar mani runāt.

- Tas sākās kā joks, bet beidzās kā traģēdija.
- Jā. Un kas?
- Tas nav panesams. Ka Gunna nomirst baseinā. Tas vienkārši ir par daudz.
- Bet tas tā notika, - es teicu.

Rakstnieks atlicās atpakaļ un papurināja galvu.

- Tā runā bērni.
- Bērni? Ko jūs ar to domājat?
- Literatūrā šādi pretstati nav labi. Gluži pretēji. Visbiežāk tie ir garlaicīgi, maz ticami, neērti, sentimentāli un valdonīgi.
- Bet tieši tas arī notika!

Rakstnieks nopūtās.

- Tad es izsaku savu dziļāko līdzjūtību. Neredzēju nekrologu. Citādāk es būtu atnācis uz bērēm.
- Paldies.

Viņš noņēma brilles un aizsmēķēja.

- Pa to laiku, - viņš teica. – Literatūra ir par to, kas notiek pa to laiku. Sākums un beigas būtībā ir diezgan nesvarīgas. Katrs idiots var uzkleksēt sākumu un beigas, bet tam, kas notiek pa vidu, tam vajadzīgs vairāk. Jo tieši starp sākumu un beigām viss notiek.
- Vai tagad jūs ar sevi neesat pretrunās?
- Tālu no tā. Tu domā, ka esi smieklīgs, kad iesāc, un dziļš, kad pabeidz. Un tajā pašā laikā pats redzi, ka visu, ko tu raksti, tu raksti tikai un vienīgi, lai nonāktu līdz beigām. Vai zini, kā tas saucas?
- Nē. Nu, varbūt.
- To sauc par terapiju. Vai vēl ļaunāk, par sēru konsultācijām. Tu raksti, lai kaut kam tiktu pāri. Un tas ir labi. Bet no tā ne vienmēr sanāks literatūra.
- Kā jau teicu, man nav ambīciju.

- Tam es neticu. Citādi tu man nebūtu parādījis manuskriptu. Un vispār tu neesi ne viens, ne otrs.
- Ne viens, ne otrs?
- Ne smieklīgs, ne dziļš.

Ja šie vārdi būtu nākuši no manas mutes, tas nozīmētu nāves spriedumu, maksimums nedēļu, ko dzīvot.

Rakstnieks pārmeta lapas pāri galdam.

- Vienkārši izmet tās, - es teicu.
- Tu pats to vari izdarīt.

Sarullēju manuskriptu un iebāzu to žaketes kabatā.

- Tātad, ko vēl tu man iesaki? Atskaitot izmešanu?
- Tas zilais, Finns, viņa tetovējums, tu ar to būtu varējis izdarīt vairāk.
- Viņš diemžēl nav zilais.
- Ak tā? Tad...
- Ne sūda nav iespējams atšķirt.
- Tad es domāju, ka tev vajadzētu iet mājās un mainīt viedokli.
- Vecus viedokļus ir grūti mainīt, - es teicu.

Rakstnieks pasmaidīja pirmo reizi, kopš es apsēdos, un nu es piecēlos.

- Nu tu beidzot pateici ko patiesu!

Mājupceļā, kad izmetu manuskriptu pie benzīntanka, es nodomāju: ne divas, bet trīs reizes es pazaudēju Gunnu. Pēdējā bija, kad es šo rakstīju.

Kad pārrados mājās, uz piebraucamā ceļa stāvēja Finna auto. Man vajadzēja sev atgādināt par savu jaungada apņemšanos būt patīkamākam cilvēkam, savādāk būtu izdauzījis lukturi vai ietriecis dūri mašīnas jumtā. Vai tad tas nebija padoms, ko ieteica rakstnieks, proti, mainīt perspektīvu? Finns vismaz bija gana saprātīgs, lai paliktu sēžam pie stūres, kamēr Gunna, turpretī, stāvēja un raustīja durvis, jo laikam domāja, ka savā vientulībā tās neslēgšu ciet. Finnam, protams, vajadzēja nolaist logu.

- Viss kārtībā, Aksel?

Tas nebija viņš, kuram jābūt patīkamam, tas biju es, jo viņam tas tāpat sanāca.

- Ir kas tāds, par ko esmu domājis, - teicu.
- Jā?
- Tas tetovējums, kura tev vairs nav, kā tu to galu galā dabūji?
- Nu beidz.
- Nopietni. Es tiešām gribu zināt.
- Dzērumā Kopenhāgenā. Der?
- Ak vai. Tas bija neapdomīgi. Starp citu, vai Gunna to zina?

Finns uzrullēja logu. Gunna man uzsauca savā nepacietīgajā balsī. Kā viņa uzdrošinājās?! Piegāju pie viņas, skaitīdams katru soli.

- Ko tu gribi?
- To tu labi zini. Savākt pēdējās mantas.
- Tu esi savākusi pēdējās mantas. Ej.
- Nesāc.
- Es nesāku. Es beidzu.

Atslēdzu durvis, un viņa pamanījās paslīdēt man garām, lai tiktu iekšā.

Mēs palikām stāvēt, gandrīz bez elpas, priekšnamā un skatījāmies viens uz otru.

- Te vēl ir dažas plates, kas ir manas, - viņa teica.
- Vari paņemt līdzī arī spoguļi. Es to vairs neizmantoju.
- Vai mēs, pārmaiņas pēc, nevarētu to darīt pareizi?
- Tu zini, ka es tevi mīlu?

Gunna mani ieplaukāja, pirms, ar gandrīz nepārtrauktu, lēnu kustību, tā, it kā mēs būtu zem ūdens, piespieda pieri man pie krūtīm, un es vilcinoties uzliku roku uz viņas kakla un vēlreiz atkārtāju to, ko biju tikko teicis.

NOBEIGUMS

Bakalaura darba svarīgākais uzdevums bija veikt kvalitatīvu Larsa Sobija Kristensena novels “Duets” tulkojumu un iepazīties ar galvenajām problēmām, ar ko saskarās tulkotāji tulkojuma izstrādē.

Strādājot pie bakalaura darba, pētījumu gaitā sniegtas atbildes uz abiem pētniecības jautājumiem. Ir atrastas vairākas Larsa Sobija Kristensena rakstīšanas stila iezīmes. Starp tām minamas viņa apziņas plūsmai līdzīgā teikumu uzbūve un darbu varoņu ironiski humoristiskais skatījums uz dzīvi un uz sevi. Tāpat rakstnieka darbos telpa, kurā tiek risināti notikumi, ir vietas, kurās Sobijs Kristensens pats ir dzīvojis. Uz jautājumiem, kādas tulkošanas metodes ir pielietojamas Larsa Sobija Kristensena noveles “Duets” tulkojumam, un kādas problēmas rodas šīs noveles tulkošanas procesā un kādi ir veiksmīgākie to risinājumi, atbildes sīkāk analizētas otrajā nodaļā. Bakalaura darba autore ir analizējusi frazeoloģismu, pieklājības uzrunas formu un lamu vārdu problemātiku. Tāpat nonākts pie secinājuma, ka noveles „Duets” tulkojumā, visefektīvākais tulkošanas paņēmiens ir uz autoru orientēts. Bakalaura darba uzdevumi ir izpildīti, tāpat ir atbildēti darba pētniecības jautājumi.

Izvēršot pētniecības daļu plašāk un pētot tēmu dziļāk, paveras turpmākās pētniecības iespējas. Varētu iztulkot visas noveļu krājuma “Vietas izjūta” noveles. To darot, bakalaura darba autore gūtu plašāku skatījumu un tulkošanas problēmu analīzes iespējas. Lielāks tulkoto noveļu skaits atklātu vairāk tulkošanas problemātikas nianšu un ļautu izdarīt konkrētākus secinājumus. Tāpat bakalaura darba autore labprāt veiktu kāda Larsa Sobija Kristensena romāna tulkojumu. Tāpat ir iespējams turpināt izziņāt dažādus tulkošanas teorijas materiālus, lai nākotnē varētu veikt kvalitatīvākus tulkojumus. Tāpat bakalaura darba autore vēlas vairāk pētīt mūsdienu tendences literatūrā un tās tulkošanā, kā arī izziņāt vairāk teorijas, kas saistīta ar lamu vārdu un slenga tulkošanu uz latviešu valodu, jo autore labprāt nākotnē nodarbotos ar daiļliteratūras tulkošanu, kurā neizbēgami būtu atkal jāstāpās ar šīm pašām problēmām. Aplūkojot teorētisko bāzi, kas ņemta par pamatu šī bakalaura darba izstrādē, atklājas, ka informācijas par to, kā rīkoties, tulkojot daiļliteratūru no norvēģu uz latviešu valodu, ir ļoti maz. Pārsvarā visa pieejamā informācija ir par tulkojumiem no angļu un krievu valodas.

Bakalaura darba izstrādes gaitā ir radies secinājums, ka lai gan tulkojumu ir iespējams veikt arī nepārzinot tulkošanas teorētisko bāzi, tomēr bez tās tulkojums pilnīgi noteikti nerasniegs gana augstu kvalitāti un ļoti iespējams, ka lasītājam nebūs pieņemams. Veicot tulkojumu, tulkotājam katrs izvēlētais darbs ir jāanalizē nebalstoties uz iepriekšējo tulkošanas pieredzi, un jāatrod tieši šim individuālajam darbam piemēroti tulkošanas paņēmieni, atkarībā no izvēlēta teksta mērķauditorijas, teksta tipa un citām kvalitātēm. Izvēlēta tēma ir interesanta, un tajā ir vēl ļoti daudz, ko izpētīt.

KOPSAVILKUMS

Darba mērķis bija radīt kvalitatīvu Larsa Sobija Kristensena noveles „Duets” tulkojumu no norvēģu valodas latviešu valodā. Lai mērķi sasniegtu, tika aplūkota noveles “Duets” autora Larsa Sobija Kristensena biogrāfija, kā arī veidots viņa literārās darbības pārskats. Tāpat tika veikts tulkojums, kura gaitā tika atlasītas un izanalizētas galvenās ar šīs noveles tulkošanu saistītās problēmas, izmantojot dažādu autoru piedāvātās teorētiskās atziņas.

Pirmajā nodaļā ir raksturota Larsa Sobija Kristensena daiļrade, autora individuālā literārā stila galvenās iezīmes, kā arī raksturots noveļu krājums “Vietas izjūta” un sniegts pārskats par krājuma noveļu kopīgajām iezīmēm. Secināts, ka tulkotāja zināšanas par tulkojamā darba autoru un autora daiļradi kopumā, dod iespēju iedziļināties avottekstā un radīt kvalitatīvāku tulkojumu.

Otrajā nodaļā pamatota tulkošanas paņēmieni izvēle darbā tulkotajai novelei, kā arī sniegts pārskats par īpašvārdu, lamu vārdu, frazeoloģismu un uzrunas formu problemātiku. Raksturotas un analizētas galvenās problēmas, ar ko saskārās bakalaura darba autore, tulkojot noveli “Duets”. Nonākts pie secinājuma, ka, lai radītu kvalitatīvu tulkojumu, katram tulkojamajam darbam ir nepieciešama individuāla pieeja, tāpat ir jāņem vērā atšķirības starp tulkošanas procesā iesaistītajām valodām un kultūrām.

Trešajā nodaļā sniegts Larsa Sobija Kristensena noveles “Duets” tulkojums latviešu valodā.

Nobeigumā sniegtas autores atziņas par pētījumu gaitu, veidojot bakalaura darbu, kā arī nākotnē iespējamie turpmākie aplūkojamās tēmas attīstības ceļi.

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Saabye Christensen, Lars. Duett. Fra: *Stedsans*. Oslo: Capellen Damm, 2013.
2. Baker, Mona. *In Other Words: A coursebook on translation*. New York: Routledge, 2011.
3. Bērziņš, Pēteris. *Angļu – latviešu necenzētās leksikas skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Avots, 2003.
4. Campbell, Hugh. *The City and the Text in Curating Architecture and the City*. New York: Routledge, 2009.
5. Chiaro, Delia. *Translation, Humor and Literature*. New York: Continuum International Publishing Group, 2012.
6. Eco, Umberto. *Experiences of Translation*. Toronto: University of Toronto press, 2001.
7. Elsberga, Solveiga. Pēcvārds. No: *Pusbrālis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005. 710.-716. lpp.
8. Fawcett, Peter. *Translation and Language*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1997.
9. Gutt, Ernst-August. *On the Impossibility of Practising Without Theory. On the relationships between translation theory and translation Practice*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2005.
10. Guttu, Tor. *Norsk ordbok*. Oslo: A/S Gyldendal norsk forlag, 1998.
11. Kirkeby, Willy A. *Norsk – engelsk stor ordbok*, Oslo: A/S Gyldendal norsk forlag, 1986.
12. Levý, Jiří. *The art of Translation*. Amsterdam: John Benjamins B.V., 2011
13. Munday, Jeremy. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. Routledge, New York, 2008.
14. Newmark, Peter. *A Textbook of Translation*. Kxeter: Wheaton & Co. Ltd, 1988.
15. Oga, Jānis. Pārskats par latviešu literatūras tulkojumiem svešvalodās. No: *Valoda tulkojumā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2015. 211.-218. lpp
16. Palumbo, Giuseppe. *Key terms in translation studies*. New York: Continuum International Publishing Group, 2009
17. Pym, Anthony. *Exploring translation theories*. New York: Routledge, 2010

18. Rožkalne, Anita. Tulkotāja misijas izjūta un valoda. No: *Valoda tulkojumā*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2015. 227.–236. lpp.
19. Rus, Andra-Lucia. *The City in the Novels of the Norwegian Writer Lars Saabye Christensen*. Bachelors thesis. Cluj-Napoca: Babeş-Bolyai University, 2009.
20. Savory, Theodore Horace. *The Art of Translation*. Philadelphia: Dufor Editions, 1960.
21. Silverstein, Michael. Of nominatives and datives: universal grammar from the bottom up. *Amsterdam Studies in the theory and history of linguistic science*. Amsterdam: John Benjamin publishing company, 1993. pp 465.-498.
22. Sīlis Jānis. Tulkojamības problēma „netulkojamos” tekstos un dažās latviešu folkloras reālijās. *Linguistica Lettica*. 10. Rīga: Latviešu valodas institūts, 2002.
23. Sīlis, Jānis. *Tulkojumzinātnes jautājumi: Teorija un prakse*. Ventspils: Ventspils Augstskola, 2009.
24. Sobijs Kristensens, Larss. *Pusbrālis*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2005.
25. *Valodniecības pamatterminu skaidrojošās vārdnīca*. Rīga: Valsts valodas aģentūra, LU Latviešu valodas institūts, 2007.
26. Veisbergs, Andrejs. Literārā valoda, standartvaloda, normas. No: *Literārā valoda un normas lingvistiskajā praksē: Eiropas pieredze un tradīcijas*. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2014. 7.-21. lpp.
27. Zauberga Ieva. Tulkojumvalodas stilistiski strukturālā neviendabība. No: *Linguistica Lettica*. 5. Rīga: Latviešu valodas institūts, 1995. 215.-222. lpp.
28. Zauberga Ieva. *Tulkošanas teorija praksē*. Rīga: Latvijas Universitāte, 1996.
29. Zauberga Ieva. Globalizācijas ietekme uz citvalodu īpašvārdu atveidi latviešu valodā. *Linguistica Lettica* 13, 2004. 110.-120. lpp.
30. Zauberga Ieva. *Theoretical Tools for Professional Translators*. Riga: The University of Latvia, 2004.

Izmantotie interneta resursi

1. *Christensen, Lars Saabye*. Pieejams:
http://www.forfatterweb.dk/oversigt/christensen-lars-saabye/print_zsaabye00
 [Skatīts 2016, 23. apr.].

2. Norsk Forfattersenturm. *Lars Saabye Christensen*. Pieejams:
https://snl.no/Lars_Saabye_Christensen [Skatīts 2016, 23. apr.].
3. Elsbergs, Jānis. *Dinamiskā ekvivalence lamu tulkošanā: praktiķa piezīmes*.
Pieejams:
http://satori.lv/raksts/1984/Janis_Elsbergs/Dinamiska_ekvivalence_lamu_tulkosana_praktika_piezimes [Skatīts 2016, 30. apr.].
4. Shalev, Amichai. *Five questions for Lars Saabye Christensen*. Pieejams:
<http://www.haaretz.com/jewish/books/five-questions-for-lars-saabye-christensen-1.344045> [Skatīts 2016, 25. apr.].
5. Šlāpins Ilmārs. *Lamu vārdu funkcionalitāte latviešu un krievu valodās*. Pieejams:
http://satori.lv/raksts/2003/Lamu_vardu_funkcionalitate_latviesu_un_krievu_valodas [Skatīts 2016, 30. apr.].

SUMMARY

The Aim of the Bachelor Paper is to provide a precise translation of the novelle “Duett” by Lars Saabye Christensen from Norwegian into Latvian. Lars Saabye Christensen's biography was reviewed as well as an overview of the author's literary practice was made to achieve the aim. The novel was translated, the main translation difficulties were selected during the process and analyzed by using theoretical claims from various authors.

The First chapter focuses on the characteristics of Lars Saabye Christensen's writings, main aspects of the author's individual literary style as well as the characteristics of novella collection “Stedsans” and an overview of the mutual aspects in the collection's novelles. The conclusion is drawn that the translator's knowledge of the novelle's author and his writings altogether sustain an opportunity to approach the source text more throughout and provide a more precise translation.

The Second chapter affirms the reasons for the translation strategies used to translate the novella in the Bachelor Paper as well as an overview of difficulties of proper names, profanities, idioms and address types. Main difficulties that the author of the Bachelor Paper experienced while translating the novella “Duett” are described and analyzed. A conclusion is made that each translation requires individual approach in order to provide a quality translation as well as the differences between the languages and cultural realias have to be taken into account during the translation process.

The Third chapter is the translation of the novella “Duett” by Lars Saabye Christensen into Latvian.

The Epilogue provides the author's conclusions about the research during the Bachelor Paper's process as well as possible approaches for the topic's further development.

SAMMENDRAG

Målet med denne Bachelor oppgaven er å gi en presis oversettelse av novellen «Duett», skrevet av Lars Saabye Christensen, fra Norsk til Latvisk. For å nå målet ble Christensens biografi gjennomgått, samt en oversikt over forfatterens litterære praksis. Novellen ble oversatt, og hovedproblemene ved oversettelsen ble utvalgt i løpet av prosessen, og analysert ved hjelp av teoretiske påstander fra forskjellige forfattere.

Første kapittel fokuserer på kjennetegnene ved Lars Saabye Christensens verk, hovedaspektene ved forfatterens individuelle skrivestil og kjennetegnene ved novellesamlingen «Stedsans», og et overblikk over de gjensidige aspektene over denne samlingens noveller. Jeg har konkludert med at oversetterens kunnskap om novellenes forfatter og hans verk vil legge et grunnlag, og gi oversetteren en mulighet til å nærme seg teksten på en mer gjennomgående måte, og gi en mer presis oversettelse.

Andre kapittel bekrefter grunnene for strategien som er brukt til å oversette novellen i Bachelor Oppgaven, samt en oversikt over problemene man søker på med egennavn, banning, skrivestil og tilnæringsmåter. Hoved problemene forfatteren av denne Bachelor Oppgaven støtet i oversettelsen av «Duett» blir beskrevet og analysert. Konklusjonen blir at hver oversettelse trenger en individuell tilnærming for å kunne gi en kvalitetsoversettelse, samtidig som forskjellene mellom språkene og kultur må tas i betraktning i løpet av oversettelsesprosessen.

Tredje kapittel er selve oversettelsen av novellen «Duett», skrevet av Lars Saabye Christensen, fra Norsk til Latvisk.

Epilogen gir et innsyn i konklusjoner om forskningen som ble utført under prosessen, og gir også et innblikk i forskjellige tilnærminger for temaets videre utvikling.

PIELIKUMI

1. pielikums. Larsa Sobija Krisensena noveles „Duets” teksts norvēģu valodā

Min kone og jeg skulle aldri begynt med synkronsvømming.

Det var hun som brakte det på bane. Jeg lå på sofaen i stuen, kun iført min halve dress, det vil si bukser og seler. Det var nemlig første nyttårsdag og vi hadde hatt gjester kvelden før, ikke mange riktignok, bare vindskriveren, vinkelsriveren, og bartskjærereren, vi kalte dem for det, for hyggens skyld, deres alminnelige titler ble på en måte løftet opp fra hverdagens strev og ingen andre fikk kalle dem for dette, disse som vi regnet som våre nærmeste venner, vår krets, selv om vi ser hverandre sjelden, ja, som oftest bare nyttårsaften, på denne festen som går på omgang og i år hadde det altså vært vår tur til å holde den.

- Hvorfor ligger du på sofaen? spurte hun.
- Fordi bartskærereren ikke ville gå. Og da han endelig hadde gått ville jeg ikke vekke deg.
- Men Oskar var jo den første som gikk?
- Og han kom dessverre tilbake. Da de andre hadde gått og du hadde lagt deg.
- Hadde han glemt noe?
- Hadde han fått seg en rakett i baken da han var på vei gjennom Frognerparken. Og ville at jeg skulle stille diagnosen.
- Og det gjorde du?
- Frakken hadde heldigvis tatt av for det verste.
- Nå har han i hvert fall glemt noe.

Jeg rettet meg opp og skjønnte hva hun mente. Oskars stakk, den han bare brukte på nyttårsaften, med sølvbeslått håndtak og finurlige, norrøne utskjæringer, stod ved døren.

- Vi får huske å ta den med neste år, sa jeg.

Min kone begynte å rydde i flasker og glass, ikke at det hadde vært hæla i taket, slik er vi ikke, men noen spor setter man jo, unansett hvor stille festen er. Klokken var over ti. Og det var altså da hun brakte dette med synkronsvømming på bane.

- Jeg synes vi skal begynne med synkronsvømming, sa hun.

Akkurat slik sa hun det, jeg synes vi skal begynne med synkronsvømming, som om det var det mest alminnelige og likestilte man kunne si.

Jeg satte meg opp, løsnet selene og prøvde å ta dette pent, om det ikke var tidlig på morgenen, så var det i hvert fall svært tidlig på året.

- Synkronsvømming?
- Vi gjør jo aldri noe sammen lenger.
- Jeg trodde synkronsvømming bare var for kvinner.
- Det finnes herrelag også.
- Men da gjør vi jo ikke noe sammen. Hvis vi skal være på hvert vårt lag.
- Og det finnes mixed lag.
- Dessuten er det ikke sant at vi ikke gjør noe sammen. Vi hadde for eksempel fest i går. Sammen.
- Og du sover her mens jeg sover der.

Min kone pekte mot annen etasje, hvor soveværelset vårt lå, som om jeg ikke viste det. Nå syntes jeg hun ble urimelig.

- Jeg ville ikke vekke deg, gjentok jeg.
- Sikker på at han hadde fått en rakett i baken? Og ikke bare ville ha en konjakk til?
- Han hadde rifter rundt anus.
- Nok, sa min kone.

Hun forsvant ut på kjøkkenet med en fullt brett. Mitt fag vekker både vemmelose og munterhet. Jeg er vant til det. Men det er meg de kommer til når det røyner på. Jeg tok en lang dusj og tenkte at det alt i alt hadde vært en vellykket fest. Jeg var takknemlig for dette faste punktet som året dreide rundt. Mindre og mindre likte jeg forandringer og våre fester var sanne gjentagelser, fra Kongens tale til forsettende. Da jeg satte meg foran nyttårskonserten med rester fra i går, lå det en brosjyre på puffen. Det var utgitt av Norges Synkronsvømmingsforbund. Min kone mente alstå alvor. Hun hadde allerede gjort sine undersøkelser. Kanskje hun til og med hadde meldt oss på. Var det å gjøre noe sammen? Jeg skrudde ned lyden og bladde litt på måfå, bare for å danne meg en inntrykk, noe jeg for så vidt allerede hadde, ja, jeg var nærmest stålsatt av fordommer, slik jeg så det var synkronsvømming ikke annet enn en komisk og unødvendig sysselsetting. Dessuten ville hun sannsynligvis spørre meg om jeg hadde sett i brosjyren og da kunne det jo være greit å ha gjort det, for hvis ikke ville hun bare spurt meg om å gjøre det en gang til, om man forstår.

Snart begynte imidlertid telefonene å ringe. Det var gjestene, våre venner, unntatt bartskæreren, som ville takke for i går. Alle ga uttrykk for at det hadde vært en upåklagelig fest og jeg hadde ingen grunn til ikke å tro dem. Så snakket vi litt løst og fast om hva det nye året kunne bringe av overraskelser og vi var skjønt enige om at det ikke trengte å bringe noe som helst og særlig ikke overraskelser. Vi hadde det bra som det var. Til slutt luftet jeg, meget forsiktig vel å merke og at lange omveier, tanken om synkronsvømming, var kanskje synkronsvømming noe vi kunne hive oss på. sa jeg og lo. Da ble det stille i den andre enden, uansett hvem jeg snakket med, før de raskt ba meg hilse så mye til Gunn og la på.

Jeg ble sittende en stund og snakke med meg selv. Når man gjør det gjelder det å finne tonen. Jeg fant den ikke. Det var noe som ikke stemte. Så kom jeg omsider på det. Vi pleide aldri å ringe hverandre under nyttårskonserten, selv om jeg satt der med lyden av. Vi ringte alltid og takket for i går når hopprennet var i gang. Det var ikke store tingen, men det var nok til å gjøre meg urolig, utilpass. Det var en av disse små forskyvningene som kan ende i et ras. Jeg gikk ut på kjøkkenet med tallerkenen og møtte min kone i døren.

- Fikk du sett i brosjyren? spurte hun.
- Selvfølgelig. Jeg er imponert. Over hva de har fått til.
- Er du spydig?
- Absolutt ikke. Olympisk gren. En så ung idrett.
- Ung? Den stammer fra oldtiden.
- Det kan jeg vanskelig forestille meg.
- Men det gjør den. Hvorfor er det vanskelig å forestille seg?
- Musikken. Jeg skal forresten hilse deg. De syntes det var en upåklagelig fest.
- Ja, akkurat som i fjor. Og året før. Og året før det.

Jeg ble urolig igjen.

- Er det ikke det som er meningen?

Min kone sukket og ville forbi.

- Begynnerkurset starter på torsdag. Domus Athletica. Klokken 18:30.
- Du sier ikke at du allerede har meldt oss på?
- Jo. Det sier jeg.
- Du kunne kanskje spurt meg først.

Jeg fikk et uventet kyss på munnen.

- Da hadde det aldri blitt noe av, sa hun.

Vi gikk hver til vårt, hun til verkstedet sitt i kjelleren, jeg til kontoret på loftet. Jeg sjekket timelisten for resten av uken. Jeg kunne dessverre rekke å komme til Domus Athletica klokken 18:30 på torsdag. Jeg er som sagt ingen varm tilhenger av forandring. At den fryder er bare en talemåte. Jeg har i mitt yrke erfart at forandringen som oftest betyr til det verre. Det er flere som blir syke enn friske. Det beste jeg kan si er at vi holder sykdommen i sjakk. Synkronsvømming var, om ikke en sykdom, så åpenbart en forandring. Likevel var jeg villig til å gi dette en sjanse, sett i lys av hva min kone nettopp hadde sagt, at dette aldri hadde blitt noe av hvis hun hadde spurt meg. Eller kanskje det var det plutselige kysset hennes som gjorde meg medgjørlig. I alle fall klikket jeg meg inn på synkronsvømming. Jeg ville ikke gå de nye tidene i møte uforberedt. Synkronsvømming ble beskrevet som en annen måte å bevege seg i vannet på. Det er en form for svømming, i og med at man helst skal holde seg flytende, men man skal ingen steder, man skal ikke fram og tilbake i basenget, man skal derimot lage figurer og mønstre i vannet. Synkronsvømming er altså en form for ballett, ballett i vann, stod det å lese. Jeg syntes det var store ord. En annen formulering lød slik: *Det er ikke lov å bruke bunnen*. Det er altså mulig å jukse i synkronsvømming. Det var skuffende. Det finnes ikke et område i livet hvor man ikke kan jukse. Man måtte for øvrig være fylt ti år og ha tatt svømmeknappen for å delta i synkronsvømming. Det var krav jeg kunne innfri. Nødvendig utstyr: badedrakt, badehette og neseclupe.

Jeg stilte meg på skammelen, åpent takluken, stakk hodet opp i kulden og tente an røyk under himmelen. Fra der jeg stod kunne jeg se menn som stod på trange verandaer eller lente seg ut av vinduer og røkte i stillhet. Jeg forestilte meg at vi sendte hemmelige, blå signaler til hverandre, men vi var ute av stand til å tyde dem. Mørket kom tidlig, selv om dagen ble lengre.

Vi så statsministerens tale sammen. Den virket til forveksling lik den i fjor, til tross for at han også snakket om forandring. Hendelsene sist sommer hadde forandret samfunnet vårt, og ikke bare det, vi, folket som var dette samfunnet, hadde også forandret oss. Dette likte jeg ikke å høre. Jeg likte rett og slett ikke å bli snakket på vegne av, samtidig som denne uroen ikke ville gi slipp: var det kanskje sant som statsministeren sa, at vi var forandret? Jeg tenkte på gjestene som hadde ringt mens wienerfilharmonikerne spilte, på synkronsvømmingen og ikke minst min egen ettergivenhet når det gjaldt akkurat denne synkronsvømmingen. Ville ikke det omvendte vært bedre, å tvilholde på det man har, å motsette seg forandring, å rope det ut: Hvem har rett til å forandre oss? For det er altså mitt syn på saken at forandring skjelden er en fryd, men som oftest en forbannelse. La meg

straks tilføye at jeg ikke stiller store krav til samfunnet, bortsett fra en viss velfred, overbærenhet og ingen køer.

- Neseclupe, sa jeg.
- Får vi kjøpt i svømmehallen.
- Brillen også? Jeg tåler ikke klor i øynene.
- Jeg lager briller til oss. Er ferdig med innfatningene. De vil si remmen. Glass er bestilt.

Hun hadde som vanlig tenkt på alt mens jeg tenkte på ingenting. Jeg gjorde likevel et siste forsøk.

- Er det ingen øvre aldersgrense?
- Syns du jeg er for gammel?
- Det har jeg ikke sagt.
- Jeg går og gjør meg i stand.
- Allerede?
- Jeg er trett. Jeg sov ikke i natt.
- Trenger du noen piller?
- Jeg trenger deg!

Et øyeblikk trodde jeg min kone skulle bryte sammen. Jeg vet ikke hvorfor, men noe ved det hun sa, dette utbruddet, ”jeg trenger deg”, fikk henne til å rødme, nesten revne, som om hun hadde forsnakket seg stygt. Så reiste hun seg brått og falt atter på plass. Hun ga meg et kyss i forbifarten. Var det blitt en vane?

- Du har røkt, sa hun.

Jeg ble sittende foran fjernsynet uten å se på noe. Klokken halv elleve ringte telefonen igjen. Det var Oskar. Han ropte.

- Synkronsvømming!
- Ro deg ned, bartskjærer.
- Jeg er ikke bartskjærer! Jeg finner meg ikke å bli kalt det. Det er du som er bartskjærer! Jeg er frisør. Herre!

Jeg holdt telefonen på armlengdes avstand til han var ferdig.

- Hva snakker du om? sa jeg
- Synkronsvømming! Ikke prøv deg! Advokaten fortalte det. At Gunn har gått fra vettet kan jeg forstå, men du?
- Ringte advokaten til deg for å fortelle at jeg i en bisetning så vidt hadde streifet synkronsvømming?

- Ikke bagatelliser! Jeg ringte til advokaten. Jeg vil gå til sak mot rakettskyterne! Og hun kunne selvfølgelig ikke brenne inne med den skjebnesvangre nyheten.
- Ringer du halv elleve for å fortelle meg dette eller for å takke for i går?
Oskar ble atskillig spakere i den andre enden.
- Jeg har blod i avføringen, hvasket han.
- Ikke *i* avføringen, kjære venn. Men *på*.
- Jeg vil ha time den dag i morgen. Selv om jeg ikke stoler på deg lenger!
- Timeplanen er full, Oskar.
- Da kommer jeg i lunsjpausen. Og takk for i går.
Han la på.
Min kone var allerede på vei ned trappen i nattøy mens jeg var på vei opp.
- Hvem ringer etter ti? spurte hun.
- Gjett.
- Bartskjæderen.
- Korrekt. Som ikke vil bli kalt bartskjæderen.
- Ringte han for å si det?
- Han ringte for å si at han fremdeles blødde i anus. Og at han skal ødelegge lunsjpausen min i morgen.
- Vi ringer ikke etter ti. Selv om vi blør i anus.
- Du har helt rett. Alt er i ferd med å bryte sammen.
Min kone festet blikket.
- Var du spydig akkurat nå?
- Du hørte hva statsministeren sa.
- Han snakket om forandring. Ikke at alt bryter sammen.
- Det går ut på ett.
For vi sovnet, sa min kone:
- Ikke glem stokken, da.
- Stokken?
- Oskars stakk, lille alzheimer. Kanskje han trenger den i mellomtiden likevel.

De kaller meg Silkehånd. Jeg kan tre røret, vår elastiske nightstick, inn i tarmene dine og du vil tro det bare er varm vind som slipper ut. Men det krever et visst samarbeid. Du bør for eksempel ligge rolig. Den første som lå på benken i det nye året var en vriompeis. Og med vriompeiser hjelper ingen silkehånd. Han var 58 år, klagde over

magesmerter, treg og pinefull stolgang, blødninger, flimmer, halsbrann, hodepine og svimmelhet. Noen vil kanskje bemerke at for eksempel halsbrann ikke hører inn under mitt ansvarsområde. Til det sier jeg at fordøyelsen begynner i munnen. Alt henger sammen i vår langstrakte kropp. En forstoppelse kan føre til både ømme tær og tannpine. En katarr kan forstyrre både hjertet og hjernen. Pasienten var for øvrig forfatter, kjent for den rekke folkekjære romaner. Han mente selvfølgelig det var kreft. Nå måtte jeg be ham ligge rolig.

- Jeg er rolig, sa han.
- Det betyr ikke at du ligger rolig.
- Hadde du ligget rolig hvis det var du som lå her?
- Nei, det hadde jeg ikke. For da hadde jeg visst at det var jeg som ikke stod her. Vet du hva jeg blir kalt?
- Ja. Silkehånd.

Jeg snudde meg mot Dr. Wehn, min assistent, som nikket kort og rødmet samtidig. Jeg burde ha en samtale med henne. Pasienten ble urolig.

- Men vet du hvorfor jeg blir kalt Silkehånd?
- Fordi du har en hånd av silke! Kan du ikke bare bli ferdig!
- Så enkelt er det nok ikke. Du kniper.
- Jeg gjør så godt jeg kan! Det håper jeg du også gjør.
- Det er bra. At vi gjør så godt vi kan. Jeg blir også kalt bartskjærer.
- Bartskjærer?
- Noen tror det er økenavn for frisører. Men det er tittelen skipsleger hadde i gamle dager. Bartskjærer.
- Det gir jeg faen i.

Det nyttet ikke å snakke forfatteren til ro heller. Han knep. Den slitte, hårete åpningen var som en liten knyttneve, tarmenes raseri. jeg gikk ut til depotet og hentet to såkalte lykkepiller. Der fikk jeg øye på en av romanene hans. Den var til og med dedisert: *Til Dr. Wehn, takk for god behandling.* Jeg burde ha enda en samtale med henne, min purunge assistent. Noe annet slo meg. Takket vriompeisen for behandlingen før vi hadde behandlet ham? Jeg gikk tilbake, ba ham sette seg opp, han satt like urolig og skyllet ned dosen med et glass vann og etter et par minutter lå han der med et fåret, nesten salig smil, fin og slapp i kjøkkendøren. Han begynte sågar å nynne en gammel slager og jeg kunne omsider fullføre oppdraget. Jeg leste tarmtottenes blindeskrift. Etterpå snakket vi sammen

på mitt kontor. Lykken hadde gått over. Han gikk hvileløst rundt og virket igjen forknytt og utilfreds.

- Kreft, sa han.
- På ingen måte. Løfter du vekter?
- Hvordan det?
- Menn i vår alder bør ikke løfte vekter.
- Hvorfor ikke?
- Indre hemoroider. Presset. For hver hundre kilo blomster en blodfersk hemoroide. Derfor blør du. Slutt med det.

Jeg skrev en resept på tolv ampuller forfatteren kunne dytte inn selv. Han virket enda mer forknytt, nesten skuffet. Han burde jublet. Hemoroider er for premie å regne i forhold til hva jeg ellers pleier å finne. Men det har seg slik at noen pasienter heller vil ha store sykdommer enn middelmådige plager. Hvem synes synd på en mann men indre hemoroider? Ingen. Man ler i stedet. Og når man hører at det hele skyldes vektløftning i en alder av 58 år ler man høyere.

- Og da blir jeg bedre?
- I vår alder skal vi være fornøyd med å holde fortet.
- Hva skal det bety?
- At du ikke blir verre.
- Ikke verre? Men hvis jeg allerede har det forferdelig, er det en liten trøst.
- Min jobb er ikke å trøste. Jeg anbefaler deg for øvrig å gå. Gjerne med staver.

Jeg rakte fram resepten. Forfatteren rev den til seg.

- Jeg tror faen ikke du tar meg på alvor!

Jeg kunne alltid gi ham et større perspektiv enn tre hemoroider. Jeg så opp.

- Du spiser ikke frokost. I stedet drikker du svart kaffe. Du har sluttet å røyke, men røyker likevel når du drikker og det gjør du oftere og oftere, så saklig sett har du begynt å røyke igjen. Du spiser for mye sjokolade, for kroppen lengter etter sukker mellom drikkene og måltidene. Du lever det vi pent kaller et uregelmessig liv.
- Og så?
- Gjør noe med det.

- Så det er liksom min skyld alt sammen? At jeg løfter vekter. At jeg drikker, drikker kaffe? Måten jeg lever på.
- Det meste er vår egen skyld.
- Sitter du her og moraliserer?
- Nei. Jeg medisinerer.

Forfatteren var langt fra fornøyd med denne diagnosen, snarere tvert imot, for det verste pasienter vet er å høre at de kan gjøre noe selv. Da heller det uheldelige, det heroiske, skjebnen, heller ned med flagget til topps enn opp ved egen hjelp.

- Og bare en liten ting til.

Han var straks på vakt, han øynet vel både håp og død.

- Ja? Kom til saken!
- Var det en god behandling?
- Unnskyld?
- Du skrev takk for god behandling til min assistent. Før selve behandlingen.

Forfatteren stakk resepten i lommen, trakk på skuldrene og så mot døren.

- Jeg prøvde bare å være hyggelig.
- Ja, ja, sa jeg og prøvde å finne tonen.

Da forfatteren endelig hadde funnet veien ut, tilkalte jeg min assistent. Hun kom straks.

- Jeg ser helst at du ikke tar med bøker selv om det kommer en kjent forfatter hit. Hos oss er pasienten kun pasient. Om det så er kongen.
- Det var ikke meg.
- Unnskyld?
- Det var han. Forfatteren. Han hadde med seg en bok og ga meg den. Og signerte den.

Jeg lo godt. Det var alltid godt å ha andre å le av.

- For en tufs. Ta med seg sin egen bok når han skal stakkes opp. Og attpåtil takke på forhånd.

Oskar kom i lunsjpausen og ødela den.

- Nå forteller du meg rett ut om synkronsvømmingen!

Han senket seg forsiktig ned på stolen, med knærne langt fra hverandre.

- Det er Gunns ide, sa jeg.
- Selvfølgelig er det Gunns ide! Jeg vil vite hvor *du* står!
- Hun vil at jeg skal være med.
- Og du satte foten ned? Si at du satte foten ned!
- Hun vil at vi skal gjøre noe sammen.
- Gjøre noe sammen! Det er selve dødsstøtet. Når noen sier at man må gjøre noe sammen her ensomheten kommet for langt!

Jeg lente meg over bordet.

- Har du virkelig så mye imot synkronsvømming? Det er bare en lek.

Oskar lente seg også nærmere og hvisket.

- Imot? Jeg elsker synkronsvømming.
- Gjør du?
- Og jeg elsker deg. Derfor vil jeg at du skal holde deg unna synkronsvømming. Dessuten er det ingen lek. Det er blodigste alvor.

Vi satt tause en stund.

Da kom jeg på stokken. Jeg hentet den.

- Tenk å skyte på en mann med stukk, sukket han.
- De så vel at du bare bruker den til pynt.
- Til pynt? Hvem kan stille seg til doms over slikt?
- Hvem skal du egentlig saksøke?

Oskar sukket dypt.

- Oslo. Bystyret. Park- og idrettsetaten.
- Ja vel.
- Det var de som hadde ansvaret for rakettenes. Jeg trenger en legeattest. Du så skadene.

- Skal jeg nevne at du benytter anus til mer en bare avføring? Det vil styrke saken din. Du ble trakassert.

Oskar reiste seg sakte og så forbi meg, trist i blikket som en sliten hund.

- Du har en helt egen måte å uttrykke din hengivenhet overfor gamle venner på. Og særlig en gammel bøsse.

Jeg så også en annen vei.

- Hvor skal forresten festen være i år? spurte jeg.
- Hos meg. Det er ikke sikkert at du kan komme.

Oskar gikk.

Når var egentlig forrige gang jeg hadde vært hyggelig mot noen? Var jeg i bunn og grunn blitt et uhyggelig menneske, allerede fordervet og forherdet? Da den siste pasienten var sendt hjem med laktulose og kløpinne slo jeg følge med Dr. Wehn, min unge assistent, bort til banen, hvor hun skulle den ene veien og jeg den andre. Tåken lå lav og tung over åsen og pakket den berømte hoppbakken inn i noe som lignet skittent sukkerspinn. Alt var forresten skittent, fortauene, trærne, skavlene, bilene, menneskene, hundene, luften, flakene i luften, og som om dette ikke var nok lå det rester etter feiringen uansett hvor du snudde deg, flasker, brente raketter, blod, glasskår, sigarer, flosshatter og urin. Jeg bestemte meg for å vise at jeg kunne være hyggelig mot noen. Jeg tok av meg hanskene, børstet snøen av Dr. Wehns skulder og sa:

- Du hadde fortjent et bedre vær enn dette.

Det er overstått nå, men jeg skulle ønske jeg hadde stått det over. Torsdag klokken atten innfant vi oss i Domus Athletica, med hver vår sportsbag som vi hadde utstyret vårt i, badedrakt, hetter, briller og neseklyper. Kanskje håpet jeg at oppmøtet ville være så dårlig at hele kurset ble avlyst, med den gang ei. Vi var tre par, oss medregnet, og en singel herre. Instruktøren vår, Ilsa het hun, var tidligere dansk mester i mixed formation. Nå lignet hun mer en streng bryter og jeg kunne ikke helt tenke meg henne som en smidig vannets ballerina, men det er så mye jeg ikke kan tenke meg om mennesker og som likevel viser seg å stemme, på både godt og ondt, må jeg legge til. Jeg skal for øvrig ikke bruke tid på

den formelle prosedyren vi måtte gjennom, det er smertefullt nok å rippe opp i alt dette, bare si at vi måtte tegne en slags forsikring. Dette bekrymret meg. Var synkronsvømming forbundet med overhengende fare? Uansett, etter at vi hadde presentert oss for hverandre, gikk vi til garderobene. Vi sa ikke mye, tvert imot, vi sa ingenting mens vi skiftet. Det var Finn, Bjørn, Roald og jeg. Den yngste var Finn, 32 år fikk jeg vite etter hvert, det var også han som var uavhengig, for å si det slik. Han hadde en skriftlig tatovering i nakken, av alle steder. Den lød: Cogito ergo sum. Det skulle han få meg å tro. Jeg likte ham ikke allerede. Han var tvilsom. Han måtte ha meldt seg på av egen fri vilje. Vi andre, Bjørn, Roald og jeg, kunne tross alt gi våre ektefeller skylden. Var han her for å få venner? Jeg var den eldste. Jeg ville ikke bli noens venn.

Så bar det ut til bassenget hvor disse ektefellene ventet på oss sammen med Ilsa. Først måtte vi svømme fire lengder. Ilsa ville med egne øyne se om vi kunne innfri minstekravet. Jeg lekte med tanken på lå meg synke på det tredje strekket, rett og slett synke ned til den grønne bunnen og bli der, noe som ville vært i full overstemmelse med min sinnstilstand på daværende tidspunkt. Jeg lot det være. Jeg hadde ikke mot nok. Kanskje var jeg for dannet. Eller kanskje jeg elsket min kone og ikke ville gjøre henne til latter. Som jeg angrer på det.

Vi innfridde desverre.

Ilsa kalte oss opp på land og understreket hvor viktig, nærmest avgjørende, det er å ha håndkleet parat. Vi måtte for all det ikke fryse. Indre frost er synkronsvømmerens usynlige fiende. Derfor, sa Ilsa, skulle vi først som sist lære oss rutinen: Opp av vannet! Inn i håndkleet! Deretter talte hun oss, som om hun ville forsikre seg om at ingen var savnet. Det var allerede på det rene at vi var en for mye. Ville det ikke vært naturlig å utelukke denne Finn? Jeg tror Ilsa så på ham som en slags joker. Dessuten var han ikke bare yngst, han var veltrent også, må jeg innrømme. Så var det på tide å ta på seg utstyret, altså neseklypen, brillene, hetten, synkronsvømmerens uniform, så å si, selv om de på høyeste nivå, for eksempel det olympiske, hverken bruker klype eller brille, i og med at dette forringer utøverens umiddelbare skjønnhet og skjønnheten er, ikke bare en del, men selve delen av synkronsvømmerens uttrykk. Vi stilte, som man vil forstå, med en viss ulempe. Vi var ikke skjønne. Deretter ble vi beordret tilbake i bassenget igjen. Ut av håndkleet! Ned i vannet! Vi skulle gjøre vår første øvelse, også kalt grunndriften, som ganske enkelt går ut på å bevege seg vertikalt i det våte elementet med hendene langs

siden, en glidende veksling mellom tyngde og letthet, oppdrift og fall. Det er ikke ganske enkelt. Vi pustet og peste, surklet og stønnet, falt om kull, ja, vi rett og slett veltet. Et bilde fra vår nasjonalskatt rant meg i hu, nemlig Kittelsens tegning av seifmennene på Skratteskjær, disse stakkars hodene som for å møte sin grumme skjebne der. Denne gangen var Ilsa i bassengen sammen med oss, og det jeg ikke kunne tenkt meg før, da jeg først så hennes ugjestmilde kropp, ble åpenbart og selvfølgelig nå. Igjen måtte jeg innse at alt jeg ikke kan tenke meg er fullt mulig. Hun forvandlet seg til en sel straks hun var i vannet, som om bare det å være på land gjorde henne midlertidig kantete og stakkato. Vær spyd! ropte Ilsa. Vær som spyd i begge ender! Ilsa viste oss hva det ville si å være spyd. Vi var som brukne kvister, kanskje bortsett fra Finn, som fikk til noen brukbare kast med kroppen. Det skulle ikke forundre meg om han hadde tjuvstartet. Jeg så sjelden på min kone. Jeg ville ikke se henne slik. De få og raske glimtene jeg fikk var uansett mer enn nok. Hun var hjelpeløs. Det var nesten så det var synd på henne. Og hvis jeg, i min stilling, begynner å synes synd på mennesker, er jeg ferdig før jeg får tørket tårene. Den eneste jeg kan tillate meg å synes synd på er meg selv.

Vi gjorde ikke noe sammen. Vi gjorde bare noe med andre.

Timen ble avsluttet på bassengkanten, der vi satt i håndklærne våre, mens Ilsa fremdeles holdt seg i vannet og snakket dypt og høyttravende om dette vannets velsignelse. Jeg fikk nærmest inntrykk av at vi helst burde sove i vannet også, spise frokost i vannet, arbeide i vannet. Men da var det ikke lenger en velsignelse. Da ville vannet bli hverdag, og med den kommer velsignelsens opponent, ørkesløsheten. Så sa Ilsa at vi var modige og at hun var stolt av oss. Jeg likte dårlig å høre dette. Hvis man er modig, da står man i fare. Før vi gikk til garderobene ga hun oss et såkalt kamprop, det lød: Vi er vannliljene!

Vi var vannliljer i klor.

Da jeg stod i dusjen og trodde at jeg endelig hadde sluppet unna, kom Bjørn bort til meg.

- Hvor blir det av deg? spurte han.
- Blir av meg?
- Vi er i badstuen.
- Må vi i badstuen?
- Damene er også i badstuen.

- Damene? Er det felles badstue?

Bjørn lo og la hånden på skulderen min. Jeg kan ikke fordra den slags intimitet, det er klenging, vi var tross alt nakne, to realistiske kroppar, altså mer eller mindre nedsunkne menn som prøvde å trosse tyngdekraften. Jeg ville bare hjem.

- Det kunne du vel tenkt deg, sa Bjørn.

Bjørn smilte bredt og hadde alltid en latter på lur, men jeg fikk det for meg at han måtte anstrenge seg svært for å få det til, hva nå det måtte komme av, vi har alle våre grunner, leppene hans lignet syltetøystrikker som var strukket akkurat litt for langt. Han var selskapets plagsomme og plagede moromann.

Jeg fulgte uansett etter ham til badstuen hvor de andre satt og rant, fant en plass ytterst på den laveste benken og hvilte hodet i hendene, jeg hadde altså ikke lyst til å småprate og enda mindre hadde jeg lyst til å se. Finn kastet mer vann på steinene. Dampen flammet opp i et hvitt brus. Den plutselige heten skjøv pannen min bakover. Finn satte seg mellom meg og Bjørn, akkurat der det var trangest. Burde jeg minnet de mannlige Vannliljene om at badstu kan forringe sædkvaliteten?

- Hvor har du fått tak i de brillene? spurte han.
- Hvilke?
- Svømmebrillene, vel. De var stilige.

Finn snakket som en tenåring på 32. Jeg var like ved å spørre om hva tatoveringen hans betydde, men lot også det være.

- Min kone har laget dem, sa jeg.
- Jøss. Kan hun det?
- Åpenbart, Finn. Hun er optiker. Og professor i innfatning.

Finn så seg rundt.

- Kunne vi ikke be henne lage et par til hver av oss. Så blir vi liksom enda mer som et lag?

De andre syntes dette var en strålende ide, de hadde også lagt merke til de spesielle brillene våre, men ville min kone være villig til det, mot betaling, selvfølgelig?

- Hun står til disposisjon, sa jeg.

Noe jeg aldri skulle sagt.

- Hva driver forresten du med? spurte Finn.
- Jeg er lege.
- Hva slags lege?
- Menneskelege.
- Menneskelege?
- I motsetning til dyrlege.

Alle hørte etter og lo. De hadde åpenbart utvekslet yrkestitler før jeg kom. Finn ga seg ikke.

- Jeg mener, er du spesialist? Hjernekirurg. Hjerte?
- Nei, du. Jeg reparerer bare rumpe, jeg. Og du?
- Glassmester.

Finn, glassmesteren, helte på mer vann og satte seg et annet sted innerst i dampen.

Så dusjet vi i hver vår bås og kledde på oss i stillhet ved hvert vårt garderobeskap. Jeg tør si at det finnes to slags menn. Det er de som tar på seg skjorten først. De står der med flakene så vidt over rumpeballene og fortsetter likeså godt med slipset. Så er det vi som selvfølgelig begynner med underbuksene. Noe annet er naturstridig.

Gunn kjørte hjem. Jeg nevnte ikke noe om dette. Hun ville ikke forstå likevel. Hun var fremdeles varm, ansiktet hadde en glød jeg knapt kunne huske, hun virket nesten opphisset.

- Hva syns du? spurte hun.
- Kanskje hun gikk litt fort fram. Denne Ilsa.
- Jeg mener om deltagerne.
- Tviler på at Finn skjønner sin egen tatovering.
- Du skal alltid være så negativ.

Det begynte å snø foran oss. Vindusviskerne skjøv de tynne gardinene til side. Lyset fra de andre bilene fikk denne trange verden vi var på vei gjennom til å ligne en slik

glasskule med en by i som man kunne snu og riste og forvandle. Det minnet meg om barndommen. Jeg likte det ikke. Noen hadde allerede havnet i grøften.

- Beklager. Jeg vet ikke ennå, Gunn. De er sikkert hyggelige.
- Jeg synes det er spennende å møte alle slags mennesker.
- Alle slags mennesker? Er ikke vi også stort sett alle slags mennesker? Vindskriver. Bartskjærer. Vinkelskriver...
- Dette er annerledes.
- Hvordan annerledes?
- Hysj. Jeg kanne ikke kjøre og snakke samtidig, sa Gunn.

Døden er som oftest alminnelig. Den setter en stopper. Det var det. Men av og til kan døden være utspekulert, vrang og ikke minst lattermild i all sin gru. En forkullet dykker ble for noen år siden funnet innerst i de kanadiske skoger, med snorkel, svømmeføtter og oksygenbeholder, det vil si, det som var igjen av det hele. En gåte! Men bare tilsynelatende. Det viste seg til slutt at han hadde dykket i en sjø flere mil unna da et fly kom og hentet vann for å slukke en lokal skogbrann. Hvor uflaks kan en mann ha? Det går over enhver forstand, i hvert fall min. Å forestille seg hva han tenker idet han plutselig blir løftet opp i ballongen med vann og fraktet av sted for så å bli sluppet ned igjen i flammer? Umulig. Han kan ha levd til han brant i hjel. Hva tenkte han underveis? Fra bunn til himmel? Fra vann till flammer? Utenkelig. Og han skulle bare dykke for moro skyld i en fredelig, kanadisk innsjø. Det viser bare hvor, nei, jeg gidder rett og slett ikke si det, det sier seg selv.

Min assistent, Dr. Wehn, kom inn på kontoret mitt i lunsjpausen, som jeg altså liker å tilbringe alene. Det var dagen etter og jeg hadde mer enn nok å tenke på fra før. Hun stanset midt på gulvet og satte seg ikke.

- Hva mente du egentlig med det? spurte hun.
- Unnskyld? Med hva?
- Det du sa. Du vet godt hva du sa. At jeg fortjente bedre vær en dette.

Jeg kjente henne knapt igjen. Tonen var en annen. Hun virket forurettet. Jeg åpnet matpakken min.

- Vil du ha en skive?
- Nei takk!
- Sikker? Leverpostei. Brunost. Jeg smører den selv.

Hun tok et skritt nærmere og pekte på meg.

- Du svarer ikke.

Var hun blitt forrykt? Var vi alle blitt forrykte? Var matpakken det siste minnet om fornuft i en falleferdig og truet verden? Jeg slo ut med hendene, en slik oppgitt og forsonende gest, hentet rett fra teateret.

- Det var bare noe jeg sa. Jeg ville være hyggelig. Og samtidig si noe om været.
- Hyggelig?
- Ja. Hyggelig. Synes du ikke det var hyggelig?
- Og du la hånden på skulderen min.
- Gjorde jeg?
- Husker du ikke det? Du tok til og med av deg hansken?
- Gjorde jeg det også?
- Ja. Og det skulle du ikke gjort.

Dr. Wehn lukket døren etter seg, litt for hardt. Jeg ble sittende med matpakken urørt. Var dette prisen for å være hyggelig? Nærmest en overhaling? Hadde hun opplevd min hygge som ufin tilnærmelse? Trodde hun jeg misbrukte min stilling? Verden er full av misforståelser. Ord, berøringer, gester, høflighet, grimaser, alt kan tolkes i verste mening, vi tror vi vet mer om de andre enn den andre vet om seg selv. Det er min første diagnose: Vi gjør oss best alene.

Jeg klarte så vidt å unngå Dr. Wehn resten av dagen, bortsett fra når det var uunngåelig, altså ved stellebordet, som vi kalte det, hvor to pasienter, en kvinne og en mann, i tur og orden måtte få fjernet fremmedlegmer fra endatermen, henholdsvis et armbåndsår og et steketermometer. Jeg hadde for lengst sluttet å spørre om hvordan i verden disse tingene hadde havnet akkurat der. Jeg sa bare at de måtte slutte med slikt. Jeg passet også på ikke å få følge med Dr. Wehn bort til stasjonen, men hva hjalp det når hun passet på å få følge med meg?

- Skal vi ta et glass? spurte hun.

Jeg ble svært varsom. Jeg ville ikke gå på limpinnen.

- Et glass?
- Det er fredag.
- Ja, så sannelig.
- Hva med Bakkekroen?

Vi gikk dit. Jeg turte ikke si nei. Jeg var som et føyelig og lite oppvakt barn. Hun ville sitte ute på den buede balustraden i andre etasje. Der kunne hun røyke. Jeg skyndte meg innom toalettet først og sendte en melding til min kone, at jeg ble forsinket, akutt situasjon. Da jeg kom tilbake hadde hun allerede bestilt to halvlitere. Jeg liker ikke øl. Så satt vi der og drakk og så ned på trafikken i Smestadkrysset som stod stille mens køene vokste i lange baner mot Majorstua, Holmenkollen, Slemdal og Lysaker, en skitten, bråkete og blinkende stjerne, men ingen passasjerer, bare sjåfører. Jeg ventet på at hun skulle ta saken opp igjen, gjerne refse meg, slik at jeg kunne få anledning til å rense luften mellom oss. Jeg ventet forgjeves. I stedet sa hun:

- Stakkars mennesker.
- Hvem?
- I bilene. Tror du de gleder seg til å komme hjem?
- Vanskelig å si.
- Jeg tror de gruer seg. Og likevel har de det travelt.
- Ja, ja.
- Du kan så si.

Vi satt en stund og lyttet til køenes hissige orkester og det brune slapssets våte applaus. Det er grense for hvor lenge man kan sitte slik, men jeg hadde ingen anelse om hvor det gikk.

- Jeg visste ikke at du røykte, sa jeg.
- Nei, hvordan skulle du kunne vite det?
- Jeg kunne luktet det.
- Jeg røker bare etter arbeidstid. Og pusser tennene.

Jeg fortet meg å si:

- Det var ingen kritikk.

Hun lo, vennligere denne gangen, og bestilte to til, uten å spørre om jeg ville ha mer.

- Det er mye du ikke vet om meg, sa hun.

Jeg visste ikke hva jeg skulle si til det og ville heller ikke vite mer.

- Så hvordan trives du? spurte jeg.
- Trives?
- Jeg mener, hos oss.

Hun ble tankefull og holdt glasset med begge hender, som hun ville varme seg på det kalde ølet.

- Jeg vet ikke om jeg egentlig passer i dette yrket, sa hun stille.
- Det gjør du.
- Hvordan vet du det?

Nå kunne jeg endelig uttale meg med en viss tyngde, med års erfaring i ryggen, jeg kunne være storsinnet og sannferdig, dette var min sjanse til å bli skuls, hva nå enn det måtte bety.

- Du er den beste assistenten jeg noensinne har hatt, sa jeg.

Hun så opp og smilte ikke.

- Prøver du å smigre meg?

Hvor mye kan man legge i alt som blir sagt? Den boksen blir visst aldri full. Det er alltid plass til å legge i mer. Vi er mistenksomme tankelsere. Jeg burde kanskje sløyfet noensinne.

- På ingen måte. Jeg bare sier det som du er. Jeg har hatt mange assistenter og du...

Jeg fikk en melding fra Gunn. Hun var også forsinket. Hun hadde allerede begynt å lage nye svømmebriller til Vannliljene.

- Hvem var det?
- Min kone. Ja, ja.

Dr. Wehn var plutselig ikke min assistent lenger, noe som slett ikke var tilsiktet fra min side, tvert imot, vil jeg heller si, hun var i øyeblikket bare en ung kvinne jeg drakk øl med ute i januar, mens trafikken sakte løste seg opp i krysset under oss i en elv av røde bremselys. Hun så altfor lenge på meg, jeg fikk inntrykk av at hun så meg an, for her i det sivile var hun meg overlegen, og sa:

- Og du, Aksel? Gleder du deg til å komme hjem?

Jeg gikk en urolig tid i møte.

Samlingene i Domus Athletica var snart det eneste faste punktet, for på klinikken var forholdet mellom meg og min assistent forrykket, noe usagt var kommet mellom oss, for ikke å si noe ugjort. Det verste var at jeg begynte å se fram til disse torsdagene, til Vannliljene, som nå hadde like briller og lignet, til tross at vi fremdeles var noen kløner som veltet rundt i vannet, mer og mer på et lag, bortstett fra at vi også var en mann for mye, vi var Finn for mye.

En av disse torsdagene, da Trud, som var Roalds kone, så vidt jeg husker, fikk påpakning fra Ilsa fordi hun stilte i bikini, noe som ikke var i overensstemmelse med synkronsvømmingens kleskode, hel badedrakt var påkrevet, ble det snakk om å ta en øl, saken kom opp i badstuen, etter en hard økt i bassenget med innøving av en ny formasjon, stjernen. Det var selvfølgelig Bjørns forslag. Jeg vegret meg. Jeg syntes det fikk være nok med samlingen i seg selv. Dessuten liker jeg altså ikke øl.

- Damene skal også, sa Bjørn.

Da hadde jeg vel ikke noe valg. Jeg ville ikke jo skuffe Gunn. Vi havnet på et såkalt brunt sted i sidegate ikke langt unna Majorstuen. Det var så brunt at gulvet gikk i ett med taket og stamgjestene bar stolene som gravsteiner. Jeg stod ved disken og skulle hjelpe Bjørn med å bære øl. Men jeg kunne ikke se damene.

- Hvor er de? spurte jeg?
- Hvem?
- Damene.

Bjørn ristet på hodet og slo meg på ryggen.

- Du er skikkelig på hogget, du, sa han.
- På hogget? Hva mener du?
- Angående damene. Du spør jo etter dem hele tiden.
- Det gjør jeg da ikke.
- De har gått et annet sted.
- Et annen sted?Jeg trodde ...

Jeg fikk stukket halvlitere i begge hendene.

- Jeg tar denne runden, sa Bjørn. Så kan du ta neste.
- Ja, ja, sa jeg.

Vi balanserte varene bort til bordet hvor Roald satt og holdt av plass. Der viste det seg at det ikke bare var damene som manglet, Finn var heller ikke med.

- Finn er en pyse, sa Roald.

Jeg løftet glasset og skålte.

- Dere skjønner hva jeg mener, la han til.
- Ja, med den tatoveringen, sa jeg.

Neste runde var på meg. Da hadde Roald noe på hjertet, det var derfor han var såpass mutt, han syntes Ilsa hadde vært urimelig overfor kona, herregud, bikini, hva gjør vel det, vi er da for faen ikke pripne heller og betaler vi ikke for dette også? Her måtte vi ta Ilsa i forsvar, dette handlet om stil, utstråling, en felles utstråling, hva hjalp det med synkron presisjon og like briller hvis vi hadde forskjellige drakter og lignet et karnival i vannet, hadde det tatt seg særlig ut om vi mannfolk stilte i tarzanbadebukser?

- Kanskje Finn, sa jeg.

Vi lo godt av den og skålte for våre koner, svømmebriller og felles utstråling, men etter tredje runde, da det også kom brunt brennevin på bordet, falt det et viss dysterhet over oss, et annet sted ville jeg sagt melankoli, i en førsteklases bar for eksempel, i et vinotek, men i denne brune bulen fantes det ikke finere strenger i følelseslivet enn overmot av dysterhet. Dette var de nevnte konenes verk, de vi for litt siden hadde løftet glassene for. Det var deres skyld. Vi hadde alle den samme historien. Vi skulle gjøre noe sammen. Og nå satt vi her, håpløse og skamfulle menn, som hadde gitt etter og derfra, fra de nedslitte og

dårlig vedlikeholdte ekteskapenes kant, kastet oss, bokstavelig talt, ut på dypt vann. Synkronsvømming! Kunne det bli latterligere? Dette var den siste samlingen. Nå skulle vi sette foten ned og det noe kraftig. Ville damene på død og liv gjøre noe sammen, fikk de gjøre det alene! Ydmykelsen var stor nok allerede! Vi skålte. Det ble Roalds runde igjen. Jeg måtte på pissoaret. Mens jeg stod der kom Bjørn og stilte seg ved siden av meg og det var trangt nok om plassen fra før.

- Det er noe jeg gjerne vil spørre deg om, Aksel, sa han.
- Ja vel.

Vi gjorde oss ferdige og Bjørn ventet med å si noe mer til vi var alene. Jeg visste så inderlig godt hvor han ville.

- Jeg har problemer med avføringen, sa Bjørn.
- Je vel.
- Det er liksom enten eller.
- Sier du det? Enten eller.
- Enten bare renner det eller så er det full stopp.
- Ja, ja.

Bjørn så på meg med en viss promille i blikket.

- Ja, ja? Hva mer har du å si? Du som er ...
- Professor i rumpe?
- Ja, nettopp! Det var det jeg mente. Professor i rumpe. Det er derfor vi har denne samtalen.
- Men jeg er ikke klarsynt, Bjørn. Synes du heller vi skal gå inn på en bås slik at jeg kan undersøke tarmtotene dine nærmere der?
- Når du tar det på den måten, sa Bjørn.

Jeg ga ham motvillig kortet mitt og sa hun kunne ringe meg personlig og avtale time, faen ta ham, fornærmet ble han også, men da vi kom tilbake til bordet fikk vi andre ting å tenke på. Dysterheten var hevet til et annet nivå, til synkronfaglig mannjevning. Det var selve vendepunktet i stjernet som var stridens kjerne. Roald mente høylitt at vi, mennene, skulle snu *før* damene strakte hendene i været ikke *imens* de gjorde det. Bjørn var straks uenig og mente imens, det var i hans øyne en selvfølge, det var jo hele det estetiske poenget, selve *utstrålingen*. Roald vektla på sin side det tekniske fremfor

estetikken, som han mente uansett var underlagt teknikken, for det teknisk umulige kunne aldri bli estetisk relevant, hans poeng var ganske enkelt: Vi rekker ikke å løfte damene hvis vi ikke roterer *før* de har hendene i været. Vi hadde altså å gjøre med to livsanskuelser.

- Det blir lettere når vi får musikk til, sa Bjørn og det kunne vi ikke motsi. Det var for øvrig blitt stille i det brune lokalet. Vi var de siste som gikk, men desverre ikke de siste som hadde gått hjem. Da vi kom ut ventet en gjeng, tre eller fire hardbarkedede menn, virket det som, på oss. De hadde ikke fredelige hensikter. De rev bagen fra Roald, helte innholdet, det vil si håndkle, badebukse, hette, briller og neseklype, i rennesteinet og begynte å dytte ham mellom seg, samtidig som de kom med ukvemsord mot synkronsvømming. Det hele lignet et latterlig opptrin i en skolegård, men var ikke mindre truende av den grunn. Disse primatene hadde åpenbart lyttet til vår faglige samtale og på den måten slått fast at vi var synkronsvømmere, kanskje trenere; at de kunne se det på oss, at vi var synkronsvømmere, håpet jeg i det lengste ikke var tilfelle. Skjellsordene var svært enkle, hånen likeså, vi var jenter forkledd som griser, skulle vi liksom hjem og pule i sirkel nå? Roald hadde havnet på gateplan og vi andre stod for tur. Jeg skulle ønske jeg kunne sagt at vi banket dem opp, men det kan jeg ikke. Vi fikk heller Roald på høykant og løp, med halen mellom bena, mot Majorstuen i håp om at det var politi og andre fredsbevarende styrker i gatene der, noe det ikke var. Så skiltes vi ved drosjeholdeplassen, skjønt enige om å finne et nytt stamsted neste gang.

Og endelig satt jeg i et baksete, på vei hjem, jeg hadde denne følelsen av å ha vært kidnappet, nå var jeg sluppet fri, enn så lenge. Det måtte bli en slutt på dette, ja, det måtte det, men samtidig var denne følelsen blandet, det skyldtes kanskje at jeg var beruset, i alle fall lettere beruset, og denne følelsen var altså blandet, slik de fleste følelser er, må jeg innrømme, på den måten at jeg også følte en slags samhold, med Bjørn og Roald, stilt overfor en fiende som vi hadde møtt, haldt vi sammen, kom nærmere hverandre. Jeg var som sagt lettere beruset. Vi hadde rett og slett godt av fiender. Jeg fikk en melding på mobilen, sikkert fra Gunn, hun lurte vel på hvor i all verden det ble av meg, klokken var snart ett. Meldingen var ikke fra henne, men fra min assistent, Dr. Wehn. Det stod: *Er du klar over hvor ofte du sier ja, ja?*

Gunn var ikke kommet hjem ennå. Jeg ble overmannet av en ny følelse, en følelse av at alt gikk i oppløsning. Jeg dusjet meg edru, spiste litt, avocado og makrell i tomat, stående ved kjøkkenbenken, mens jeg lyttet etter skritt. Jeg la meg uten å få sove. Hun kom

hjem da det hadde gått en times tid. Jeg hørte at hun først var nede i kjelleren og la alt treningstøyet i vaskemaskinen, mitt også håpet jeg, det hadde jeg glemte. Så brukte hun lang tid på badet, jeg var like ved å rope på henne, men lot være. Så kom hun og la seg og jeg kunne kjenne en svak lukt av klor, det luktet vel slik av meg også, vi var begge våkne en stund.

- Hadde dere det hyggelig? spurte hun.
- Jo, jeg skulle mene det.
- Jeg håper i alle fall du oppførte deg hyggelig.
- Hva skal det bety?
- Du vet hva jeg mener.
- Nei. Jeg vet ikke hva du mener. Jeg er ikke klarsynt.
- At du oppførte deg hyggelig overfor de andre.
- Hvorfor skulle jeg ikke det?
- Fordi du ofte kan oppføre deg lite hyggelig, Aksel.
- Har noen sagt noe? Har noen klaget?
- Nei, men jeg vet hvordan du kan være.
- Jeg ga Bjørn visittkortet mitt. Slik at han kan ringe meg direkte og avtale time. Var ikke det hyggelig, kanskje? Og du?
- Jeg?
- Var du hyggelig?
- Absolutt.
- Hvor var dere?
- Continetal. Dagligstuen. Vi bare drakk et glass champagne. Eller to, da.
- Såpass. Vi var på noe som heter Lille Chef. Kanskje vi kan møtes på midten neste gang og drikke rødvin.
- Hvor er Lille Chef?
- Det vil du ikke vite.
- Nei vel. Bare dere hadde det hyggelig, så.
- Jeg håper du tok drosje hjem. Denne byen er ikke trygg lenger.
- Finn kjørte meg.

Jeg slo på lyset.

- Finn? Var Finn sammen med dere?

- Han var visst det. Kan du ikke slå av lyset? Jeg vil sove.
- Hvorfor var Finn sammen med dere og ikke med oss?
- Det får du nesten spørre ham om.
- Je, det skal jeg sannelig gjøre.
- Men på en hyggelig måte. Godnatt.

Jeg slo av lyset og fikk ikke sove nå heller. Bare uro fra ende til annen. Lukten av klor ble mer påtrengende, som om mørket forsterket den, jeg forestilte meg at vi lå ved siden av hverandre der i sengen og lyste, som refleksbrikker, skinte som fosfor. Vi burde sannsynligvis kjøpe en sterkere såpe, på apoteket, jeg skulle kjøpe en slik såpe den dag ir morgen, vi kunne ikke gå rundt og lukte klor på den måten, var det i det hele tatt særlig sunt det vi hadde gitt oss i kast med, jeg burde jo vite det.

- Gunn?
- Ja, hva er det nå?
- Det er bare noe jeg må spørre deg om.
- Det bør være viktig. Du vekket meg.
- Sier jeg ofte *ja, ja*?
- Det vet du vel best selv.
- Ja, ja.

Når jeg skriver disse sidene, og skriver gjør man som oftest når det er for sent, kan jeg ikke la være å tenke at det er som å holde seg under vann, det går lett i begynnelsen, man merker knapt noen forskjell, så går tiden sakte, nei ikke sakte, den går plutselig, plutselig går den over i en ny hastighet, kroppens beredskap settes inn, hjernen kobles på en annen tankegang, som utelukkende handler om oksygen, pust, og plutselig har du bare en eneste ting for øye: opp, opp av dette.

Men hva om det ikke er luft nok der heller?

Hva om det er ingen steder å holde ut?

Altså: Jeg passet på å la være å si ja, ja i hvert fall på jobben, jeg gikk på tå hev, særlig i nærheten av min assistent, men tok meg likevel i det, at jeg sa ja, ja, uten grunn, for eksempel mens jeg satt alene, heldigvis, på kontoret og spiste matpakken, bare som et sukk, et sukk mellom brødkivene, gulost og leverpostei, var det blitt slik at jeg gikk rundt, eller satt, og sukket, for en slik mekanisk talemåte, en akustisk uvane, så å si, var vel ikke

annet enn et sukk, et hjertesukk? Kunne det være det misfornøyde, alltid misfornøyde mennesker i meg som ga lyd fra seg? Ilsa måtte for øvrig avlyse to samlinger, det var noe med dødsfall i familien i Århus, så hun måtte dit. Vi, Vannliljene, sendte henne en blomst, denne Finn ordnet det, de stod vel uansett og visnet mens hun var borte. Hun understreket at vi ikke behøvde å ligge på latsiden av den grunn.

Mobilen min ringte. Som sagt var det snart blitt rutine å få lunsjpausen ødelagt. Denne gangen var det Vinkelskriveren som klarte det. Om jeg ville ta en kopp kaffe med henne, det lød viktig, alt som Vinkelskriveren sa lød viktig, alt hastet. Jeg hadde ikke lyst til å ta en kaffe med Vinkelskriveren. Hun kom fra Gunns fortid, ikke at det var noe galt i det, Gunn kom jo derfra selv, fra sin fortid, som jeg ikke hadde adgang til, men det var en litt anstrengt forhold mellom oss. Jeg hadde liksom på følelsen at hun stadig ville saksøke meg. Det kunne godt være min feil. Det kunne bare være dette misfornøyde mennesket i meg som ustandelig var på vakt. Og hun tilhørte jo våre venner, våre nærmeste, så jeg sa selvsagt ja, gjerne, når som helst, det skulle jeg ikke sagt, for hun ville møte meg straks, i denne lunsjpausen, nei, nei, tenkte jeg, og tenkte at jeg ikke måtte gjøre det til en høylytt uvane også, å si nei, nei, det var nesten verre enn å si ja, ja. Og jeg sa ja, ja, jeg kommer, hvor da, forresten? Hun satt allerede og ventet på Bakkekroen, om jeg husket Bakkekroen, der vi pleide å gå i vår ungdom og drikke øl og høre på jazz? Jeg gjorde vel det.

Jeg tok i alle fall banen til Smestad og gikk til andre etasje. Vinkelskrivelsen satt ved et vindusbord. Hun reiste seg da jeg kom og vi kysset hverandre to ganger på kinnet, det vil si, lot som om vi kysset, vi lignet to fisk som snapper etter luft, altså en vane, kall det heller en kontinental uvane, jeg ikke kan fordra.

- Og du besøker gamle tomter, sa jeg. Er du blitt sentimental?

Vinkelsrivelen lo.

- Har truffet en klient. Og du?
- Hva med meg?
- Er du blitt sentimental?
- Ikke som jeg vet.
- Vil du sitte ute? Ute på balustraden?

Vi satt tause mens servitøren skjenket i kaffe. Jag hadde ikke bedt om kaffe. Var det dette hun ville snakke med meg om, at hun hadde sett meg sitte ute på balustraden og drikke øl med en ung kvinne? Å, en sakfører ser alltid en sak.

- Hvordan går det med Bartskjærerens sak? spurte jeg.
- Jeg fikk ham fra det.
- Godt.
- Men han fikk ikke deg fra det.
- Fra hva da?
- Synkronsvømming.
- Javel. Så det er det du vil snakke med meg om.

Vinkelskriveren lente seg brått over bordet.

- Hva er det egentlig som skjer?
- Ingenting.
- Ingenting? Vi er bekymret.
- Vi? Hvem er vi?
- Vi er oss, Aksel. Vennene dine. Hvem ellers? Jeg snakker på vegne av dem.

Hun lente seg tilbake igjen og la armene i kors.

- Kanskje det er best du snakker med Gunn, sa jeg.
- Gunn har visst dårlig tid hele tiden.
- Har vi ikke alle?
- Jeg kan bare ikke forstå det.

Vinkerskriveren pustet ut, tungt, så tungt at mennene borte ved disken et øyeblikk glapp taket i glassene. Det var min tur til å lene meg fram.

- Forstå hva?
- Glem det.
- Jeg må vite hva jeg skal glemme.

Hun la en seddel på bordet. Jeg hadde ennå ikke rukket å bestille noe. Det passet meg i grunnen bra. Denne samtalen førte ingen steder hun. Jeg merket det nå, nå når jeg prøver å huske hva vi sa til hverandre, vi i vår lille krets, og det gjør meg vondt, at de fleste samtalene vi hadde førte ingen steder hun.

- Det er vel Vindskriverens tur til å ha nyttårsfesten i år, sa hun.
- Vindskriveren? Det er selvfølgelig Bartsjæreren. Som for øvrig ikke vil hete Bartsjæreren lenger. Bare så du vet det.
- Hvorfor vil han ikke det?
- Han har sluttet å forstå spøk. Og da spøker det. Det er jeg som er Bartsjæreren nå.

Kalneren kom forbi og tok med seg seddelen. Vinkelsriveren ble sittende og se på meg, der var det igjen, blikket som saksøkte. Jeg fikk en melding på mobilen, fomlet i alle lommene før jeg selvfølgelig fant den i den siste, meldingen var fra min assistent, en som het Bjørn ventet på kontoret. Meldingen ble avsluttet med et smilefjes. Et smilefjes? Hva skulle det bety? Jeg fikk denne følelsen av oppløsning igjen, og samtidig, det var det som var merkelig, var den motsatte følelsen også til stede, altså fortetning, oppløsning og fortetning, det var min diagnose. Jeg la mobilen i lommen, ikke den siste, men den første lommen, og så opp. Vinkelsriveren stirret framdeles på meg, blikket hennes var saksøkende.

- Har du noe på gang, Aksel?
- Unnskyld? På gang? Hva mener du med det? På gang?
- Jeg bare spurte. Du behøver ikke bli sint.
- Jeg er ikke sint.
- Vet du forresten hva synkronsvømming også blir kalt?
- Hva da?
- Lesbisk mølle.

Jeg ble ikke sint. Jeg ble ille berørt. At hun kunne synke så dypt. Var det slik at synkronsvømming fikk fram det verste i folk? Da foretrakk jeg heller blanke våpen, som skjellsord og never, enn denne nedrige latterliggjørelsen.

- Jeg kan forsikre deg om at det er et blandet lag, sa jeg. Det er liksom det som er hele vitsen.
- Vitsen.
- At vi gjør noe sammen, fy faen. Gunn og jeg.
- Herregud. Gjøre noe sammen? Synkronsvømming? Er ikke det en tungvint måte å gjøre ting sammen på? Banner du, Aksel?
- Du vet ingenting om synkronsvømming! Du er fordomsfull og primitiv!

Vinkelstriveren reiste seg og det var hennes tur til å være støtt. Jeg hadde forvaltet min rettferdige harme på en slett måte.

- Du har visst sluttet å forstå spøk du også, sa hun.

Luften gikk som sagt ut av meg.

- Hvilken av dem? spurte jeg.

Jeg skyndte meg tilbake til klinikken og der, på kontoret mitt, satt Bjørn, denne innpåsletne vannliljen, som allerede hadde tatt seg til rette. Han var den typen. Han bladde i ett tidsskrift jeg lenge hadde gledet meg til å lese og jeg liker å være den første som åpner det jeg skal lese. Han ble sittende da jeg kom inn.

- Her er jeg, sa han.
- Jeg ser det. Hva står på?
- Hva står på? Skal du ikke ta en titt på det vi snakket om?

Jeg satte meg. Bjørn slengte tidsskriftet fra seg på bordet. Jeg hev det videre i papirkurven.

- Jeg sa du kunne ringe? Har du ringt, Bjørn?
- Jeg tenkte vi kunne ta det nå som Ilsa er borte. Så går jeg ikke glipp av treningen. Hvis du må røske litt, mener jeg.
- Tenkte du virkelig det? At det bare var å komme hit og vips.

Jeg lente pannen mot hendene og måtte ha sittet slik lenge, for på et tidspunkt hadde Bjørn reist seg og lagt hånden på skulderen min.

- Alt i orden, Aksel?

Jeg møtte blikket hans.

- Vet du hva jeg hørte i dag, Bjørn?
- Bare si det.
- Noen som kalte synkronsvømming for lesbisk mølle.

Bjørn ristet på hodet.

- Det er mange som er ute etter oss. Det gjelder å holde sammen.

Jeg reiste meg raskt, nestem omtåket, det var ubehagelig, denne oppløsningen og fortetningen.

- Har du tømt deg i morges, Bjørn?
- Om har jeg.
- Jeg skal se hva jeg kan gjøre. Vent her.

Jeg gikk ut på spiskammeret, som vi kalte medisindepotet, og fant Dr. Wehn der. Hun lignet smilefjeset hun hadde avsluttet meldingen med. Jeg kjente henne knapt igjen.

- Kan du ta deg av en pasient, som ikke slår på planen, men ...

Hun avbrøt meg.

- Du mener synkronsvømmeren?
- Ja. Hvordan ...
- Han fortalte det. At dere driver med synkronsvømming.

Jeg så ned.

- Det er nå mest konene våre. Som driver med ...
- Er du god?

Jeg lo det bort.

- God? Jeg? Nei, det vil jeg ikke si.

Jeg tidde og så på Dr. Wehn igjen. Hun gjorde ikke narr av meg. Hun gjorde ikke narr av oss. Jeg vet ikke hva det var med henne, eller meg, for den saks skyld, men jeg måtte trekke pusten i en dobben systoli, så lite skulle det til.

- Jeg skal ta en kikk på ham, sa Dr. Wehn. Og takk.
- Takk?
- For at du stoler på meg.

Hun forlot depotet. Jeg ble stående der inne og falt for fritelsen, for første gang i mitt liv. Jeg tok en pille uten å bokføre den, en enkel Vival, og svelget den tørr. Så ringte

jeg til Vindskriveren imens. Vindskriveren kom fra min kant av livet. Vi vokste opp i de samme gatene, vi gikk på alle skoler sammen og så lenge jeg kunne huske hadde han vært opptatt av været og da særlig været i morgen. Været i dag kunne alle se hvordan var, i morgen derimot, eller neste helg, eller til sommeren, om det ville bli regn eller sol, tørt eller fuktig, kaldt eller varmt, det var selve eventyret, det varslede eventyret. Han svarte der borte på Meteorologisk institutt.

- Er du bekymret?
- Aksel?
- Er du bekymret? gjentok jeg. Saksøkeren sa at dere var bekymret.
- Du, det passer jævla dårlig nå, Aksel. Lavtrykk på vei fra sør.
- Må jeg spørre for tredje gang?
- Bekymret og bekymret. Jeg trodde jo ikke du mente alvor da du nevnte det. Synkronsvømmingen, mener jeg.
- Så vidt jeg husker foreslo jeg at dere også kunne bli med på det.

Det ble stille en stund.

- Står du inne, Aksel?
- Ja.
- Hvor da?
- På klinikken. Jeg er på jobb. Hvordan det?
- Er det et vindu der du står?
- Selvfølgelig er det et vindu!
- Se ut. Ser du ut av vinduet nå?
- Ja.
- Om ett minutt begynner det å regne.

Vindskriveren la på. Jeg ble stående og se ut, over den skitne Sørkedalsveien, til kirkegården, Vestre Gravlund, der sypressene lignet sorte spydspisser under den lave himmelen. Da ett minutt hadde gått begynte det å regne, et lydløst og stritt regn.

Det er godt å ha venner man kan stole på.

Ja, ja, tenkte jeg, ja, ja, eller kanskje sa jeg det høyt, men jeg heldigvis alene, på depotet, i spiskammeret, hvor det var gitter for vinduene og jeg følte meg, plutselig, som en ennbruddstyv som vil bryte seg ut.

Så ble jeg kapret igjen, mellom Klinikken og stasjonen.

Dr. Wehn kom etter meg med en paraply som hun mente vi begge kunne gå under. Og sakte men sikkert forandret hun kurs mot Bakkekroen, det var jo fredag, og snart satte vi ute på balustraden, fremdeles under paraplyen, og drakk øl og hun tente en sigarett mens jeg så ned på den samme trafikken som sist og tenkte på all den bortkastede tiden, flere liv måtte gå tapt i køene, en bilkirkegård for de levende begravde.

- Husker du det vi snakket om? spurte Dr. Wehn.
- Om du passer i dette yrket? Og jeg husker at jeg sa ja.

Hun ristet på hodet.

- Jeg er ikke så sikker.
- Hva får deg til å tro det?
- Jeg er ikke glad nok i mennesker.
- Glad nok? På en skala fra null til ti, hvor ligger du?

Min assistent tenkte seg om en stund, ja, jeg kunne nesten mistenke henne for å ta dette på alvor, noe som ville vært langt alvorligere.

- Null, sa hun til slutt.
- Null?
- Jeg liker rett og slett ikke mennesker.

Jeg måtte veie mine ord.

- Nå er det kanskje på sin plass å si ja, ja, sa jeg.
- Si det.
- Hva da?
- Ja, ja. Jeg vil høre hvor oppgitt du er over meg.

Hun tente en ny sigarett og tok ikke blikket bort. Jeg sa:

- Du trenger strengt tatt ikke like mennesker for å være en god lege, så lenge du respekterer dem.
- Kan man det? Respektere uten å like?
- Så absolutt. De fleste jeg respekterer liker jeg ikke.

Jeg satt der og løy av full hals. Hun tok fremdeles ikke blikket bort. Og jeg holdt på.

- Ta for eksempel han med klokken i rektum. Jeg liker rett og slett ikke folk som dytter klokker opp i rektum, men jeg respekterer dem.
- Gjør du virkelig?
- Nei.

Dr. Wehn, som under disse omstendigheter altså ikke lenger var min assistent, men en ung kvinne som jeg drakk øl med, bestilte to halvliters til.

- Skal du ikke gi beskjed om at du blir forsinket, sa hun.

Noen begynte å tute der nede i køene, som om det kunne hjelpe, det var mer et rop om hjelp, de var jo levende begravd, og når først en begynte å tute, fortsatte de andre, et helt orkester av ustemte bilhorn, en stillestående sørgemarsj. Jeg ble plutselig urolig.

- Hvordan gikk det forresten med denne Bjørn? spurte jeg.
- Du mener synkronsvømmeren.
- Ja. Synkronsvømmeren. Hvis du vil kalle ham det.
- Han hadde antydning til innsnevring, derfor ujevn avføring. Jeg ga ham lactulose og tok noen prøver for sikkerhets skyld.
- Bra.
- Men jeg oppdaget noe annet. Som ikke var til å unngå å se. Men som strengt tatt ikke er vårt bord.
- Hele legemet er vårt bord. Fortell.
- Spansk krage.
- Alvorlig?
- Kvelertak. Konsentriske spor på penishodet.
- Uff da. Nevnte du det for ham?
- Han spurte ikke. For å si det slik.
- Stakkars mann.
- Er det gøy?
- Unnskyld? Hva er gøy?
- Synkronsvømming.
- Nei, det vil jeg ikke si.
- Hvorfor gjør du det da?

- Som jeg sa, det var våre koner, som, hva skal jeg si, tok føringen.
- Og da gjør du det?
- Det handler vel om å gi og ta. Som med så mye ...

Hun avbrøt meg.

- Hva tar du, Aksel?

Jeg måtte faktisk tenke meg om. Dessuten likte jeg ikke spørsmålet. Jeg kom ikke på noe som jeg tok. Var det en svakhet? Burde jeg ta mer? I det samme fikk jeg øye på Vinkelskriveren. Hun satte seg ved et bord nær det buete vinduet, sammen med en ung mann, sannsynligvis klienten, eller hadde hun også noe på gang? Også? Jeg hadde ikke noe på gang. Jeg har aldri hatt noe på gang. Det var bare et spørsmål om tid før hun ville oppdage oss. Skulle jeg gi meg til kjenne først og på den måten feie all tvil til side. Tvil? Hva var tvilsomt? Jeg satt sammen med min betrodde kirurgiske assistent, Dr. Wehn, min høyre hånd, så å si, og gikk gjennom et slemt tilfelle av gastrisisme. Det var allerede for sent. Vinkelskriveren løftet hånden til en hilsen, samtidig som hun løftet det venstre øyebrynet, overdrevent, det var mimikk for en retssal eller et nasjonalteater, hva så hun, hun så meg og en ung kvinne sitte ute i regnet, bare det, tett sammen, under en paraply, med øl og sigaretter på bordet, og hun hadde sannsynligvis sett det samme før. Jeg lot som om jeg ikke så henne og kunne ikke la være å tenke at de eneste gangene jeg vet hva jeg ser og er sikker i min sak er når jeg kikker opp i endetarm.

- Hva tar du? gjentok hun jeg satt sammen med.

Jeg hadde altså ikke noe svar, bortsett fra ingenting, og sa i stedet:

- Men du viser det ikke.
- Viser hva?
- At du ikke liker mennesker.
- Jeg er da godt oppdratt.
- Og da kan det jo egentlig være det samme.

Hun så altfor lenge på meg.

- Er du så overflatisk, Aksel?

Jeg skulle selvfølgelig ikke spurt og gjorde det.

- Så du liker meg egentlig ikke, Astrid?

Hun het det, Astrid.

Men jeg fikk heller ikke noe svar. Hun måtte plutselig gå. Vi brøt opp. Det var det jeg sa. Jeg skulle ikke spurt. Vi brukte trappen på utsiden. Så slapp jeg i det minste å måtte passere Vinkelsriverens bord. Da jeg endelig kom hjem, ventet Gunn på soveværelset. Hun ropte på meg. Hun hadde en overraskelse. Jeg gikk opp til henne. Hun stod ved sengen i bare badedrakt. Det var imidlertid ikke det jeg først og fremst la merke til. Det var den ene veggen som var dekket av speil.

- Finn har montert dem, sa hun.
- Finn? Har han vært her inne? På vårt soveværelse?
- Han måtte jo det.

Hun lot døren gli igjen bak meg.

- Hva skal det være godt for? spurte jeg.
- Så vi kan se oss når vi trener.
- Jeg håper du ikke har tenkt å fylle rommet med vann også.

Gunn bare så på meg.

- Skal du ikke skifte?

Jeg gjorde som hun sa og så stod vi der side ved side foran speilet og etterlignet bevegelsene vi skulle gjøre i bassenget. Å få dem til å ligne helt var som man ganske sikker forstår umulig. Vi vil heller kalle det for stilistiske øvelser, en hjemmelekse, omtrent som å pugge, eller studere at kart før man begir seg ut i selve terrenget. Vi kunne jo ikke gjøre saltomortaler eller andre forseggjorte krumspring, som var forbeholdt det våte element, men jeg kunne da løfte henne, både horisontalt og vertikalt, till tross for at det tok på, og vi kunne stå skulder ved skulder og gjøre bølgen, eller skrutrekkeren, som vi foretrekker å kalle den. Og det slo meg, mens vi stod slik, at dette var kanskje det nærmeste vi hadde kommet å gjøre noe sammen siden alt dette begynte. Noe lignende måtte kanskje Gunn også ha opplevd, trodde jeg i hvert fall, for da vi hadde gjennomført en brukbar spinner utartet vi og øvde videre i sengen, jeg fikk buksert Gunn slik at jeg kunne se oss i speilet mens vi holdt på som verst og dette var ingen hjemmelekse, ingen forberedelse, dette var saken i seg selv, altså øvde vi ikke, vi begynte og avsluttet, i det

minste kom jeg til en avslutning. Etterpå lå vi som hør og bør på rygg og pustet ut. Dette var vår pusteøvelse. Vi burde gjort det oftere. Det ville gjort oss til bedre svømmere, mer synkrone.

- Har du tenkt på at kroppen består av åtti prosent vann? Så egentlig er vi vårt eget basseng.
- Egentlig ikke.

Gunn kysset meg fort, reiste seg og gikk forbi speilet, med hånden i skrittet, hun gled så å si langs seg selv, hun skulle allerede på badet.

- Nå gjorde vi i hvert fall noe sammen, sa jeg.

En melding pep på mobilen min, den lå i jakken som jeg hadde slengt over stolen ved døren. Gunn tok den opp og leste, for vi har ikke noe å skjule for hverandre, og ikke gadd jeg stå opp heller. Så kastet hun mobilen over til meg, men klarte ikke engang å treffe sengen, den landet under skjortestativet, og hun sa noe rart:

- Feil, Aksel. Du gjorde noe sammen med meg.

Jeg fikk fatt i mobilen og fant omsider meldingen. Det luktet kjønn av tastene, fitte, rett og slett fitte, mobilen min luktet fitte. Det var svaret jeg ikke rakk å få på spørsmålet jeg ikke skulle stilt på Bakkekroen. *Du er unntaket.* Denne meldingen var etterfulgt av ikke bare ett smilefjes, men to. Til å være fra en som absolutt ikke likte mennesker, syntes jeg dette var vel mye. Jeg ville ikke være unntak. Jeg ville være regelen.

Jeg står på hodet under vann. Jeg holder Finn i hånden. I den andre holder jeg Bjørn. Sånn er det når det er for mange menn. Jeg klarer snart ikke mer. Helst vil jeg slippe taket, strekke meg mot bunnen, skyve ifra og, hvis jeg er heldig, forsvinne, forsvinne for godt. Det er ikke lov. Det er ikke lov å bruke bunnen. Lydene strammes til et tungt sus. Det banker bak pannen. Det siste oksygenet driver omkring de forvrengte ansiktene våre, hvite, blafrende skygger, død champagne som løser seg opp i det grønne skummet. Under vann er alt kaos. Over vann klipper vi luften, den herlige luften, i presise strimler, om alt går som det skal, det kan vi jo ikke se, det er Ilsa som ser det. Vi gjør altså saksen, som er langt mer krevende enn stjernen. Men jeg må opp. Jeg klarer snart ikke mer. Jeg må opp til imperfektum og fremtid. Jeg må opp til alt. Så, like før jeg må gi meg, slipper vi hverandre,

vender og stiger med armene langs siden, de som klarer det, vel å merke, og jeg er ikke blant dem, nærmere lyset og bryter gjennom den glatte hinnen, det er som å falle oppover og lande i en himmel av skarp og uryddig klang.

Ilsa stod på huk og telte oss før hun klappet kjapt i hendene og vi klatret opp på kanten og rullet oss inn i håndklærne som omtåkede seler og halvrosser før vi samlet oss rundt henne for å ta imot ros og ris med samme sinn. Mitt pass ble påskrivet først. Jag var altfor trang i saksene og dussuten satte hun spørsmålstegn ved min utholdenhet, hadde jeg ikke gjort pusteøvelsene? Fikk jeg panikk under vann? Eller var det slik ajeg rett og slett ikke var motivert? Jeg måtte huske på at vi var et lag. Jeg så på Gunn, men hun så ned. Ville hun at jeg skulle slutte? Hva skulle jeg si til mitt forsvar? Jeg kunne sagt at ja, jeg fikk panikk av å så på hodet i et basseng, og nei, jeg var heller ikke motivert, jeg var overhodet ikke motivert til å være Vannlilje og holde Finn og Bjørn i hånden under vann. Dermed kunne jeg sluppet unna dette synkrone mererittet, jeg kunne ofret meg for laget, for var vi kanskje ikke en for mye på herresiden? Men jeg ville det ikke slik. Jeg ville fortsate. Jeg ville fortsatte som Vannlilje. Jeg ble forbløffet på mine egne vegne. Var det for Gunns skyld? Var det fordi jeg ikke ville la henne i stikken? Nei, det var for min skyld. Jeg innså det der og da, i Domus Athletica, denne kvelden, torsdag 21. februar, at det meste jeg gjorde, gjorde jeg utelukkende for min egen skyld. Jeg var alltid i mine tanker. Jeg ville rett og slett se hvor dette kunne ende.

- Jeg skal legge meg i selen, sa jeg. Og gjøre alt for laget!
- Det er slikt vi liker å høre! nesten ropte Ilsa.

Og de andre Vannliljene klappet, Gunn også, hun hadde vel ikke noe valg, men det var ingen entusiasme i hennes applaus.

So fikk Roar og Bjørn sine pass påskrevet, om enn med mildere skrift. Roar måtte bli videre i saksen, det så jo ut som om føttene hans var limt sammen, mens Bjørn ble rost for sin armstilling, men fikk beskjed om å smile mer, mer hjertelig, han så jo nesten ut som en surpomp når han kom opp av vannet og det ville vi ikke ha noe av, vi skulle glede publikum, vi skulle smitte dem med vår smilende eleganse, for allerede nå måtte vi tenke oss at et publikum var til stede og at vi var skjønne og smidige for dem. Se på Finn! sa Ilsa. Han er både elegant og en glad gutt! Damene på sin side ble rost etter alle kunstens regler, Ilsa var rett og slett imponert over dem, særlig trakk hun fram Gunn, hun hadde vannballettens vesen i seg. Damene holdt rundt hverandre og trippet av glede, de lignet

skoleelever som høyst overraskende hadde bestått tentamen, det bød meg rett og slett imot. Det var ganske enkelt nærliggende å tenke at damene som sådan har andre og bedre forutsetninger enn oss, herrene, de er rundere i kantene, deres kropper har ingen spisse vinkler, derfor lager de sine egne bølger, dønninger. De står vannet nærmere, så å si, for det er vel ikke uten grunn at synkronsvømming i sin opprinnelige form var forbeholdt damene, mennene kom langt senere på banen, eller snarere i bassenget, og kan man ikke dermed slå fast at disse damene har kommet lengre i synkronsvømmingens langsomme evolusjon? Jo, det kan man. Dette holdt jeg klokkelig munn om. Verre var det å tenke at Gunn, etter all rosen, nå følte seg så overlegen at hun så på meg som kun en belastning, en byrde, et slep, at hun rett og slett var beskjemmet, det verste av alt. Men jeg bestemte meg altså, der og da, ikke bare for å se hvor dette kunne ende, men også gjøre meg fortjent, fortjent til både laget og min kone. Til slutt takket Ilsa for blomstene, men hun hadde desverre mer på hjertet. Under sitt besøk i Århus hadde hun kontaktet sin gamle moderklubb, Vejle Synkron, de såkalte Ringene, og saken var at de kom til Oslo i oktober for å konkurrere mot, eller rettere sagt med, oss, altså i all vennskapelighet, som selvfølgelig betyr det største alvor. Damene trippet av begeistring igjen. Vi herrer, unntatt Finn, denne glassverdensmesteren, var nok mer forbeholdne, men vi gjorde gode miner til slett spill. I badstuen kunne vi imidlertid snakke rett ut. Var det ikke litt for tidlig? La ikke Ilsa listen vel høyt? Tok vi oss ikke vann over hodet nå? Dette siste lo vi godt av. Og mens vi satt der kunne jeg jo ikke unngå å legge merke til Bjørns intime skavank, den Dr. Wehn påpasselig hadde kommentert, hans spanske krave, gud hjelpe meg, stakkars mann, ikke rart at han var stram i munnvikene, uansett hvor mye han prøvde å smile. Det er det som er forferdelig, at jeg kan se menneskers lyter og lidelser med det blotte øye. Derfor velger jeg med omhu hven jeg befinner meg naken sammen med, som i mitt tilfelle utelukkende hadde vært Gunn, min kone, de siste toogtredve årene, altså inntil nå, og vi, min kone og jeg, hadde sett hverandre så mye at vi var blitt blinde.

Etterpå, i dusjen, ville jeg ta en liten prat med Bjørn, men han kom meg i forkjøpet, han brøt alle grenser og kom inn i mitt vann og begynte å snakke med meg der.

- Du overlot meg visst til læringen din, du, sa han.

Jeg så hvordan han slet med å smile. Hele livet hans måtte ha vært et slit. Jeg lo.

- Hun har full mekanikerutdannelse og kan ta seg av både bagasjerom og motorkasse.

- Er det sånn dere snakker om oss der oppe? Bagasjerom og motorkasse.

Jeg la hånden på Bjørns skulder, selv om det var det siste jeg ville.

- Og alt er på plass i bagasjen, men hvordan går det med selve seksuallivet? spurte jeg.

Bjørn så på tomt på meg og prøvde å løsne de stramme stingene i munnvikene.

- Du tenker visst ikke på annet, du, sa han.
- Annet? Annet enn hva?
- Damer.

Jeg flyttet hånden og skrudde av vannet. Det var tross alt min dusj vi stod i.

- Det er en urolog du trenger, Bjørn, ikke mitt dybdesyn. Ring klinikken og henvis til meg.

Jeg gikk ut til garderoben og der fikk jeg heller ikke fred. Denne Finn, som allerede hadde skiftet, var på meg med det samme.

- Jeg syns du tok det fint, sa han.
- Tok hva?
- Kritikken. Du tok den på en veldig sporty måte. Andre hadde sikkert blitt sure.

Nå var jeg ikke sporty lenger.

- Har du tatt den på universitetet? spurte jeg.
- Hva da?
- Tatoveringen. Den i nakken.
- Jeg har ikke gått på universitetet.
- Det var akkurat det jeg mente.

Finn ble stående, så han måtte åpenbart ha mer på hjertet. Derfor stappet jeg badetøyet i bagen, slengte den over skulderen og gikk min vei. Han kom selvfølgelig etter.

- Er du fornøyd med speilet? spurte han.
- Det virker.
- Ville du forresten ha noe imot at jeg og Gunn, jeg mener din kone, ble en duett?

Nå var det jeg som stanset.

- Bli en duett?
- Vi mener vi har noe å tilføre hverandre.
- Ja, det vil jeg tro.
- Vi vil selvfølgelig fremdeles være en del av laget. Av Vannliljene.

Jeg så ham i øynene. De var bleke, matte. Jeg fikk ikke tak på dem. Øyebrynene lignet forseggjorte buer. Han måtte ha stelt dem etter treningen, mens vi andre var i badstuer. Hadde jeg noe å frykte fra denne mannen? En slik vims? Han begjærte henne ikke engang, så vidt jeg kunne forstå. Hadde jeg noe å frykte fra en som ikke begjærte, som altså ikke hadde planer om å ta henne, min kone? Så lavt kunne ikke min sjalusi synke.

- Dette får bli mellom Ilsa og dere, sa jeg.

Gunn ventet på meg i bilen. Hun kjørte. Da vi nærmet oss Smestadkrysset stod vi plutselig i kø. Det kunne ikke stemme. Rushtiden var over. Det måtte være en ulykke et sted. Jeg slo på radioen, ingen nyheter, bare en selvmordsbomber i en by hvor slikt var blitt en vane, 38 døde. Nå var vi en del av den bortkastede tiden, tenkte jeg, blant de forspilte livene, vi som døde med bremselysene på.

Jeg ville nevne dette med Finn, duetten deres, faktisk gledet jeg meg til å ta det opp, jeg vet ikke hvorfor jeg gledet meg til dette, burde det ikke vært omvendt, men denne gangen var det altså jeg som ble kommet i forkjøpet.

- Vi må tenke på musikken til neste gang, sa Gunn.
- Musikken?
- Ilsa ba oss nevne det for dere.
- Dere?
- Hun glemte å nevne det, hun hadde jo så mye å tenke på, hun ba oss nevne det for dere, herrene.
- Ja vel. Håper noen får sagt fra til Finn, da.

Gunn var stille et øyeblikk. Vi rykket fram en plass i køen. Det monnet ikke. Hun sa:

- Det er ett fast repertoar og ett valgfritt. Vi skal komme med forslag.
- Hva synes du?

- Det bør være noe melodisk og rytmisk. Og ikke for fort. Gjerne noe klassisk.
- Det kan du ha rett i. Tolvtoneskalaen og Coltrane passer nok ikke helt.
- Og så bør det ikke være sang. Det vil bare være forstyrrende. Hvis man begynner å følge med på taksten.
- Du har visst tenkt nøye over dette allerede, du, sa jeg.
- Det ver uansett Ilsa som bestemmer til slutt.

Og det slo meg at denne samtalen, om musikalsk følge, i køen ved Smestadkrysset, var den første vi hadde hatt på lenge, en samtale, der den ene replikken avløste den andre på en naturlig måte. Så måtte jeg selvfølgelig ødelegge den.

- Så du og glassmesteren har tenkt å bryte ut?
- Bryte ut? Hva mener du?
- Det vet du godt. Duett, Gunn. Du og Finn.

Hun ble forlegen og jeg likte å se det, at hun nesten rødmet, at hun skjøt underleppen fram og slignet en liten pike.

- Det var dumt, sa hun.
- Dumt?
- At han sa det først. Jeg hadde tenkt å nevne det i kveld.
- Såpass. Du hadde tenkt å nevne det i kveld. Ta det opp, liksom.
- Gjør det noe? At Finn og ...
- Kunne ikke vi være en duett?
- Vi?
- Ja. Vi. Var det ikke det som egentlig var meningen? At vi skulle gjøre noe ...
- Sammen. Tok du ikke vel hardt i der inne?
- Hardt i?
- Legge deg i selen. Alt for laget.
- Finn syntes jeg tok det sporty.
- Han ville vel bare være hyggelig.
- Ja vel. Hyggelig. Hvorfor kan du ikke også være litt hyggelig?
- Fordi jeg ikke tror at du mener det.
- Er du blitt tankeleser også nå?

Køen beveget seg ikke. Den ble bare enda tettere. Frontlyktene skinte rett bak oss, de røde bremselysene i øynene, den våte asfalten skinte som en fornøylespark. Nå var vi også en del av den forspilte tiden, de bortkastede livene. Noen begynte å tute, snart tutet alle. Litt lenger fremme hadde en sjåfør gått ut av bilen og stod der og speidet, etter hva, mens han dunket neven i taket.

- Jeg sa *tror*. *Tror* du ikke mener det.
- Du synes ikke jeg er god nokk. Hva? Men det er Finn. God nok.
- Herregud. Du hørte hva Ilsa sa.

Vi rykket fram, ikke lange sykket riktignok, men likevel, det ga en visst håp, håp å slippe ut herfra, bort herfra, at alt skulle løses opp og forsvinne, om så i ingenting. Snart stanset vi igjen. Gunn tvilholdt på rattet og jeg fikk plutselig den tanken at vi satt i en radiobil og strømmen hadde gått og snart ville noen komme oss til unnsetning. Likevel kunne jeg ikke dy meg.

- Har dere noe på gang? spurte jeg.
- På gang?
- Du og denne glassmester jeg tenker altså er jeg. Der det noe ...

Jeg fikk ikke snakket ferdig før Gunn brøt ut i en høy og liketil latter.

- Nei, vet du hva!
- Jeg vet ikke lenger hva.

Hun stoppet å le på samme måte hun hadde begynt.

- Og du da? Har du noe på gang?
- Jeg?
- Ja. Er det ikke der oppe dere pleier å sitte?

Hun lente seg over rattet og pekte på balkongen rundt Bakkekroen. Først nå la jeg merke til at det var et begravelsesbyrå rett under, Jølstad, det stod en blank gravstein utstilt i vinduet.

- Du har snakket med Vinkelsriveren, skjønner jeg.
- Er det ikke kaldt å sitte ute og drikke øl nå? Men på den annen side, det er fint å sitte for seg selv.

- Dr. Wehn og jeg diskuterte et komplisert tilfelle.
- To ganger?
- Det kan godt hende.
- Så vidt jeg husker sendte du en melding om at du ble forsinket på grunn av en akutt situasjon.

Jeg måtte nesten le.

- Du tror, du tror vel ikke at ...
- For henne er du unntaket, ikke sant, mens jeg må leve med regelen.

Jeg brøt alle regler, min taushetsplikt, selve fagets innerste disiplin, bare for å redde mitt eget skinn. Mitt eget skinn? Redde? Hadde jeg noe å redde? Jeg visste ennå ikke hva jeg skulle tape.

- Jeg kan si så mye at det dreide seg om Bjørn.

Gunn snudde seg fort mot meg og hadde en annen akkord i blikket.

- Bjørn? Surpumpen vår?
- Kall ham gjerne det. Men han har sine grunner.
- Kom han til deg?
- Det gjorde han. Og jeg overlot ham til min assistent, Dr. Wehn, som fant noe foruroligende. Som egentlig ikke var vårt bord. Det var dette vi snakket om. Ute på balustraden. I fred der.
- Hva mener du med foruroligende?
- Det vet du at jeg ikke kan si.
- Det er vel ikke noe smittsomt? Noe som kan smitte i vannet?
- Spansk krave, sa jeg.
- Hva er det?
- For trang forhud. Svært smertefullt. Penishodet kveles og ...

Gunn løftet hendene fra rattet.

- Hold opp! Jeg vil ikke høre mer!
- Men det er ikke smittsomt. Og dette blir mellom oss.
- Selvfølgelig.

Vi satt tause en stund. Hvordan kunne jeg stole på det, at det ble mellom oss? Jeg hadde jo gått videre med det? Hvordan kunne jeg stole på andre, i dette tilfelle min kone, når jeg selv var upålitelig? Så begynte køen å bevege seg igjen, sakte men sikkert, det fløt, og ganske riktig, køen skyldtes en ulykke, en sykebil kjørte i motsatt retning, uten lys, altså alvor, sannsynligvis med døden til følge, men det var likevel en trøst, at køen på denne tiden var et unntak, altså ulykke, ikke regel, at vi ikke måtte stå her og stampe hver gang vi kom fra trening.

Hjemme lå det et postkort til oss, fra den tidligere bartskeer, nå herrefrisør Oskar Henriksen. Han hadde et svært dårlig forhold til både februar og mars og var nå i Athen hvor han vandret på Akropolis med hendene på ryggen og studerte kapitalismens, om ikke selve Europas, undergang, mens han speidet etter likesinnede. Alt dette fikk han plass til å skrive på et alminnelig postkort, for han hadde en kortklipt skrift. Men navnene våre hadde han skrevet med store bokstaver, begge to, og til og med streket under, Gunn og Aksel Underdal. Dessuten minnet han i et ps., ved siden av det greske frimerket, om nyttårsfesten, som skulle holdes hos ham, som om han var urolig for at vi skulle glemme den, eller komme på andre tanker. Jeg delte hans uro. Det skjedde for mye. Det var for mange distraksjoner. Jeg vet ikke hva Gunn tenkte om dette. Jeg visste i det hele tatt ikke hva Gunn tenkte om noe som helst og jeg hadde sannsynligvis aldri gjort det. Og jeg kunne ikke annet enn anta at det samme gjaldt for henne.

Etter et i mine øyne ganske opprivende inngrep, og da tenker jeg mest på omstendighetene rundt, ektemannen til pasienten forlangte nemlig å være til stede i operasjonsstuen, han ville heller ikke at jeg skulle se hanne, hans hustru, i øynene, jeg skal se henne i rektum, sa jeg, men altså etter dette sirkuset avbrøt Dr. Wehn min dyrebare lunsjpause igjen. Han skulle nemlig til København i weekenden, for å delta i et seminar om mangelsykdommer blant innvandrerkvinner, underskuddet på C- og D-vitaminer, det overdrevne forbruket av søtsaker, det er ikke for ingenting vi sier at fordøyelsen begynner i munnen. Om jeg ikke ville slenge meg med?

Det var ikke selve tilbudet, invitasjonen, jeg reagerte mest på, men den uvørne språkbruken. Slenge meg med. Som om hun tok visse ting for gitt. Innbilte hun seg noe? Jeg tror heller det forholdt seg slik: Mennesker som ikke liker andre mennesker, tiltrekkes av hverandre. Jeg var uansett smigret, til tross for språkbruken, slenge seg med til København, liksom, men hun var jo ennå so ung, likevel, ja, nettopp derfor, burde hun

passe sin ordbruk når hun henvendte seg til en overordnet, i dette tilfelle meg, jeg mener, hun burde i det hele tatt ikke spurt, det var rett og slett uhørt, Bakkekroen er nå en ting, København, det er, det er noe helt annet, det er, ja, og hva med hotellrom, tenkte hun kanskje at vi skulle dele rom, seng, bad?

- Det kunne vært hyggelig, sa jeg, men ...
- Men?
- Jeg kan ikke reise bort på så kort versel.
- Neste gang skal jeg si fra i bedre tid.
- Je, gjør det.

Dr. Wehn ble stående ved døren. Jeg tenkte meg om, lukket matpakken og så opp på henne.

- Nei, ikke gjør det, sa jeg.
- Ikke gjør hva?
- Si ifra i god tid.
- Nei vel. Du vil ikke at jeg skal spørre?
- Akkurat. Du skal ikke spørre om jeg vil være med til København. Hverken i god eller dårlig tid. Du skjønner hva jeg mener.

Dr. Wehn så en stund på meg, nikket, og trakk seg stille ut, men like etter stakk hun hodet inn igjen.

- Du trodde vel ikke at vi skulle bo på samme rom?

Jeg lo godt, hun også.

- Selvfølgelig ikke. Det får være måte på.
- Hvordan går det forresten med synkronsvømmingen?
- Takk, det går fremover. Vi har kommet til saksen.
- Sikker på at du ikke har lyst til å bli med?
- Jeg har allerede sagt min mening i den forbindelse.

Hun, min assistent, sa noe merkelig:

- Din mening, ja. Men det er noe helt annet. God helg.

Så lukket Dr. Wehn endelig døren etter seg og jeg åpnet atter matpakken og lukten av henne, parfymen, håret, noe samtidig skarpt og søtt, blandet seg med det alminnelige påleggets, salami, kaviar og gulost, og denne totale duften, eller eimen som oppstod, fikk meg til å tenke formastelige tanker, at bare det å ha henne, Dr. Wehn, i tankene, var nok, der, i tankene, kunne jeg gjøre hva jeg ville med henne, reise til København om så var. Hva slags utroskap er det? Var den noe verre, noe dypere, enn en simpel handling som kunne bortforklares?

Jeg kastet matpakken i papirkurven.

- Ja, ja, sa jeg. Ja, ja.

Da kom jeg hjem hadde Gunn vært på loftet og hentet ned de gamle platene våre. Hun ville finne en passende låt til neste trening og var allerede godt i gang. Vi ble sittende resten av kvelden og høre på denne musikken, fra vår ungdom, og den bød meg imot, både musikken og ungdommen. Det var som å lytte til et annet menneskes repertoar, et menneske jeg ikke lenger kjente og heller ikke ville vedkjenne meg. Sentimentalt, patetisk og hjelpeløst var ord som lå på tungen. Jeg var rett og slett ikke i stand til å begripe den begeistringen jeg tross alt mente å kunne huske, den nærmest ubegrensede begeistringen jeg engang møtte ned nøyaktig samme musikken med, og som nå, mer enn førti år senere, bare gjorde meg pinlig berørt. Gunn satt til slutt igjen med to plater, ”Bridge over troubled water” og ” The long and winding road”.

- Vi kommer til å drukne, sa jeg.
- Du skal alltid være så negativ, sa hun.
- Dessuten trodde jeg ikke du ville ha noe med sang.
- Det går an å skifte mening, ikke sant?

Jeg mistenkte henne for å ha snakket med Finn i mellomtiden, det var derfor hun hadde skiftet mening, og det hun foreslo nå bare bekreftet denne mistanken.

- Litt gladjazz kunne også vært fint, sa hun.
- Vær så snill.
- Det vil i hvert fall få opp humøret.
- Hvilket humør?
- Forhåpentligvis ditt.

- Har du ikke hørt om likegladjazz? Det brukes som bedøvelse på enkelte sykehus når de ikke har råd til anestesilege. Vi kaller det trombonekirurgi.

Gunn bare så på meg.

- Jeg var morsom, sa jeg.

Like før vi la oss fikk jeg en melding og klok av skade fant jeg fram til mobilen min selv, den lå i jakken jeg hadde hengt i klesskapet, eller det som kalles *walk in closet*, altså innenfor selve soveværelset. Meldingen var fra Dr. Wehn, sannsynligvis satt hun på et vertshus i Kongens By og lot tankene fare og de for altså til meg: *Det var du som begynte*. Jeg kunne overhodet ikke begripe hva hun mente. At det var jeg som begynte. Hva hadde begynt? Jeg skrev tilbake: *Godnatt*. Like etter svarte hun: *Takk, du også*. Jeg bestemte meg for å slette disse meldingene straks. Jeg stod krumbøyd med ryggen til døren, innerst i hjørnet av huset, som en annen forbryter, og hvitvasket mobiltelefonen min.

Siden det nærmest var blitt en vane å få lunsjpausene mine ødelagt, brukte jeg dem i stedet til å svømme, ikke på Domus Athletica, selvfølgelig ikke, men i et spa nede ved Majorstuen hvor de hadde et lite basseng som var stort nok for meg. Jeg sa ingenting til Gunn om dette. Jeg trente altså i skjul, i all hammelighet, og mente selv jeg gjorde framgang, jeg ble mer utholdende, jeg pustet bedre, jeg begynte ganske enkelt å bli venn med vannet.

Jeg tok meg sammen, men jeg gjorde det alene.

Når jeg gikk tilbake til Klinikken kunne jeg, hvis jeg tok en liten omvei, passere Bruns Optik, hvor altså Gunn jobbet og hadde jobbet i alle år. Det var tider da jeg likte å stå utenfor og se henne der inne, i hvit frakk, grasiøs, hun hadde en, hva skal jeg kalle det, lettvint måte å bevege seg på, hun holdt brillene mellom pekefingeren og tommelen, noen ganger med begge hender, holdt dem opp mot lyset, plasserte dem forsiktig over kundens nese, var det henne jeg så etter, den hun var i min erindring, da hun fantes i mine øyne, da mitt blikk begjærte henne? Men nå så jeg i stedet Finn der inne, han stod ved disken og snakket med Gunn en dag jeg kom forbi, jeg kunne ikke se at han prøvde noen briller, og etter det sluttet jeg å ta den omveien.

Neste trening var for full musikk. Det viste seg at Roar i sin tid hadde vært bratsjist i et symfoniorkester nordpå og hadde gjort et sobert utvalg som vi alle mer eller mindre kunne gå god for. *De fire årstider*, nærmere bestemt våren, hva ellers, ble Vannliljenes valgfrie kjenningsmelodi, en sviske, jo visst, men det kunne vi leve med. Til duetten valgte Gunn og Finn banjotemaet fra *Piknik med døden*. De mente det stod i fin og ikke minst morsom kontrast til det klassiske. Dem om det. Uansett, det var virkelig noe annet å gjøre saksen og stjernen til slikt tonefølge, vi løftet oss, bokstavelig talt, vi fattet nytt mot, og Ilsa, etter å ha foretatt noen rytmiske justeringer, slo fast at vi lå langt foran Ringene fra Vejle, både hva gjaldt presisjon og ikke minst utstråling, i den forbindelse måtte hun rose Bjørn, han var jo som en helt annen mann, hvilket smil! Han strålte jo! Hva var hans hemmelighet? Stemningen var meget høy. Finns tatovering var også borte, hvordan han hadde klart det er ikke godt å si, kanskje han bare hadde bleket huden, men borte var hele Descartes. Jeg måtte nesten kommentere det. Hadde han sluttet å tenke og dermed også sluttet å være? Finn klødde seg lenge i nakken. Det var Ilsa som hadde bedt ham å fjerne den, tatoveringer var ikke forenlig med synkronsvømmingens estetiske idealer. Ikke tenkning, heller, sa jeg. Begynner man å tenke i bassenget er man ferdig. Jeg kunne ikke se dette som annet enn forberedelser til duetten, duetten med Gunn, kanskje det til og med var hun som hadde foreslått å ta bort tatoveringen, glassmester Finns tankekors. For på denne treningen ble det gjort klart at Gunn og Finn skulle konkurrere mot Ringenes egen duett, Gitte og Torben. Ilsa la til at dette ikke ville gå utover mixed gruppe, snarere tvert imot, en utvidelse av programmet ville skjerpe oss. Hvem er vi? Vi er Vannliljene! Men etter hver trening, når Gunn og Finn ble igjen for å finpusse sin øvelse, under Ilsas strenge oppsyn, fant jeg en plass ved nødutgangen hvor jeg kunne følge med i alt de gjorde, de visste ikke at de var under mitt oppsyn også. Jeg gikk ikke glipp av en eneste bevegelse. Og jeg så hvor uanstrengt de beveget seg i vannet, min kone og glassmesteren, jeg så hvordan deres innsats la mine egne fremganger i skygge.

En kveld jeg stod slik og, ja, smugtittet, kom Evy, Bjørns kone, listende bort til meg og jeg fikk denne følelsen av å være tatt på fersken.

- Står du her? hvasket hun.
- Jeg gjør nok det, sa jeg, like lavt.

Hun så mot bassenget.

- De er flinke.

Jeg skulle ønske at hun gikk sin vei.

- Det er de. Riktig flinke. Selv om Finn er litt treg i rullen.

Evy så på meg igjen, ennå våt i håret.

- Jeg ville bare takke deg.
- Takke?

Hun tok hånden min, klemte den fort og rødmet.

- Vi har det så sammen nå. Bjørn og jeg.
- Det var da hyggelig å høre. At noen har det hyggelig.
- Bjørn takker også.
- Det var ikke jeg som personlig skar av ham kraven,sa jeg.

Hun slapp hånden min, skulle til å gå, men ombestemte seg visst.

- Går det bra med deg? spurte hun?
- Ja. Hvordan det?`

Evy, dette innpåsletne damemennesket som ennå trodde hun kledde bikini, ristet på hodet.

- Nei. Det var ingenting.

Hun skyndte seg bort, like stille som hun hadde kommet.

Ingenting?

Kunne hun ikke ha nøydt seg med å takke?

Jeg sluttet å vente på Gunn.

Jeg spurte heller ikke om hva Dr. Wehn egentlig mente med den meldingen hun sendte fra København, *Det var du som begynte*. Jeg hadde likevel en anelse: Jeg hadde bare forsøkt å være hyggelig. Det skulle det bli en slutt på. Jeg holdt med andre ord min assistent på armlengdes avtand, men beholdt henne som hun var i mine tanker, der hun hadde god plass å boltre seg på.

En morgen støtte jeg likevel på henne utenfor klinikken.

- Hvorfor unngår du meg? spurte hun.
- Gjør jeg?

- Ja. Og du svarer ikke på meldingene mine. Du skrev *Godnatt!* Hvis du har glemt det.

Dr. Wehn snudde ryggen til og gikk inn. Så var dørene lukket mellom oss. Jeg ventet til hun var ute av syne før jeg fulgte etter henne.

I lunsjpausen hadde jeg rett og slett ikke overskudd til å svømme og jeg ville heller ikke bli på kontoret slik at noen kunne forstyrre meg. Derfor søkte jeg i stedet tilflukt i Oskars Herresalong bak Slottet. Oskar hadde alltid en stol ledig. Det var også den eneste stolen han hadde. Den var trukket i elefanthud. I den sank jeg ned. Oskar prøvde ikke engang å jekke meg opp.

- Du har blitt tynnere i håret siden sist, sa han.

Det gled regn langs vinduet ut mot trikkeskinnene og brosteinene, april, snart mai, snart var dette annus horribilis omme.

- Det er ikke det eneste som henger i en tynn tråd, sa jeg.
- Hva skal det bety?
- At Gunn og Finn svømmer duett.

Oskar slapp saksen og løftet armene i en i mine øyne litt for teatralisk og selvnyttende gest, men kanskje var han på sitt mest oppriktige akkurat da.

- Hva var det jeg sa!
- Ikke bli etterpåkløkk.
- Jeg var forhåndskløkk! Jeg sa hvordan det ville gå. Dere skulle aldri begynt med synkronsvømming!
- Vi får gjøre det beste ut av det, sa jeg.

Det var en underlig ting å si, særlig når det kom fra min munn. Jeg hørte det med det samme. Selv Oskar stusset, om jeg må få bruke et slikt uttrykk, og grep til saksen igjen.

- Hvem er forresten denne Finn? spurte han.
- Lagets yngste og i tillegg glassmester. Han har montert speil på soverommet vårt.

Oskar tok et langt skritt rundt stolen og ble stående foran speilet og peke med saksen. Han hadde lagt på seg. Den hvite frakken, som ikke var like hvit lenger, strammet over magen og minnet meg plutselig om en koffert man ikke klarer å lukke.

- Denne Finn bør får svi, sa han.
- Ikke snakk slik.
- Jeg snakker slik. Denne Finn bør få svi.
- Og ikke pek med saksen, er du snill.

Han bare fortsatte å peke med saksen.

- Det er du og Gunn som skal være duett! Skjønner du ikke det? Du og Gunn! Ellers.

Han kom visst ikke lenger og måtte i stedet håndbaken over pannen og øynene og jeg syntes nesten han la litt tykt på igjen, han behøvde ikke å legge tykkere på enn det jeg la.

- Ellers?
- Ellers har jeg ingen å gå til, sa han stille.

Oskar senket endelig saksen. Hvem hadde jeg å gå til hvis Gunn og jeg ikke lenger var en duo? Da hadde jeg sannsynligvis bare ham.

- Ble det noe på deg på Akropolis? spurte jeg.
- Jeg har alltid sagt at du kan få sagt det.
- Eller har krisen senket de greske guttene også?

Oskar la fra seg saksen for andre gang.

- Jeg tror vi likeså godt går rett på maskinen i dag, sa han. Du har knapt noe å tape.

Etterpå ringte jeg til klinikken og sa at jeg var syk resten av dagen og frisk i morgen. Så gikk jeg lenge i bakgatene. Da jeg kom hjem møtte jeg tilfeldigvis Gunn i entreen. Hun var også våt i håret, men det skyldtes ikke regnet. Hun så på meg som om hun stod ansikt til ansikt med en vilt fremmed mann, noe jeg for så vidt ikke kunne bebreide henne, i og med at jeg også hadde følelsen av å stå rett overfor en fullstendig fremmed kvinne.

- Hva har du gjort? spurte hun.
- Gjort? Jeg kommer bare litt tidligere ...
- Med håret ditt selvfølgelig!
- Å, det. Vært hos Oskar. Og klippet meg. Skal forresten hilse. Han ...
- Du er skallet. Flintskallet.

Jeg strøk hånden over hodet og skvatt nesten, glatt og bulkete som det var.

- Jeg tenkte det ville være en fordel i bassenget.
- Det er derfor vi bruker badehette.
- Det var Oskars ide.
- Du behøver ikke skylde på ham.

Jeg tok en skritt nærmere henne.

- Betyr det at du ikke liker det?

Hun løftet også hånden, som om hun ville kjenne etter, kjenne etter hvordan var det, men lot den falle igjen og trakk i stedet på skuldrene.

- Du begynte jo å bli tynn i håret uansett.
- Det samme sa Oskar.
- Men hva syns assistenten din, da? Synes hun det kler deg?

Uansett hva jeg sa ble det feil og likevel sa jeg det.

- Hun har ikke sett det ennå.

Jeg må få en slutt på dette. Men jeg kvier meg.

Det ble sommer. Fellesferien tilbrakte vi hver for oss. Høsten banket på allerede i august. Jeg ønsket den velkommen. Jeg savnet treningene i Domus Athletica. Det er fælt å si det, men jeg gjorde altså det. Jeg vet ikke nøyaktig hva det var jeg savnet. Kanskje savnet jeg en mulighet til å vise meg, eller dem, Gunn, Vannliljene, Ilsa, hva jeg var god for. Håret hadde forresten vokst ut igjen, desverre tynnere enn noensinne. En kveld raket jeg det bort på egenhånd. Gunn og jeg gjorde ingen pusteøvelser sammen lenger. I stedet holdt jeg pusten selv hver natt og telte sekundene som gikk. I lunsjpausene fortsatte jeg å svømme. Jeg la meg i selen. Jeg etterlignet Finns bevegelser. Jeg forestilte meg at jeg løftet Gunn. En kveld, uten at det var noen spesiell anledning, hadde jeg til og med kjøpt blomster til henne.

- Har du dårlig samvittighet for noe? spurte hun.
- Nei, slett ikke. Hvorfor skulle jeg det?

- Det vet du vel best selv.

Jeg visste ingenting best selv lenger. Men det er mange måter å si takk på.

Jeg fikk for øvrig ikke flere meldinger fra Dr. Wehn, min assistent. Hun spurte heller ikke om vi skulle ta en øl på Bakkekroen. Nå var det hun som unngikk meg. Jeg likte det bedre da det var jeg som kunne unngå henne. De eneste gangene vi var i nærheten av hverandre var ved operasjonsbordet. En dag jeg hadde utvidet en innsnevring, snudde pasienten, en overarbeidet, nervøs kvinne, seg mot meg og sa: Skal jeg dø? Hva skulle jeg svare? Vi skal alle dø. Du skal leve. Du skal leve til du dør. Gjør det beste ut av det i mellomtiden. Jeg ristet på hodet og dro munnbindet unna.

- De tarmene dine kan man lage banjostrenger av, sa jeg.

Morgenen etter ble jeg innkalt til direktøren i øverste etasje. Hun satt lenge og så i min retning, jeg telte tre dype rynker i pannen og to ulike øredobber, som virket forstyrrende.

- Banjo, sa hun.

Jeg lente meg fram på stolen.

- Hva behager?
- Banjostrenger. Hvordan kan du i det hele tatt få deg til å si det? Lage banjostrenger av tarmene.
- Vel, det var vel bare en måte å si at tarmene hennes var kraftige og fine. Og lette å stemme.
- Herregud, kunne du ikke heller sagt det, da?
- Lette å stemme?
- At de var kraftige og fine! Hva går det av deg, Aksel?
- Har pasienten klaget?

Direktøren så mot vinduet, løv i luften, september, alt nærmet seg.

- Dr. Wehn, din assistent, har klaget.

Jeg sank tilbake i stolen.

- Så det er selveste Dr. Wehn som har klaget på meg. Javel, ja.

Direktøren snudde seg igjen, øredobbene vaiet.

- Og hva skal det bety?
- Ingenting. Absolutt ingenting.
- Har du noe å utsette på henne?

Jeg tenkte meg om.

- Hun er kanskje litt lite til stede, om du forstår. Jeg begynner faktisk å tro at hun ikke liker mennesker.

Direktøren sperret øynene opp.

- Hva får deg til å tro det? Har hun gjort noe ...
- Nei, nei. Det er sikkert bare jeg som tar feil. Hun gjør en glimrende jobb. Glem at jeg sa det. Vi behøver jo ikke å like mennesker. Gjør vi vel?
- Betyr det at dere ikke liker hverandre? I så fall ...
- Det betyr absolutt ingenting. Nestekjærlighet er for øvrig svært oppskrytt.

Direktøren lente haken mot hendene og ble sittende slik, altfor lenge. Jeg kunne ikke helt avgjøre om hun var i ferd med å bryte ut i latter eller gi meg en advarsel.

- Har du det bra, Aksel? Er det ...
- Hvorfor spør du?
- Hvis du ikke har det bra må vi gjøre noe med det, ikke sant? Det ...
- Jeg har det bra. Ikke ...
- Hvis du vil ta permisjon noen uker, kan jeg gjerne ordne ...

Jeg reiste meg om veltet stolen.

- Jeg vil vel for faen ikke ta permisjon! Prøver du å bli kvitt meg?
- Demp deg, Aksel. Jeg vil bare ditt eget beste.
- Så hold opp med det!

Direktøren løsnet fingrene og strøk håndbaken fort over munnen før hun brast ut i latter. Jeg burde visst det. Da hun var i stand til å snakke tydelig, sa hun:

- Synkronsvømming, Aksel.
- Ja. Hva med det?

- Det er vel det absolutt siste jeg trodde om deg.
- Du kjenner meg ikke.
- Vi har da jobbet sammen i, hvor lenge blir det, tyve år. Så ...
- Og du kjenner meg ikke, gjentok jeg.

Direktøren reiste seg også og kom rundt bordet.

- Jeg kjenner deg såpass at jeg vet at du er den beste kirurgen på huset. Og nå tror jeg du er inne i en aldri så liten krise. Og det er mitt ansvar å ...
- Så du mener at synkronsvømming er et tegn på krise? Da skal jeg si deg noe. Synkronsvømming er nettopp bildet på det gode samfunnet! Det musikalske samfunnet! Den menneskelige flyt vi ellers etterstreber! Ingen brå bevegelser. Ingen brudd. Bare myke kanter.

Jeg tidde og ble stående og se på pekefingeren min. Hva gjorde den der? Jeg la den i lommen. Direktøren kom nærmere, med forsiktige skritt, som om hun ikke ville tirre meg.

- Hvordan har Gunn det? spurte hun.
- Glimrende. Hun har også begynt med synkronsvømming. Vi gjør noe sammen.
- Hun har forresten ringt hit et par ganger.
- Hit? I dag?
- I lunsjpausene. Hun prøver visst å få tak i deg.
- Hvorfor ringer hun hit? Kan hun ikke bare ringe til meg?

Direktøren kom enda nærmere og senket stammen, som om det var nødvending.

- Hva er det egentlig du gjør i lunsjpausene? spurte hun.

Vi startet hardkjøret mot konkurransen og trente to ganger i uken. Vi ble grepet av stor alvor. Jeg ville minne Ilsa om at det hele skulle skje i all vennskapelighet, men lov være. Vi fikk til og med hjemmelekser. Vi skulle lukke øynene og forestille oss bevegelsene. Det gjorde jeg allerede, bortsett fra at det var Finns bevegelser jeg så i mørket. Jeg tenkte på hvordan banjo lyder under vann. Så opprant den store dagen. Ringene fra Vejle Synkron hadde kommet samme morgen og skulle reise tilbake igjen etter banketten. De virket ikke direkte fryktinngytende, i hvert fall ikke mennene. De satt for seg selv i et hjørne av garderoben og tok jeg ikke feil gikk det en liten flaske fra hånd til hånd.

En av dem satt enda mer for seg selv og gomlet Toblerone. Det så ut som han allerede hadde fått nok. Han var danskenes videste ring. Jeg tenkte på noe min mor alltid sa om sommeren, at det måtte gå minst to timer fra man spiste til man badet, ellers ville man synke, som en stein. Det burde jeg kanskje sagt til den sultne dansken, men jeg gjorde det ikke. Så marsjerte vi på rekke og rad ut i hallen hvor vi sluttet oss til våre respektive damer. De danske damene lignet sine menn. Kanskje vi også gjorde det, lignet våre damer. Det tviler jeg imidlertid på. For det slo meg at damene var langt penere enn mannfolkene og jeg kunne rett og slett ikke forstå hvorfor de beholdt oss. Jeg vil ikke påstå at nasjonalsangene ble avspilt, men det var like før. To representanter fra Sarpsborg Synkron tok plass ved dommerbordet på langsiden. Til min forbauselse så jeg at tribunen nesten var fulle, familie, venner, alt som kan krype og gå, antok jeg, og blant disse fikk jeg også øye på min assistent, Dr. Wehn, på bakerste rad. Og helt forrest, ved siden av dommerne, hadde Oskar satt seg. Jag la merke til at han hadde stokken med seg, den han ellers bare pleide bruke på nyttårsaften, for syns skyld. De kunne spart seg dette, begge to. Lagene hilste på dommerne og det ble utvekslet vimpler trenerne imellom. Roalds kone hadde sydd vår, en trekant med ganske enkelt syv vannliljer på. Danskene skulle først i bassenget. Til friprogrammet hadde de valgt og gjennomførte knappe tre minutter uten å imponere hverken teknisk eller rytmisk, men deres åpenbare glede smittet alle. Vår glede kunne neppe måle seg med den. Vi måtte stole på stilen. Ringene fikk rungende spplaus. Dommerne var også i godlune, 7,9 og 7,7 for det tekniske, og 8,1 og 8,4 for kunstnerisk innhold. Så var det vår tur. Vi geld ned i vannet og ”De fire årstider” ved en av dem ble satt i gang. Jeg husker ikke mye av disse tre minutter. Dommerne ga oss ikke mer enn 7,5 og 7,6 i teknisk og 8,0 og 7,9 i kunstnerisk. Jeg mener vi fortjente mer. Lot de gjestene få fordeler? Det ville i så fall undergrave synkronsvømmingens renommé, uansett hvor mye vennskapelighet dette skulle være. Jeg kikket bort på Oskar, men han var visst i sin egen verden. Han satt der med sin grønne propell og stokken på fanget og kunne like gjerne holdt seg hjemme. Dr. Wehn så heller ikke i min retning, noe jeg i og for seg var lettet over, men hvorfor hadde hun i det hele tatt kommet da? De gjorde meg ikke annet enn forlegen. Så samlet Ilsa oss under stupebrettet før obligatorisk og forlangte mer glød, mer glede, det var det dommerne fra Sarpsborg ville se, glede og glød! Gunn stod ved siden av meg og hvisket: musikk av Kim Larsen, ”Hva gjør vi nu, lille du”,

- Du har visst publikum.
- Har vi ikke begge, hvisket jeg. Oskar er her.

Det var vår tur først nå. Vi inntok posisjonene. Whitney Houston sang. I den andre saksen glapp det for meg og jeg måtte gjøre en forsmedelig helomvending for å komme i takt igjen. Lengt borte hørte jeg en sukk, et stønn. Det kom fra en annen verden. Det hjalp ikke at laget overgikk seg selv det siste minutter. Vi ble trukket stygt og endte på sekstallet. Bjørn forsøkte å trøste meg, men jeg var utrøstelig. Gunn forsøkte ikke engang. Nå var det bare å håpe at Ringene gjorde en lignende feil, gjerne to. Det gjorde de dessverre ikke. Likevel avslørte de raskt sine svakheter, de danske smilene kunne ikke skjule deres obligatoriske brister. De endte også på sekstallet og ledet nå med knappeste margin. Dermed ble duettene avgjørende. Gunn og Finn virket stramme og tente. Jeg hadde knapt sett Gunn så stram og tent før, jeg var i hvert fall ikke i stand til å huske det. De skinte sammen. Det bød meg imot samtidig som jeg var stolt av henne. De hilste på dommerne og sine danske konkurrenter, et heller ikke ueffent par. Jeg orket ikke være til stede. Jeg prøvde å få bikkontakt med Oskar, men han bare satt der og så bister ut og pekte på et eller annet med den tåpelige stokken sin. Og Dr. Wehn hadde utelukkende kommet hit for å overse meg. Jeg søkte altså tilflukt i garderoben. Der satt jeg i et hjørne og ventet på å høre den forferdelige banjoen, men den lot vente på seg. I stedet kom Bjørn løpende. Han fektet med armene.

- Finn er skadet! ropte han. Finn er faen hakke meg skadet! Du må komme!

Vi løp ut i hallen igjen. Der var det forferdelse. Jeg måtte brøyte meg vei. Det viste seg at Finn hadde snublet og falt på vei fra dommerbordet bort til trappen. Og han hadde falt stygt. Han lå langflat. Gunn stod på kne ved hans side og var oppskjørtet og i det hele tatt. Jeg måtte skyve henne vekk for å få plass og en viss arbeidsro. Finns kne var allerede hovent og en blå skygge spredde seg nedover mot leggen, noe som kanskje tydet på en brist. Dertil hadde han et skrubbsår i pannen, snakket utydelig, han rett og slett snøvlet, og ikke klarte han å komme seg på bena heller. Som lege kunne jeg under ingen omstendigheter tillate å sende ham i vannet, uansett om vi utsatte programmet en halv eller hel time. Kneet var nå en ting, hodet hans var det verre med. Han hadde sannsynligvis pådratt seg en hjernerystelse i fallet. Dette sa jeg klart fra om. Finn ble båret inn i garderoben. Gunn var hysterisk.

- Hva gjør vi nå? ropte hun. Hva gjør vi nå!

Lille du, tenkte jeg.

Da la jeg merke til at Oskars plass, like ved der uhellet, eller ulykken, måtte ha

skjedd, var tom. Han stod ved nødutgangen og noen tilskuere rev og slet i ham. Han prøvde visst å forsvare seg med stokken. Stemningen var altså opphisset. Jeg skyndte meg bort til dem og fikk, åpenbart på grunn av min mye status som medisinsk ansvarlig, roet gemyttene. Det er hans skyld, mumlet noen, mens de trakk seg unna. Hans skyld. Oskar ville også gå, men jeg holdt ham igjen.

- Hva skjer? spurte jeg.

Han sa noe gåtefullt:

- Når sjansen byr seg, sa han bare.

Jeg lot Oskar stå der og gikk tilbake til Ilsa og Gunn og resten av Vannliljene. Jeg hadde fattet en avgjørelse.

- Jeg stiller i stedet for Finn, sa jeg.

Alle så på meg, ikke minst Gunn, som ennå virket andpusten og oppkavet.

- Du? fikk hun fram.

De andre nikkete, det var et betimelig spørsmål, *du?*

- Jeg har trent i lunsjpausene, sa jeg. Det er det jeg har gjort. Jeg har trent duett i lunsjpausene!

Gunn kom nærmere.

- Ja, det har du vel gjort. Sammen med din lille assistent!
- Nei, jeg har trent duett alene!

Jeg så meg om etter Dr. Wehn, men hun hadde visst gått.

Gunn kom enda nærmere og jeg vet ikke om det bare var jeg som hørte det:

- Det er du som står bak dette, sa hun.

Hver eneste dag siden denne forbannede dagen og hver eneste natt, når jeg har ligget søvnløs, og det har vært hver eneste bidige natt, har jeg tenkt på at dette var det siste hun sa til meg, *det er du som står bak dette*. Og det siste som jeg sa til henne var *nei, jeg har trent duett alene*. Det ene er sant og det andre er det ikke, men hva spiller det for rolle nå? Det spiller ingen rolle mer. Ingenting spiller noen rolle.

Og jeg ser det nå, at jeg har skrevet alle disse ordene, disse ordene som jeg har lagt bak meg, bare for å komme fram til disse setningene, som jeg skriver på julaften, mens jeg er alene i huset, og jeg kan ikke annet enn å gjøre dem så korte som mulig:

Dommerne godkjente meg som reserve. Jeg fikk applaus fra publikum som fant tilbake til sine plasser, bortsett fra Oskar og Dr. Wehn, som jeg ikke kunne få øye på. Glad til. Gunn og jeg gled ned i vannet. Jeg løftet sterkt. Hun var stram og hard, dirret aldri så lite, som en vaier. Banjoen begynte. Jeg sank langsomt med Gunn fremdeles i grep, før hun trakk seg sammen og fant posisjonen bak meg. Vi gjorde en sirkel med henholdsvis høyre og venstre arm til værs. Jeg klarte så vidt å holde følge med Gunn. Så dukket vi under for første gang, vendte og gjennomførte en dobbel saks. Langt borte hørte jeg mer applaus, mens banjoen kom nærmere og nærmere: Kloren virket som en defekt forsterker, lyden ble vrent i en annen toneart, slik vannflaten og lyset forskyver synet. Jeg skal aldri glemme banjo under vann. Vi telte til nøyaktig tyve før vi steg. Jeg holdt Gunn rundt livet, ga henne et ekstra puff og i mine hender gjorde hun en havhest som fikk publikum til å reise seg. I dette ene øyeblikket kjente jeg en klar og sterk lykke. Kunne Gunn kjenne det samme? Jeg håper det. Jeg ber til Gud og hvem det måtte være om at hun også kjente lykken akkurat da i havhestens vekt. Jeg utsetter enda en gang. Jeg går omveier om lykken. Vi fullførte havhesten, tok tre svømmetak, ingen bølger, ingen bølger, bare flatt vann, rygget, stanset i en enkel stjerne før vi dukket under igjen og forberedte finalen, det vi kalte dobbel vannlilje, en figur signert Ilsa. Vi nærmet oss vår tilmålte tid, tre og et halvt minutt. Meningen var at vi skulle få kraft og fart nok til nærmest å stå i vannet når vi kom opp. Jeg hørte ikke lenger banjoen. En stund visste jeg ikke hvem det var som holdt hvem nede. Så klarte jeg ikke mer. Jeg slapp taket og sleg, sannsynligvis uelegant, og jeg rakk å se Ilsas forbausede, og ikke minst skuffede, ansikt da bare jeg kom opp alene. Gunn ble igjen. Snart så jeg skyggen hennes dreie langsomt mot bunnen, den vi ikke skulle røre. Hun var disket. Hva er det jeg skriver? Sakte men sikkert brøt det ut panikk. Alt gikk langsomt. Alt var forsinket og for sent. Jeg hadde ikke pust tik å dukke. Bjørn og Roald kastet seg i vannet. De fikk Gunn på land. På land? Hun lå på en matte foran tribunen, blek og tørr, enda det dryppet av henne, leppene store, nesten blå, tegn, jeg kjente tegnene. Nå var plutselig Dr. Wehn der igjen. Hun satt på huk, bøyde over den forulykkede, Gunn, hjertemassasje, munn mot munn. Hjalp ikke, død, allerede død, død på bunnen. Noen ropte. Ny stillhet. Så sirener. Hvem hadde ringt til ambulanse? Jeg? Nei. Jeg var bare i veien. Dr. Wehn reiste seg. Jeg frøs. Noen måtte holde meg tilbake. Jeg husker ikke mer

før jeg gikk nedover korridoren på Universitetssykehuset, ennå frysende, jeg husker ikke engang om jeg hadde skiftet, selvfølgelig hadde jeg skiftet. En kollega og en pleier viste veien til bårerommet. Jeg ville se henne en gang til. Nyvasket. Håret kjemmet. Grå i huden. Leppene fiolette. Som om hun var laget av et annet materiale enn menneske nå. Jeg har sett mange døde. Men de har ikke angått meg. Gunn angikk meg. Jeg brøt sammen, i alles påsyn.

Hun ble bisatt uken etter.

Våre venner kom. Men jeg vet ikke lenger om de var mine. Og hvem var de sine da?

Dødsårsak: hjerteslag, ikke drukning.

Likevel ble det snakket. Jeg vet ikke hva det ble snakket om. At jeg holdt henne for lenge under vann? Da vet man i så fall ingenting om duetter. Jeg vet bare at det ble snakket.

Jeg tok den permisjonen som vår direktør hadde foreslått.

Jeg fikk for mye tid og skriver altså dette.

En natt drømte jeg om bassenger, tomme, skrånende bassenger, men det var ikke Gunn som lå på de grønne, skitne flisene, det var barn, de tørre bassengene var fulle av barn, og i søvne var jeg ikke i stand til å se om de levde eller var døde. Jeg ropte. Min stemme ble kastet tilbake dit den kom fra. Det burde vært en politisk drøm, om et samfunn som ikke tar seg råd til å fylle vann i bassengene, som ikke lærer sine borgere å svømme. I stedet ble det et lufttomt mareritt. Jeg våknet brått i det forlatte, kjølige soverommet, hev etter pusten og så min skygge på bunnen av Finns speil.

Nyttårsaften dro jeg ned til Oskar. Det var jo hans tur, tross alt å ha fest. Jeg vet ikke hva jeg håpet, eller ventet. Det ble bare oss og ikke mye til fest. Men han hadde i det minste tatt til fornuft og lagt bort den latterlige stokken. Jeg nevnte den ikke. Vi hørte Kongens tale. Den var akkurat som før, men ingenting var som før, derfor virket også Kongens ord annerledes på meg, nesten truende, han sendte ikke lenger hilsener til fyrmestere, sjømenn, ensomme, gamle, nye landsmenn og Jan Mayen, men til norske soldater i skarpe oppdrag utenfor våre grenser. Oskar slo av apparatet.

- Hvorfor sender aldri Kongen en hilsen til frisører? sa han.

- Du synes han burde det?
- Tenk deg om. Alle, jeg mener absolutt alle, har vært hos eller skal til frisøren. Vi er sannsynligvis det eneste yrket ingen kommer utenom.
- Nå overdriver du vel litt.
- Jeg gjør ikke det. Før eller senere kommer alle til frisøren. Og da synes jeg vi fortjener en liten hilsen. Ikke medalje, bare en liten hilsen. Det er alt jeg forlanger.
- Ja, ja.

Oskar skjenket i mer champagne.

- Apropos, du har visst forsøkt å rake deg selv siden sist?
- Kan du se det?
- Kjære venn, du fornærmer meg. Det som skjæres skjevt vokser skjevt ut.
- Jeg syntes heller det ble tynnere.
- Skjevt og tynn er dessverre ingen motsetning. Skal vi?

Oskar slo av fjernsynet oggjorde et lite bukk mot døren.

Vi gikk ned til salongen i første etasje. Mens Oskar fant fram saksen og kammen kunne jeg ikke unngå å legge merke til et brev som lå henslengt på servanten. Det var fra Finns advokat. Finns advokat var Vinkelskriveren. Så hun hadde fått seg en ny klient. Ja vel. Brevet var krast formulert. Fornærmede, altså Finn, glassmesteren uten tatovering, saksøkte Oskar for tapt arbeidsfortjeneste og ellers tort og svie. Man hadde flere vitner som hadde sett Oskar spenne ben på Finn med stokken. Jeg ville ikke lese det. Jeg nevnte det ikke for Oskar og han brakte det heller ikke på bane. Han stilte seg bak stolen og sa i stedet:

- Som vanlig?
- Ja. Du kan klippe av meg hodet først og deretter gjerne kort i nakken.

Klokken tolv skålte vi igjen. Vi stod ved vinduet og så det hestlige lyset over byen.

- Og hva er ditt nyttårsforsett? spurte Oskar.
- Jeg skal bli hyggeligere.
- Vær så snill, ikke bli det.
- Og ditt?
- Jeg skal selge salongen og flytte til Hellas.

Da jeg gikk hjem mellom ubrent fyrverkeri og tomme champagneflasker, tenkte jeg at to ganger mistet jeg Gunn, først da hun levde og til slutt da hun døde.

Epilog

Jeg var tilbake på jobb igjen i februar. Det var ingen mening i å gå hjemme i huset som bare ble større og større. Snart var det ikke plass til meg. Dr. Wehn hadde sluttet og begynt i det offentlige helsevesen, som fastlege i bydel Tøyen, idealist som hun var. Nå måtte hun telefonen innen to minutter. Det hadde departementet bestemt. Ikke at jeg ringte henne. Den nye assistenten kom rett fra studiene og skalv på den venstre hånden. Men han lagde god kaffe og lot meg få være i fred i lunsjpausene. I det hele tatt lot de fleste meg få være i fred, bortsett fra pasientene, hadde det bare vært så vel.

En dag satt det en mann på kontoret mitt. Han hadde vært på laboratoriet og tatt blodprøver og nå satt han altså her. Jeg kunne så vidt dra kjensel på ham, men det holdt hardt, og det var først da han presenterte seg at det gikk opp for meg hvem han var. Det var forfatteren. Han var blitt en annen siden sist, mager og stram, en sunnere farge i ansiktet, klare øyne, til og med klærne var nye og i tiden. Han hadde åpenbart fulgt mine råd, kanskje litt for mye.

- Ser man det, sa jeg.
- Ja, det ser man.
- Du har vel ikke sluttet å røyke også?
- Dessverre, ikke helt. En kveldssigarett i my og ne.
- Enda godt! Jeg må visst bli forsiktigere med hva jeg sier til mine pasienter.
- Hvorfor det?
- Jeg er ikke vant til at de hører på meg.

Forfatteren lo litt.

- Jeg vil egentlig bare takke. For de moralistiske og borgerlige rådene du kom med.

Min tur til å le.

- Det behøver du ikke. Men ett råd til. Pass deg.

- Pass meg?
- Når du er så høyt oppe du er nå, er veien ned enda kortere.

Han satt tankefull en stund før han sa noe igjen:

- Hvis jeg kan gjøre noei gjengjeld, så bare si fra.

Hva mente han med det? Trodde han at jeg trengte en signert bok? Jeg tok ham imidlertid på ordet.

- Du kan kanskje lese gjennom noe jeg har skrevet og ...

Han avbrøt meg.

- Har du ambisjoner?
- Om hva?
- Bli forfatter?
- Overhodet ikke. Det er bare noe ...
- Dakan jeg lese det. Men jeg forbeholder meg retten til å gi en brutal diagnose.

Resultatene på blodprøvene kom opp på skjermen min. De var i sin skjønneste orden, bortsett fra disse D-vitaminene, der lå han nede på 62. Det kunne selvfølgelig skyldes årstiden. Jeg skrev likevel en resept på D-vitamintilskudd, en kapsel to ganger pr. uke.

Jeg sendte forfatteren den lille fortellingen samme kveld. En uke senere fikk jeg beskjed fra ham. Han kunne møte neste fredag, på Bakkekroen. Var det et pek? Jeg gikk dit uansett, håpet jeg ikke støtte på Vinkelskriveren, men egentlig ga jeg faen, og fant ham ute på balustraden. Han drakk øl. Jeg satte meg.

- På galeien igjen? sa jeg.
- Neida. Jeg bare lyttet til ditt siste råd.
- Ja vel? Og det var?
- Jeg passer på at det ikke går for fort ned igjen. Så jeg tar det i stedet litt etter litt. Skal det være noe mens du får diagnosen?
- Jeg holder deg med selskap.

Forfatteren hentet to halvlitere og la til to skarpe. Han løftet den skarpe og skålte.

- Litt fortere kan vel ikke gjøre noen skade, sa han.

Så fant forfatteren fram manuskriptet som hadde klusset i og sølt på. Jeg ventet. Hen lente seg til slutt over bordet og snakket til meg.

- Det starter som en vits og ender som en tragedie.
- Ja? Og så?
- Det er ikke bærekraftig. At denne Gunn dør i bassenget. Det er rett og slett for mye.
- Det var nå det som skjedde, sa jeg.

Forfatteren lente seg heldigvis tilbake igjen og ristet på hodet.

- Slik taler et barn.
- Et barn? Hva mener du?
- I litteraturen er ikke sant ensbetydende med godt. Tvert imot. Som oftest er det sanne kjedelig, usannsynlig, pinlig, sentimentalt og anmassende.
- Det var nå det som hendte, gjentok jeg.

Forfatteren sukket.

- Da kondolerer jeg på det dypeste. Jeg så ikke dødsannonser. Ellers skulle jeg kommet i bisettelsen.
- Takk.

Han satte glassene fra seg og tente en sigarett.

- Mellomtiden, sa han. Det er *mellomtiden* det handler om i litteraturen. Begynnelsen og slutten er i grunnen ganske uvesentlige. Enhver idiot kan snekre en begynnelse og en slutt, men mellomtiden, den krever sin mann. For det er i mellomtiden tingene skjer.
- Motsier du ikke deg selv nå?
- Langt ifra. Du tror du es morsom når du begynner og dyp når du slutter. Og samtidig sier du det jo selv. At alt du skriver, skriver du utelukkende for å komme fram til slutten. Vet du hva det heter?
- Nei. Jo, kanskje.
- Det heter terapi. Eller enda verre, sorgarbeid. Du skriver for å komme over noe. Det er i sin skjønneste orden. Men det blir ikke nødvendigvis litteratur av det.
- Som sagt, jeg har ingen ambisjoner.

- Det tror jeg nok ikke på. Ellers hadde du ikke vist meg manuskriptet. Og for øvrig er du ingen av delene.
- Hvilke deler?
- Morsom og dyp.

Hadde disse ordene kommet fra min munn, ville de betydd dødsdom, i høyden en uke igjen å leve.

Forfatteren skjøv arkene over bordet.

- Bare kast dem, sa jeg.
- Det kan du gjøre.

Jeg rullet sammen manuskriptet og stakk det i lommen på frakken.

- Så hva råder du meg til? Bortsatt fra å kaste det?
- Denne homsen, Finn, tatoveringen hans, den kunne du gjort mer ut av.
- Han er dessverre ikke homse.
- Nei vel? Da ...
- Man kan faen ikke se forskjell lenger.
- Da synes jeg du skal gå hjem og skifte synsvinkel.
- Gammel synsvinkel er vond å vende, sa jeg.

Forfatteren smilte for første gang siden jeg satte meg og nå reiste jeg meg.

- Da sa du endelig noe *sant!*

På veien hjem, da jeg kastet manuskriptet ved bensinstasjonen, tenkte jeg: ikke to, men tre ganger mistet jeg Gunn. Den siste var da jeg skrev dette.

Da jeg kom fram stod Finns bil parkert i oppkjørselen. Jeg måtte minne meg om mitt nyttårsforsett, å være et hyggelig menneske, ellers kunne jeg sparket i stykker en lykt eller slått neven i taket. Og var ikke det i grunnen det samme som forfatteren hadde rådet meg til, å skifte synsvinkel? Finn hadde i det minste vett til å bli sittende bak rattet. Men Gunn derimot stod og rev i døren, hva trodde hun, at jeg i min ensomhet ikke låste den? Så måtte Finn absolutt rulle ned vinduet.

- Alt i orden, Aksel?

Det var ikke han som skulle være hyggelig, det var jeg, han rotet det til.

- Er en ting jeg har lurt på, sa jeg.
- Ja?
- Den tatoveringen, som du ikke har lenger, hvordan fikk du den egentlig?
- Kutt ut.
- Jeg mener det. Jeg lurer virkelig på det.
- På fylla i København. Greit?
- Huff. Det var tankeløst. Vet forresten Gunn det?

Finn rullet opp vinduet igjen. Gunn ropte på meg med den utålmodige stemmen sin. At hun våget. Jeg gikk bort til henne, mens jeg telte hvert eneste skritt.

- Hva vil du?
- Det vet du godt. Hente de siste tingene.
- Du har hentet de siste tingene dine. Gå.
- Ikke begynn ...
- Jeg begynner ikke. Jeg slutter.

Jeg låste opp og hun klarte å smette inn rett foran meg.

Vi ble stående, nesten andpustne, i entereen og se forbi hverandre.

- Det er noen plater som er mine, sa hun.
- Du kan ta med deg speilet. Jeg bruker det ikke lenger.
- Kan vi ikke i stedet gjøre dette ordentlig?
- Du vet at jeg elsker deg?

Gunn ga meg en ørefik før hun, i en nesten ubrutt, forlenget bevegelse, som om vi befant oss under vann, lente pannen mot brystet mitt, og jeg la, nølende, hånden bak nakken hennes, mens jeg gjentok det jeg nettopp hadde sagt.

Bakalaura darbs

“Larsa Sobija Krisensena noveles „Duets” tulkojums”
tēmas nosaukums

izstrādāts Latvijas Kultūras akadēmijas Starpkultūru komunikācijas un
svešvalodu katedrā

*Ar savu parakstu apliecinu, ka _____ darbs izstrādāts patstāvīgi;
izmantojot citu autoru darbos publicētus datus, definējumus un viedokļus, dotas precīzas
norādes (atsauces) uz to ieguves avotu; iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst
izdrukai.*

Autors: _____ . ____ . ____ . 2016.
Vārds, uzvārds Paraksts

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: _____ . ____ . ____ . 2016.
Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds Paraksts

Recenzents: _____
Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds

Darbs iesniegts ____ . ____ . 2016.

Studējošo servisa speciālists: _____
Vārds, uzvārds Paraksts

Darbs aizstāvēts LKA _____ gala pārbaudījumu komisijas sēdē
Bakalaura, maģistra

____ . ____ . 2016. prot. Nr. _____ vērtējums _____

Komisijas sekretārs: _____
Vārds, uzvārds Paraksts